

sehir

ISSN: 2548-0081

kültür sanat

AKİF EMRE

KÜLTEPE KANIŞ

DEREBAĞ ŞEHALESİ

KAYSERİ ÇEŞMELERİ

17

KAYSERİ
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

www.kayseri.bel.tr

Masalsi
dünyanın
kahramanlarına..

YUMURCAK

Turkuaz
SERAMİK

CeraStyle
SANİTERİYAR

☎ 444 23 34
www.turkuazseramik.com.tr
* CeraStyle Turkuaz Seramik A.Ş.'nin
Tescilli Markasıdır.

ŞEHİR KÜLTÜR SANAT

MAYIS 2018 SAYI: 17

Ücretsizdir

Yerel Süreli Yayın

ISSN: 2548-0081

E-ISSN: 2564-7113

İMTİYAZ SAHİBİ

Kayseri Büyükşehir Belediyesi adına
Kayseri Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri
Hüseyin BEYHAN

GENEL YAYIN DANIŞMANI

Yusuf YERLİ

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Dursun ÇİÇEK

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Salih ÖZGÖNCÜ

YAYIN KURULU

Ahmet Selman AKYURT
Prof. Dr. Celalettin ÇELİK
Dursun ÇİÇEK
Fehmi GÜNDÜZ
Mustafa İBAKORKMAZ
Dr. Faruk KARAARSLAN

Ayşe ÖNDER
Salih ÖZGÖNCÜ
Osman YALÇIN
Yusuf YERLİ
İlyas YILDIRIM

FOTOĞRAF KURULU

Dursun ÇİÇEK
Ali SARAÇOĞLU
Abdullah KOÇ

Faik ÇİFTÇİ
Fatih S. Mehmet ÇOLAK

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

Ahmet Deniz DOĞAN

GÖRSEL YÖNETMEN

Ali SARAÇOĞLU

REDAKSİYON

Mustafa İBAKORKMAZ
Rümeysa ERSÖZLÜ

KAPAK

Ali SARAÇOĞLU

İLETİŞİM

Milli Mücadele Müzesi
Tacettin Veli Mah. İnönü Bulvarı No.72
38050 Melikgazi / KAYSERİ
t: (0352) 220 70 50 - 90
sehir38@kayseri.bel.tr
www.kayseri.bel.tr

şehir
kültür sanat

YAPIM

 bilge tasarım atölyesi

Barbaros Mahallesi Oymak Caddesi
Sümer Hukuk Plaza A-Blok No: 8 Kat: 10/55
Kocasinan - Kayseri
t: +90 352 221 16 16
bilgi@bilgegrafik.com

BASKI

M GRUP MATBAACILIK
Kayseri Organize Sanayi Bölgesi
8. Cadde No: 7 38070
Melikgazi-Kayseri
t: +90 352 321 24 11
f: +90 352 321 24 19
mgrup@mgrup.com

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonların elektronik ortamlar da dahil olmak üzere çoğaltılma hakları yalnızca Kayseri Büyükşehir Belediyesi'ne aittir. Yazılı izin olmadıkça makul alıntılar dışında bir kısmının ya da tamamının çoğaltılması yasaktır. Yayımlanan yazıların hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

Dergimiz TÜRDEB -Türkiye Dergiler Birliği üyesidir.

▲ Kültepe Kaniş

başkandan...

Şehir'imizden Selamlar

Mayıs ayı rahmet ve bereket ayı... Hem manevi anlamda hem de kültürel anlamda bereketli bir aya giriyoruz. Manevi hayatımızın en büyük zaman dilimi olan Ramazan ayı başlıyor. Bununla birlikte kültürel bereket bakımından festivallerin, ramazan sokağının, sergilerin, konferans ve kitap dolu günlerin de daha yoğun olduğu aydır Mayıs ayı Kayserimiz için. Yine 8-13 Mayıs'ta tüm Türkiye dergilerinin katılacağı İstanbul Sirkeci Garı'nda yapılacak 9. Uluslararası Dergi Fuarı'na Şehir ve Düşünen Şehir dergisi olarak katılacağımızı belirtmek isterim.

Mayıs ile birlikte gerek şehrimizdeki üniversitelerimiz ve gerekse kültürel amaçlı sivil toplum kuruluşlarımızla ortak kültürel faaliyetlerimiz hız kesmeden devam edecek. Nerede kitap ve sanatla ilgili bir etkinlik varsa orada olmaya ya da insanımızın ihtiyacı olan kültürel ve sanatsal etkinlikleri yapmaya gayret ediyoruz ve etmeye devam edeceğiz.

Şehir dergimizin Mayıs sayısı da birbirinden önemli konuları ile yine dopdolu. Bu sayımızda yine önemli şahsiyetlerimiz, birbirinden güzel mekânlarımız ve çeşitli kültürel ve sanatsal faaliyetlerimizle huzurlarınızdayız.

Bu sayıdaki portremiz geçen yıl bu ay içinde kaybettığımız rahmetli ağabeyimiz Akif Emre. Şehrimizin zaman ve mekân okumalarına en büyük katkısı sağlayan, Kayseri'nin anlam boyutunu mekan üzerinden tüm dünyaya anlatan, Erciyes'imizden Mimar Sinan'ımıza Kayseri'yi yazılarında somutlaştıran Akif Emre'yi kadim dostu Hayrettin Oğuz kaleme aldı. Editörümüz Dursun Çiçek bu sayımızda Kayserimizin sembol mekânlarından biri olan Derebağ Şelalesini yazdı. Bir su sesini dinleme tadında keyifle okuyacaksınız. Fikri Kulakoğlu hocamız Kültepe denilince akla ilk gelenlerden biridir.

Bu sayımızda Kültepe'yi bütün boyutları ile bize yeniden anlattı. Birbirinden güzel fotoğraflar ve belgeler eşliğinde ilgiyle okuyacaksınız.

Kayseri kültür ve sanat bağlamında Altın Çınar Film Festivali ile özdeşleşen bir şehir. Altıncısı yapılacak festivalin organizatörü Film Akademisi hocamız Kerim Abanoz ile ilgili söyleşi şehrimizin kültür ve sanat hayatı açısından önemli izler taşıyor. Kahraman Gürcan hocamızın Asırlık Ekşi Karadutlar yazısı yine Mayıs sayımızın en ilginç yazılarından bir tanesi. Hüdaverdi Aydoğdu'nun anılarından oluşan Şehr-i Kayseri yazısı bizi gençliğimizin

çocukluğumuzun Kayseri'sine götürüyor. Mehmet Karaarslan Kayseri'nin iki çeşmesinin menkıbevi hikâyesini anlatmış. Bir mekânın nasıl mekân olduğunu anlatması bakımından önemli bir yazı... Bir çeşmede akanın sadece su olmadığını yazıyı okuyunca daha iyi anlıyorsunuz.

Şehir ve Hafıza bölümümüzde bu sayıda Kayseri'yi Fotoğraflayan bir fotoğrafçımız İbrahim İşlertaş var. Birbirinden güzel fotoğrafları

eşliğinde Kayserimizin sembol mekânlarını keyifle izleyeceksiniz. Türkiye'nin ilk fotoğrafçıları Abdullah Biraderlerin Kayseri kökenli olduklarını bilir miydiniz? Fehmi Gündüz'ün yazısı bu konuyu ele almış. Kayseri kültür tarihimiz açısından önemli ve anlamlı bir yazı.

Büsam-Şehir Akademisi günlüğü, sanat yazıları, kitabiyat, fotoğraf yarışmasında ödül alan fotoğraflar ve kültür-sanat haberleri bölümü ile dergimizi yine ilgiyle okuyacaksınız.

Bu ay içinde idrak edeceğimiz Ramazan'ın memleketimiz ve şehrimiz açısından hayırlara vesile olmasını temenni ederken Haziran sayısında buluşmak üzere, kitapla, sanatla, kültürle kalın diyorum...

Mustafa ÇELİK
KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI

PORTRE

Akif Emre - Dağa Akan Nehir
Hayrettin Oğuz

➤ 6

DOĞA

Derebağ Şelalesi ve Vadisi
Dursun Çiçek

➤ 14

MEKAN - TARİH

Eski Anadolu'nun Uluslararası
Ticaret Merkezi: Kültepe-Kaniş
Fikri Kulakoğlu

➤ 22

ŞEHİR VE SİNEMA

Kerim Abanoz ile Söyleşi
Mustafa İbakorkmaz

➤ 32

ŞEHİR VE TARIM

Kültürel Mirasımız
Asırlık Ekşi Karadutlar
Kahraman Gürcan

➤ 40

ANI

Şehr-i Kayseri
Hüdaverdi Aydoğdu

➤ 46

Akademi Günlüğü

➤ 66

ŞEHİR VE SU

Kayseri Çeşmeleri
Mehmet Karaarslan

← 50

ŞEHİR VE HAFIZA

Kayseri'yi Fotoğraflayanlar
/ İbrahim İşlertaş
Alper Asım

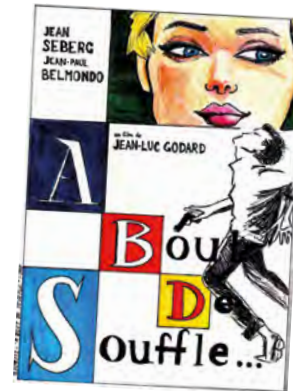
➤ 54

BÜSAM- AKADEMİ

'Serseri Aşıklar Filmi İncelemesi'
Öğr. Gör. Mustafa Oğuz Yeğin

➤ 62

ŞEHRİN YÜZLERİ

Osmanlı'nın İlk Fotoğrafçıları
- Abdullah Biraderler
Fehmi Gündüz

➤ 70

KİTAPİYAT

Yeraltındaki Kayseri
Fatma Turhan

➤ 74

FOTOĞRAF

5. Ulusal Fotoğraf Yarışması
Şehir Kültür Sanat

➤ 78

SOFRA

El Kesimi Kare Makarna
Şehir Kültür Sanat

➤ 84

KÜLTÜRDEN

Şehirden Kısa Kısa Haberler
Şehir Kültür Sanat

➤ 86

Hayrettin Oğuz

Kayseri'nin Kızılırmak nehri etrafındaki köyleri sıradan yerleşim yerleri değildir. Gerek isimlerinin, gerek mekânlarının ve gerekse insanların izini sürdüğümüzde deruni anlamlar hissedersiniz. İmaret, Hırka, Kuşçu, Turan, Çevril, Hasancı v. b. bunlardan bir kaç... Bu köyleri gezerken aklınıza her daim kitap gelir, ilim gelir; adeta bir kitabın, bir kelamın ortasına girersiniz. İnsanların ilme düşkünlüğü ve ilgileri, toprakla ilişkileri, sabırlı eda ve duruşları dikkatlerden kaçmaz.

Kimisi Erciyes'i karşısına almış, kimisi sırtını Erciyes'e dayamış... Ama en önemli özellikleri bir nehrin etrafında suyun akışına şahitlik etmeleri. Suyun sonsuzluğu ile dağın yüceliği, toprağın rahmeti ile rüzgârın türküsü galebe çalar bu topraklarda. Taş evlerin mekân hafızası, yalnız ağaçların sessizliğine karışır.

Bazı mekânları o mekânın ruhunu taşıyan insanlarla dolaştığınız zaman ayrı bir boyuta geçersiniz. İnsanla mekân arasındaki o ince çizgiyi bazen

AKİF EMRE

dağa akan uezir

mekânın bazen insanın tavırlarında görürsünüz. 2 Mart 1957 yılında Hasancı Köyü'nde dünyaya gelen Akif Emre ile bu coğrafyayı her gezdiğimde onun toprakla, rüzgârla, ırmakla ve dağla olan, özellikle de yalnız ağaçlarla olan ortak yanlarını o kadar çok gördüm ve yaşadım ki. Belki de onun fotoğraflarını çekmemdeki gizli yanlardan biriydi.

Akif Emre bu toprakların çocuğu. Bu ırmağın delikanlısı ve bu dağın insanı... Bir mekâna, bir dağa, bir insana nasıl bakılacağını ondan öğrendim dersem abartmış olmam. Yıllar önce doğduğu

Kayseri onun için Erciyes ve Sinan'dı. Onun yazılarının her satırında Develi'nin konaklarını, Bürüngüz'ün çeşmelerini, Ağırnas'ın bahçelerini, Koramaz'ın cennet kokusunu o kadar canlı hissedersiniz ki.

köye, doğduğu eve birlikte gittiğimizde içinde bulunduğu o duygusal anı hala gözlerimin önünden gitmez. Doğduğu evin hemen yanındaki çeşmede yüzünü yıkarken sanki geçmişine yürüyor; tarihi, mekânı, zamanı yüzüne çarpıyordu. Suyla

olan vuslat sanki 1950'lerin sonlarına giden bir yolda akmak gibiydi. Kimbilir kaç kez yıkadı o pınarla yüzünü.

Doğduğu evin duvarlarına dokunduğunda iki mütevazı varlığın bir dokunuşta nasıl yekpare hale geldiğini görüyordum.

Sanki o eve değil, ev ona bakıyordu. Doğduğu evden başlayarak köyünün yollarında dolaşmamız bir hafızayı tazelemek gibiydi. Köyün tam karşısındaki balkonvari düzlükten onun köyü ile birlikte fotoğraflarını çekerken, köyünün şahsında Türkiye'ye ve Dünya'ya bakışını hissedebiliyordum. Akif Emre'nin o vakarlı ve sabırlı duruşu köyüne benziyordu.

O burada doğdu, bu topraklarda yaşadı. Kızılırmak'ın sesini dinledi çocukluğunda. Bir ırmağın akışını, yolunu yapışını, sabrını, istikrarını, dirayetini bu ırmaktan öğrendi. Bütün ırmaklar dağdan akarken

o dağa akan ırmaktı benim gözümde. Çok küçük yaşlarda gittiği Kayseri Şeker Mahallesi, köyünün balkonuna benziyordu. Köyünün balkonunda köyünü ve ardındaki Erciyes'i seyrederken burada artık Erciyes'le karşı karşıyaydı. Dağa akışının bir tezahürüydü bu. Bütüncü bakış açısının tecellisi...

Çocukluğu ve ilk gençliği Şeker Mahallesi'nde, Sanat okulunda, MTTB'de, Söğüt Fikir Kulübü'nde geçti. Dağı ve suyu fark eden bir insan fikri ve kitabı da fark eder. Liseli Akif Emre temsili olarak Erciyes'ten aldığı o bütüncü bakış açısını artık fikri

anlamda dağ gibi insanlarla, dağ kokulu mekânlarda sürdürüyordu. Bu bütüncü bakış Mimar Sinan'ı fark etmesini sağladı. Onun anlam dünyasında terkipçi tavrın en somut göstergesi olan Sinan, sadece Erciyes'te gördüğü anlamı dünyaya yayan insan değil, aynı zamanda bir insanın hakikat yolculuğunun da hikâyesiydi. Bu anlamda Erciyes'in eteğindeki insanları bilmek onu tanımak bakımından önemlidir. Kayseri'ye her geldiğinde tepe tepe, vadi vadi, mezar mezar dolaştığı bu insanlarla bağı elbette ötelerle ilgiliydi. Onun mana iklimini oluşturan bu insanları ziyaret

ve bu hususta yazdıkları onun terkipçi yanıyla ilgili bize önemli ipuçları verir.

Kayseri şehir olarak Selçuklu-Osmanlı geçiş noktası ve terkipi olarak kabul edilir. Bu geçişi elbette sadece zaman ve mekân üzerinden değil, insan ve zihin üzerinden de değerlendirmemiz gerekiyor. Ekberî geleneğin en önemli temsilcisi Emir Tac, Mevlana'nın hocası Seyyid Burhaneddin Tirmizi, İlk Kâdiriler ve Turesan-ı Veli, Osmanlı'nın ilk müderrisi ve Ekberî geleneğin en önemli ismi Füsüs şarihi ve fakih Davud el Kayseri, Halvetilerin en önemli ismi Taceddin-i Veli, Rufailerden Zeynelabidin, İbni Arabi'nin arkadaşı, Ahi Evran'ın hocası ve kayınbabası, Evhaduddin Kirmani, Ahi Evran, Hacı Bektaş-ı Veli, Somuncu Baba, İbrahim Tennuri, taşla konuşan deha Mimar Sinan vb. gibi isimlerin geçiş noktası, gittiği yer veya geldiği mekândır Kayseri.

Akif Emre bu bağlamda Mimar Sinan'a ayrı bir önem verirdi. Diğerlerinin

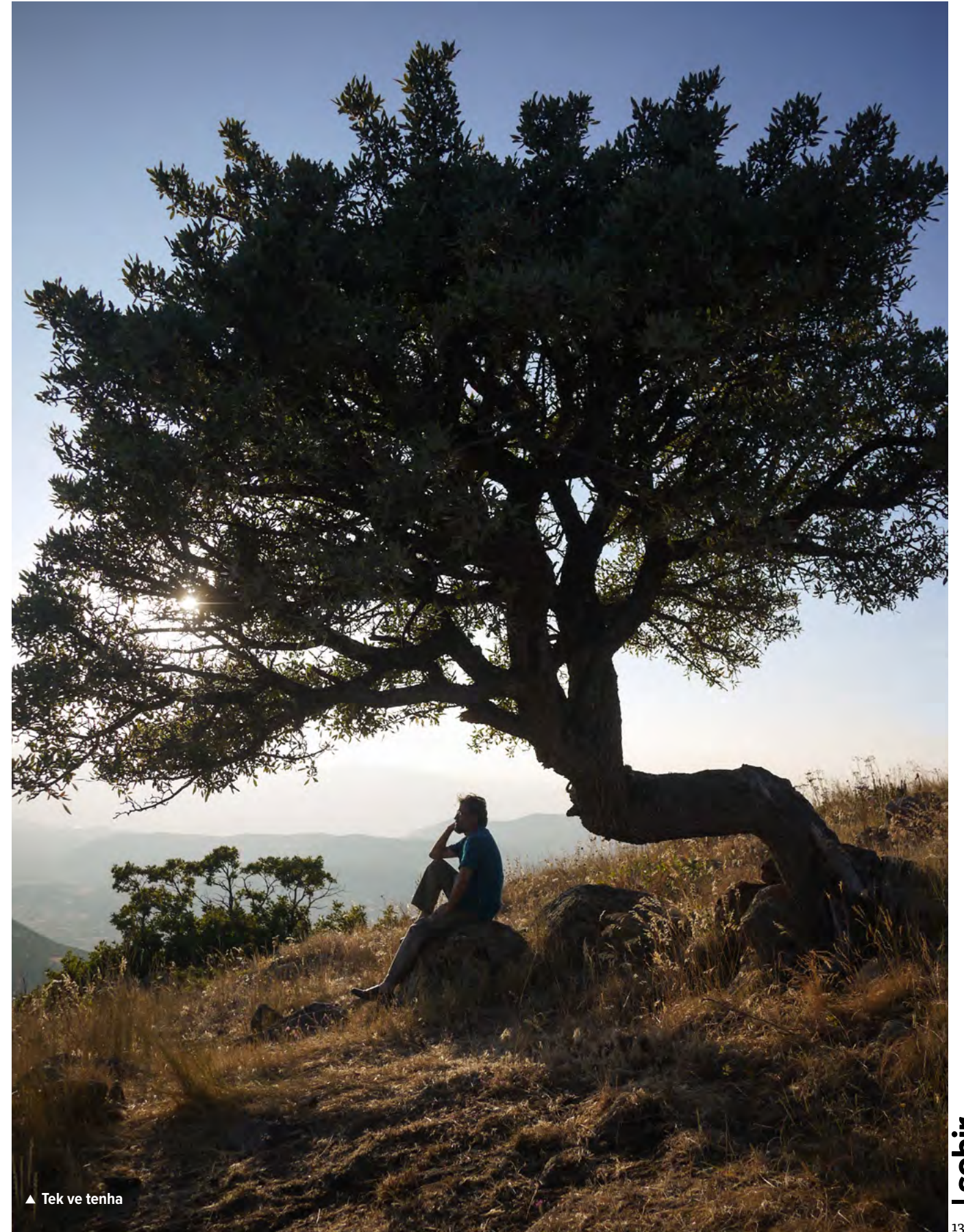
düşüncenin çeşitli kademelerinde ortaya koyduğu her şeyi zaman ve mekân anlayışında terkip ettiğini düşünürdü. Teoriyi pratikleştiren insandı Mimar Sinan. Bir keresinde İstanbul-Kayseri mukayesesi yaparken, “Mimar Sinan da sonuçta çıkmış İstanbul’a gelmiş” dedi. Ben de “Ama Erciyes de olaydı İstanbul’da” dediğimde, “Süleymaniye var ya” dedi. O an Akif Emre ve tarih tasavvuru bir dağ gibi, bir mabet gibi müşahhas hale gelmişti gözümün önünde. Muhayyile buydu.

Diğer taraftan Davud el Kayseri'nin Osmanlı Medreselerinin kurucu müderrisi olmasını, şahsında fıkı ve tasavvufu, aklı ve kalbi, furkanı ve hikmeti birleştirmesini önemser; zihinsel ve düşünsel dengeye dikkat çekerd. Sırf rasyonalizmin ve sırf mistisizmin sekülerlik olduğunu ısrarla vurgulardı. Kuru ve hamasi bir medeniyet söylemi yerine medeniyetin düşünce planından müşahhas olana

nasıl yansıdığını örnekleri ile anlatırken kalıcılığın ne olduğunun altını çizirdi.

Onun için mekânı sınırsız ve zamanı sonsuz kılan şey inancın ve düşüncenin mekânda somutlaşmasıydı. Dolayısıyla yıkılan sembolik bir eser hafızanın silinmesinden başka bir şey değildi. Bunun içindir ki bir medreseyi, bir camiyi, dağ başında bir veli kabrini, tekkeyi veya zaviyeyi gezerken bu bilinci her zaman yansıttı.

“Şehir kuran bir medeniyetin mirasçıları olarak tarihsel birikimi müzeleştirip hayattan koparmak yerine şehri kuran değerler sistemini, varlık şuurunu, mekân ilişkisini doğru anlayıp yaşadığımız hayata dair uygun çözümler üretmek zorundayız. Bunun yolu da romantik şehir tasvirleri, sükûnlu güzellikleri hayal etmek değil bugünün insanına bu değerleri yeniden yaşatacak şehir anlayışı geliştirmekle mümkün olur. Şehir sadece mekânsal sorunlardan ibaret

▲ Tek ve تنها

değil, bilakis mekânsal görüntünün arka planında bir insanın mekânla kurduğu varoluşsal ilişkinin ve değerler sisteminin pratiğe yansıyış şekli vardır.”

Sınırları belirleyen buysa o zaman Balkanlar, Endülüs, Kudüs, Mekke, Medine mekân idraki ve şuuru bakımından aynıydı. Ondaki mekân şuurunu Mimar Sinan’da, zaman şuurunu ise elbette Hz. Adem’den başlayıp Efendimiz’e kadar gelen Risalet şuurunda aramak gerekir.

Kayseri’den İstanbul’a gittiğinde nereye gittiğini çok iyi biliyordu. Onun için Mekke, Medine ve Kudüs’ten sonra temsili anlamda en önemli mekândı İstanbul. Adeta ilk üçün terkibiydi. İlk üç ile mekânsal ve manevi bir bağa sahipti bu şehir. Eyüp Sultan’a her gidelim dediğimde tüm İstanbul’u kastederek Eyüp Sultan’ın o anlamın içinde olduğunu bilmeden nasıl gideceksin ki derdi. Zarf-mazruf meselesi. Suret-anlam bağlamı... Onun için İstanbul nebevi bir işaret ve anlamdı.

Akif Emre derdi ve iddiası olan bir insandı. İçinde yaşadığı “modern” dünyaya bir ahlak ve fikir sorgulamasıydı onun yaptığı. Duruşların tükendiği çağda bir duruştu onun tutumu ve tavrı. O soyut bir takım spekülasyonların şehvetinden hep uzak durdu. Onun

için hep müşahhas oldu. Şehir dedi, zaman dedi, mekân dedi. En önemlisi ahlak dedi. Ahlak (fıtrat) olmadan usulün, usul olmadan da zamanın ve mekânın okunamayacağını anlattı.

Teori-Pratik tartışmalarının spekülatif boyutunu çok iyi bildiği için, yaşadığı gibi inananlara inat, inandığı gibi yaşamayı, düşünmeyi, yazmayı ahlak bildi. Medeniyeti kuranın bu olduğunu gösterdi. Bir mabedin, bir okulun, bir çeşmenin, bir güvercin yuvasının arkasındaki zihniyeti ve duruşu gösterdi.

Ne inancı epistemolojiktir ne de tanrısı ontolojiktir. İçinde yaşadığı çağın pragmatist ve hatta oportünist ilkesizliğine karşı, gazete çıkarırken de, haber sitesi yönetirken de, köşesinde yazısını yazarken de hep hakikat kaygısı ile baktı eşya ve hadiselere. “e göre” davranmadı. Yarım oluşların gerçek oluşlar önündeki engeller olduğunun her daim bilincinde oldu.

Akif Emre şehirler ve mekânlar üzerinden baktı ve yazdı yazacaklarını. Bazen bir mezartaşı, bazen bir kapı, bazen bir hazire bazen

dağ başında yalnız bir mezar üzerinden. Çünkü o Mekke’nin Medine’ye nasıl dönüştüğünü bildiği için içinde yaşadığı çağın mekânsızlığını ve şehirsizliğini iliklerine kadar hissediyordu. Kitaplarının isminin Göstergeler, İzler, Çizgisiz Defter olması tesadüf değildi. İnandığı şey zamanı ve mekânı belirlemiyorsa, bu anlamda anlaşılıyor ve yorumlanmıyorsa, kuru bir hamasetten başka bir şey yoktu ortalıkta ona göre. Hamaset ise sadece tüketen bir şeydi.

Moderniteye sırf soyut fikir eksenini değil zaten tarihte var olmuş o fikrin müşahhas görünenleri ile cevap vermeyi yeğliyordu. Çünkü onun için İslam bir ütopya değildi. İslam yaşanmış, uygulanmış tarihi bir tecrübeydi. Sırf epistemolojik, ideolojik bir söylemden ibaret değildi ve buna indirgenemezdi. Dolayısıyla soyut ve spekülatif tavır ve yorumlarla onu yaşanmaz hale getiren her yorum ondan bir uzaklaşmaydı ona göre.

Akif Emre bir Kayseri-İstanbul ekseyniydi. Kayseri’yi İstanbul’a taşıırken, İstanbul’u da Kayseri’ye taşırdı. Tıpkı Mimar Sinan gibi. Kayseri’de çıkaracağımız düşünce dergisinin ismini ararken Düşünen Şehir ismini onun bulması tesadüf değildi. O bir anlamda eksiği ve olması gerekeni de bu biçimde işaret ediyordu. Tarihsel anlamda makarr-ı ulema olarak bilinen Kayseri, okuyan, Düşünen Şehir olmalıydı.

Yine yıllar önce 1995 yılının ilk aylarında yayın yönetmenliğini yaptığı gazetede haftada bir Düşünce Günlüğü

bölümünde yazı yazmaya başlayacağım dönemde Hayrettin Oğuz ismini bana o vermişti. Bir ismin peşinde giden insan o kadar çok isim bırakıyordu ki giderken de...

Kayseri’yi, Erciyes’i merkeze alarak karış karış, dağ dağ, vadi vadi, köy köy nasıl önemsedığının yüzlerce kez birebir şahidi oldum. Onun mekânla ilişkisini sanırım en iyi bilenlerdenim. Bir veli türbesine gittiğimizde, bir köy mezarlığını gezdiğimizde, bir dağ yamacındaki tekkeyi veya türbeyi dolaşırken yaşadığı varoluşsal boyutun defalarca şahitliğini yaptım. Onun tek ve tenhaliği gezdiği yerlerin de tek ve tenhaliğiydi aslında. Neyi kaybettiğimizi çok iyi biliyordu. Belki de bu tavrıyla bana mekânı öğretiyordu. Ben hep öyle hissettim. Nitekim büyük bölümünü onunla omuz omuza çektiğim Erciyes fotoğraflarımı kitaplaştırıp kendisine gönderdiğimde köşesinde dağ ve Erciyes ile ilgili yazdıkları anlattıklarımın en önemli göstergesidir.

“Nedendir bilmem, bende dağ hep yücelik duygusunu çağırıştırır. Dağa tırmandıkça, yükseklerle çıktıkça sanki sonsuzluğa daha çok yaklaştığım duygusuna kapılırım. Dağın yüceliğinin, haşmetinin, haşinliğinin Yaratıcı’yi idrak etmeye bir adım daha yaklaştırdığını derinden hissetmişimdir. Erciyes sadece yüksek bir dağ olmaktan öte evren, insan ilişkisini idrak etmemde derin izler bırakan, sonsuzluk duygusunu çağırştıran, hatta tahrik eden bir belirleyici oldu. Muhtemelen denizin, ormanın olmadığı Anadolu bozkırının ortasında her mevsim bembeyaz tüm

ihtişamıyla yükselen dağın ufku doldurmuş olmasının etkisi büyük. Her mevsim farklı bir güzellik ve ihtişamla ufkunuzu dolduran bu dağ, aslında bir günün içinde ışıgın, bulutların, rüzgârın durumuna göre yepyeni bir ufuk açar bakmasını bilene. Bu nedenle Erciyes biktırmaz; dünyaya bakışınıza her dem yeni boyutlar katacak güzellikler sunar.”

Şehir üzerine yazdığı yazılarda gözü nün önünde her daim Kayseri’nin olduğu muhakkaktı. Kayseri onun için Erciyes ve Sinan’dı. Onun yazılarının her satırında Develi’nin konaklarını, Büzüngüz’ün çeşmelerini, Ağırnas’ın bahçelerini, Koramaz’ın cennet kokusunu o kadar canlı hissedersiniz ki. O ustası Sinan gibi Kayseri’yi İstanbul’a taşıdığı gibi, İstanbul’u, Kudüs’ü, Medine’yi, Kurtuba’yı Kayseri’ye taşıma derindeydi zihniyet ve mekân şuurunu olarak. Yunus’tan taşıdığı ruh, Evliya ile birleşip onu zamanımızın en önemli seyyahlarından biri de yaptı aslında. Su ile rüzgâr ile dağlar ve taşlar ile sohbetine defalarca şahitlik ettim. Bulutlara, bir yalnız ağaca, bir taştaki el ve göz izine nasıl baktığını defalarca gördüm. O Ortadoğu’da, Balkanlar’da, Endülüs’te, Uzakdoğu’da aynı nefesi aradı. Toprağa can veren nefesi... O mekândaki, topraktaki, sudaki ruhu, nefesi, soluğu bulmadan, bilmeden, solumadan hakikate ulaşamayacağını biliyordu.

Bunun içindir ki dağlara akan nehir olmak gerekiyordu. Çöllere yürüyen ağaç... Taşlara ekilen tohum...■

HAKKINDA

Kayseri’de doğan Akif Emre yayıncılık, gazetecilik, televizyonculuk ve seyahat yazarlığı yaptı. Yeni Devir’de gazeteciliğe başladı, Yeni Şafak gazetesinin kurucuları arasında yer aldı ve bir dönem genel yayın yönetmenliğini üstlendi. Vefat edene kadar Yeni Şafak gazetesinde köşe yazarlığını sürdürdü. İnsan, Küre ve Klasik yayınlarının yayın yönetmenliğini yaptı. Belgesel çalışmalarına yoğunlaşarak, Elveda Endülüs: Moriskolar (5 bölüm), Osmanlı şehirleri (Saraybosna), Mostar, Üsküp, Selanik 1, 2, Kudüs 1, 2 ve Mimar Sinan (6 Bölüm) başta olmak üzere birçok belgesel hazırladı. Dünya Bülteni’nde 2007-2016 yılları arasında genel yayın yönetmenliği yaptı. 8 Mayıs 2017’de Haberiyat’ı kurdu. 23 Mayıs 2017’de Haberiyat ofisinde geçirdiği kalp krizi sonucu vefat etti.

Yayınlanmış kitapları:

* Göstergeler, İz Yayınları

* İzler, (Arnavutça da yayınlandı) Birinci baskı: Yöneliş Yayınları; İkinci baskı: Büyüyen Ay Yayınları

* Küreselliğin Fay Hattı, Yöneliş Yayınları

* Çizgisiz Defter, Büyüyen Ay Yayınları

* Müstağrip Aydınlar Yüzyılı; Gölgele Kelimeler, Ödünç Alınmış Hayaller, Büyüyen Ay Yayınları

DOĞA BAĞ BİR ER ER ER

Şelalesi ve Vadisi

Doğa

Dursun Çiçek

Kapuzbaşı Şelalesi'ni ilk gördüğümde dağların gözyaşları demiştim. Gerçekten de bir dağın gözlerinden akan yaşları çağrıştırmıştı. Dağ insanlaşmış, dağ duygusallaşmış, ete kemiğe bürünmüş bir şeye ağlıyordu sanki. Elbette ehli bunu dinleyecek, anlayacak ve terennüm edecektir. Tabiatın dilini bilen, gönül diliyle konuşan her sanatkar, âşık, ozan ve veli suyun sesinden dağın derdini mutlaka anlayacaktır. Müşahede boyutunda olan insan anlar dağı, taşı, toprağı, rüzgarı ve suyu. Aklının, ilminin, tasavvurunun ve tahayyülünün ötesine geçen insan idrak eder eşyanın dilini ve anlamını...

Akan her ırmak bir yolculuğu hatırlatır insana. Bir geliş ve gidişi... Şelale ise Yunus'u hatırlatır bana daha çok, Necip Fazıl'ı hatırlatır, Fuzuli'yi hatırlatır. Başını taşlara vurmaya insan o zaman anlayabilir. Suda ezel ve ebed türküsünü ancak o demde dinleyebilir. Suyun izini takip ederek hakikate ancak onun sesinde erebilir.

İçinden geçtiğimiz köylerdeki insanların yüzleri ne güzel. Bitmemiş gülücükler, eskimemiş bakışlar, tükenmemiş mahremiyet, eskitilmemiş dokunuşlar hala canlı ve insani... Selamın kıymetini insan buralarda anlıyor.

Şelale suyun dağ hali belki de. Genelde bir dağdan aşar, bir dağdan düşer. Sonuçta tüm su kaynaklarımızın aslı ve özü dağlar ve taşların kovukları, sinesi değil mi? Öyleyse Şelale bir su dağının akması, erimesi, çırpınması, haykırması, hatta zaman zaman öfkelenmesi anlamına gelmez mi? Nasıl yorumlanırsa yorumlansın suda insana ait bir iz, bir öz var. Akışında, duruşunda, çağlayışında, sukunetinde, sessizliğinde hep insanı hatırlatır. Nitekim insanın su ve dağ ile ilişkisi de bir ezel türküsü değil mi?

Derebağ Şelalesi yoluna girdiğimizde sağlı ve sollu kiraz ağaçları bir cennet görüntüsü gibi... Her şey yaratıldığı gibi adeta. Kuş sesleri suyun sesine karışırken, tarlalarda çalışan insanlar toprakla olan sohbetlerinde hangi demdedirler bilinmez. Çiçeklerin kokusu Ahmet Emmi'ye ferahlık verirken, dağların kokusunu getiren rüzgar çiçeklere nazire yapar sanki. Kiraz ağaçlarının arasına karışmış ceviz ve kayısı ağaçları, su kenarlarında dolaşan inekler, dağ yamaçlarında otlanan koyunlar ve çobanın türküsü şelalenin sesine karışır.

İçinden geçtiğimiz köylerdeki insanların yüzleri ne güzel. Bitmemiş gülücükler, eskimemiş bakışlar, tükenmemiş mahremiyet, eskitilmemiş dokunuşlar hala canlı ve insani... Selamın kıymetini insan buralarda anlıyor. Bakışlardaki misafirperverliği buralarda görüyor. Gurbetin gariplikle kesiştiği noktadır bozkır. Gurbetin gariplikte müşahhaslaştığı nokta.

Kayseri'nin önemli tabiat değerlerinden olan Yahyalı Derebağ Şelalesi, Doğa Koruma ve Milli Parklar ile Yahyalı Belediyesi'nin çevre düzenleme ve yeni-

leme çalışmaları neticesinde ülkemiz insanının hizmetine kazandırılmış. Bir önceki gördüğüm döneme göre daha bakımlı ve güzel hale getirilmiş.

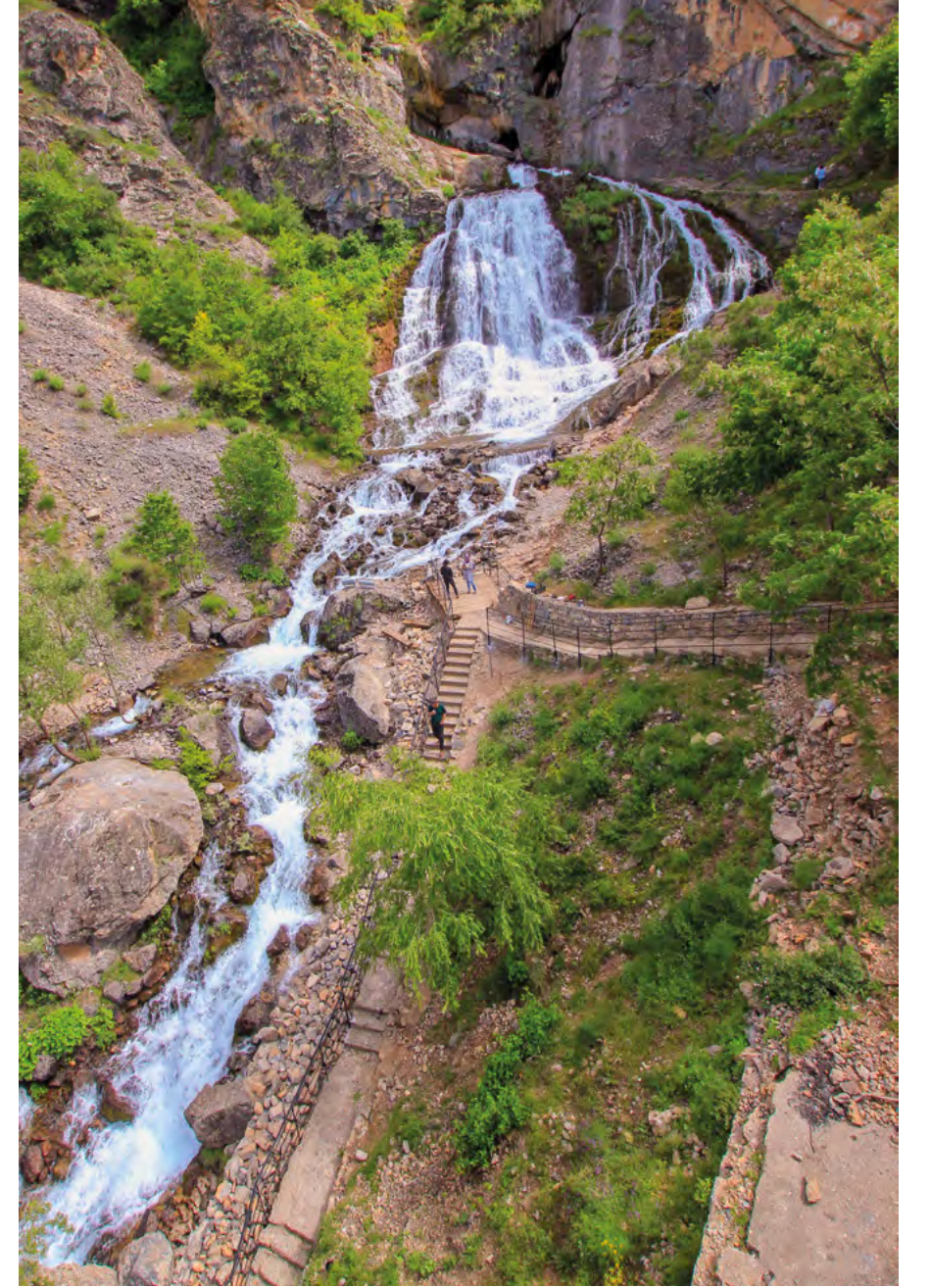
2014 yılında başlayan yenileme ve düzenleme çalışmalarının tamamlanması ile eski bakımsız görüntüsü yerine göz kamaştırıcı bir güzelliğe kavuşan Derebağ Şelalesi sanki fitratına dönmüş... Sıklıkla belirttiğim gibi piknik ve poşet kültürü yüzyılımızın baş edilemeyen en önemli belalarından ve çürümüşlüklerinden biridir. Böylesi güzel mekanlara gelen insanların karnını doyurmada gösterdiği

özeni, çevreyi, ağaçları, suyu ve insanları korumada da göstermesi, bu bilinci taşımaya gerekiyor. Aslında çevreyi ve insanı tahrip eden şey budur.

Şelale, Yahyalı ilçesine 7/8 km uzaklıkta. Şelale'ye yaklaştıkça Karadeniz'in veya Toroslar'ın bir vadisinde olduğunuz hissine hemen kapılıyorsunuz. Zaten Şelale ve onun çıktığı dağ Torosların Orta Anadolu'daki uzantısı.

Böylesi cennet kokulu yerleri görünce, insanın cennetten uzaklaşmasını da hissedebiliyoruz. İnsan Allah'ın yarattığı güzelliği anladığı ölçüde güzel olarak

Torosların kapısından Erciyes'e doğru yol alırken Derebağ Şelalesi'nin çağlayan suları ve vadinin ağaçlarındaki tüm yapraklar bütün güzelliğiyle bize el sallıyor.

kalmaya devam ediyor. Nitekim bizim amacımız da güzeli taklit ve anlama çabası olmalı değil mi? Bunu anlayabildiğimiz ölçüde evimizde, bahçemizde, şehrimizde, gönlümüzde güzelliği kalıcı hale getirebiliyoruz.

Güzellik aynı zamanda ahenk ve ritimdir. Mekândaki ahengi ve ritmi yakalayamadığınız ölçüde, düzeni anlayamadığınız zaman bir kaos ortaya çıkar. Özellikle insanların toplu olarak geldikleri yerlerdeki ahenk ve ritim çok önemli.

İnsan bu ritmi ve ahengi anladığında ve yakaladığında güzelleşiyor her şey.

Şelale'nin etrafından piknikçilerin uzaklaştırılması ve kamelyaların daha aşağıdaki bölgeye kurulması, Şelale'nin sadece seyir için düşünülmüş olması ilk dikkatimi çeken güzelliklerden oldu. Böylelikle hem kirlilik azaltılmış hem de insanlar sosyal tesislerin yakın olduğu yerlerde vakit geçirme imkânına sahip olmuş. Kurulan kamelyalar daha derli toplu bir ortam oluşturmuş.

İnsan tabiatı hissettiği ve anladığı zaman ancak onunla irtibata geçebilir ve karşılıklı birbirlerini koruyabilirler. Bir dağı, bir ırmağı, bir gölü, bir şelaleyi korumak insanın kendi uzvunu korumasına benzer. Bunlardaki bir hastalık insanı

isim vermişlerdir. Derebağ da ismini bölgeye yerleşen Dereköyöğullarından almış. Belki de bölgeye Derebağ dendiği için buraya yerleşen insanlar köylerinin ismini Dereköy yapmışlar. Rivayetler muhtelif. Öyle olması da gayet doğal. Ama

olduğunu söyleyenler de var.

Anlatıya göre Şelale'den akan dere deniz gibi genişmiş. Derebağ'da bulunan derelerde vaktiyle 'geminin yüzdüğünü' hatta halk arasında 'koca çay akmaz mı ola, gemiler geçmez mi ola' diyecek,

eksiltir. Öyleyse insanın tabiatla olan aidiyet şuuru mekan içindeki tutumu ile doğru orantılıdır.

Neden Derebağ? Öyle ya biz isimlerin izinden gidiyoruz... Şehrin ileri gelenlerinden birine kulak veriyoruz:

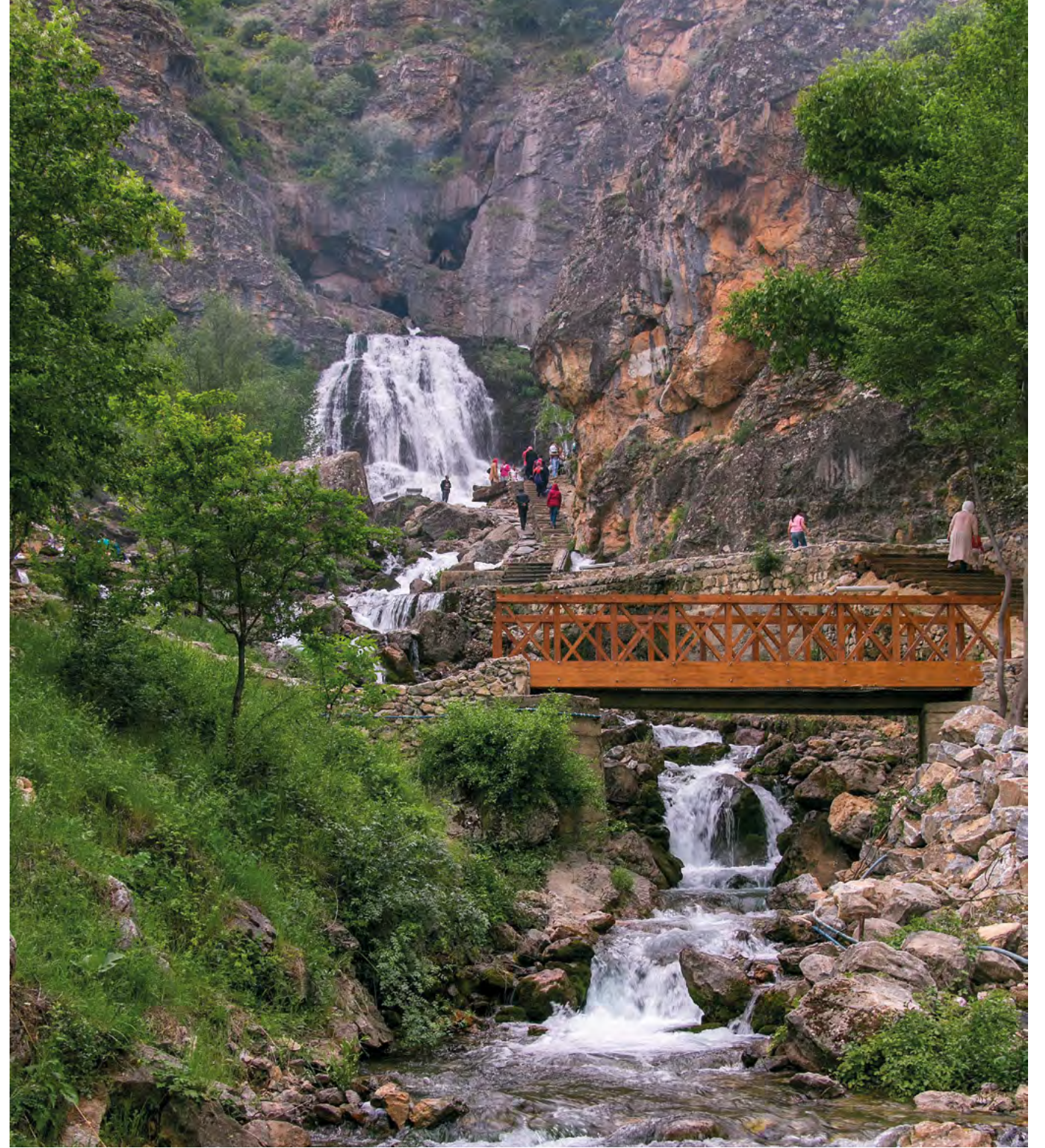
Tarihte birçok Türk boyu gittikleri yerlere ya kendi isimlerini ya bir komutanlarının ismini yahut ulaştıkları yerlerin coğrafi, doğal, fiziki özelliklerine göre

şöyle veya böyle Derebağ da, Dereköy de ismi ile müsemmalar.

Derebağ isminin kökeni ile ilgili bir başka rivayete göre; Derebağ kasabası önceleri Dereköy ve Elmaabağı adlı iki köyden müteşekkilmış. Sonra iki köy birleşince isim de Derebağ olarak yekpare hale gelmiş. Bölgenin üç tarafının dağlarla çevrili olmasının ve eteklerinde üzüm bağları bulunmasının ismin kaynağı

türküler söyleyecek, maniler okuyacak kadar efsaneleşmiştir. Kimbilir belki de coğrafyanın şartları değerlendirilerek burada büyük bir gölet oluşturulmuş olabilir.

Şelalenin bakiyesi elbette sadece yemyeşil bir suret değil. Derebağ Şelalesi ve vadisi aynı zamanda bölgede yaşayan insanların geçim kapısı. Vadide yetişen kirazlar, üzümler ve elmalar adeta cennet

meyvesi. Kayseri'nin önemli bir meyve deposu bile denilebilir. Yahyalı'nın kiraz ve elma ile sembolleşmesinde vadinin çok büyük katkısı var.

Torosların kapısından Erciyes'e

doğru yol alırken Derebağ Şelalesi'nin çağlayan suları ve vadinin ağaçlarındaki tüm yapraklar bütün güzelliğiyle bize el sallıyor. Bize cenneti hatırlatan her şey dünyaya nasıl bakacağımızın da göstergesi.

Derebağ bize cennetsi bir soluk oluyor, gözlerimize cennetsi bir ışık sunuyor, gönlümüze huzur ve ferahlık veriyor. Ve biz türkümüzü dinleyerek, Kayseri'nin başka bir güzelliğine yol alıyoruz...■

Eski Anadolu'nun
Uluslararası Ticaret Merkezi:

KÜLTEPE KANIŞ

Fikri Kulakoğlu

Eski çağlarda adı Kaniş olan Kültepe, Kayseri'nin ve ülkemizin adını dünyaya duyuran en önemli kültür varlıklarının başında gelir. 1948 yılından beri arkeolojik kazılarda gün ışığına çıkarılan mimarlık kalıntıları, arkeolojik eserleri ve bunların yanında keşfedilen on binlerce çivi yazılı tableti ile ülkemizde yaratılmış olan eski uygarlıkların tüm dünyada tanınmasına katkı sağlamıştır. Kültepe, Anadolu'nun tarihinin aydınlatılmasında büyük bir rol oynayan en önemli ören yerlerinden birisidir.

Günümüzden altı bin yıl öncesinden itibaren kendisine tarih sahnesinde yer edinmiş olan ve *Kaniş* olarak anılan Kültepe, sadece büyük bir ticaret merkezi veya Hitit devletinin ilk başkenti değil, aynı zamanda Anadolu'yu Asur ile olan ilişkileri sayesinde Mezopotamya ve Suriye'deki ileri uygarlıklara bağlayan büyük bir kültür merkezi niteliğindedir.

Kültepe, Orta Anadolu platosunun en yüksek dağı Erciyes'in hemen eteğinde oluşmuş olan Sarımsaklı veya Kayseri

Ovası'nın ortasında yer almaktadır. Etrafındaki alüvyon ovoidan 20 m yükseklikteki höyüğün çapı 550 metredir. Sur nedeniyle höyüğün kenarları daha yüksek, ortası ise çukurdur. Höyüğü çevreleyen Aşağı Şehir'in sınırları ise henüz kesin olarak bilinmemekle beraber, çapı en azından 2,5 km'yi bulmaktadır. Höyüğün batısı, eski çağlarda daha geniş bir alana yayılan Engir Gölü'nün suları ve şimdilerde ise Engir Bataklığı ile sınırlanmaktadır.

Kültepe Anadolu'nun maalesef en çok tahrip edilmiş en büyük höyüklerinden birisidir. Arkeolojik kazı teknikleri ve yöntemlerine hâkim olmayan araştırmacıların sadece tablet veya eski eser bulmak için Kültepe'de ve de özellikle höyükte gerçekleştirdikleri bilinçsiz kazılar, bu tahribatın ortaya çıkmasındaki en önemli nedendir. Bilimsellikten uzak bu kazıların yanı sıra, köylülerin toprak almak için en eski yerleşim katlarına kadar kazmaları da, höyüğün neredeyse 1/3'lük kısmını, tekrar araştırmaya imkan vermeyecek bir biçimde tahrip etmiştir.

Kültepe’de gerçekleştirilen kazılar, Kültepe’nin en azından M.Ö. 4. binyıl’dan itibaren yerleşildiğini göstermiştir. Höyükte, Hitit dönemi dışında hemen hemen tüm dönemler boyunca oturulmuşken, Aşağı Şehir’de ise daha kısa bir dönemde; M.Ö. 2000-1700 yılları arasına tarihlenen Asur Ticaret Kolonileri Çağı’nda yerleşim izlerine rastlamak mümkündür.

KÜLTEPE’NİN KEŞFİ VE ANADOLU TARİHİNİN BAŞLANGICI

Bilindiği üzere, tarih yazı ile başlar. Kültepe’de gün yüzüne çıkartılan çivi yazılı kil tabletler Anadolu’da bugüne kadar bulunmuş en eski yazılı belgelerdir. Bu sebeple Anadolu tarihini başlatan yer olarak Kültepe’yi gösterebiliriz. Aslında, Kültepe’nin keşfi, içerdiği bu çivi yazılı belgeler sayesinde gerçekleşmiştir. İlk kez 1881 yılında *British Museum* uzmanlarından Th. G. Pinches, bir benzerinin *Paris Bibliotheque Nationale*’da bulunduğunu belirterek, Kapadokya’dan geldiği söylenen ve İstanbul’dan satın alınan çivi yazılı bir tablet yayınlar. Bu tabletleri de, geldikleri yer itibarıyla Kapadokya kökenli olması sebebiyle, “*Kapadokya Tabletleri*” olarak isimlendirir. E. Chantre, Kaniş isimli bir merkezle bağlantılı olduğu anlaşılan bu tabletlerin nereden geldiklerini araştırmak için 1893-94 yıllarında Anadolu’ya gelir ve bu tabletlerin, Kayseri’nin kuzeydoğusunda yeralan Karahöyük Köyü’ndeki Kültepe Höyüğü’nden çıkarılmış olabileceği sonucuna ulaşır. Fakat onun höyükte yaptığı kazılar ve daha sonra 1901 yılında W. Belck ve 1906 yılında H. Winckler ile H. Grothe’nin kısa süreli ziyaretleri ve kazı girişimleri, bu görüşünü desteklemeye yetmeyecektir.

1925 yılına gelindiğinde, Hitit dilini çözümleyen ve onun Hint-Avrupa dil ailesine ait bir dil olduğunu ispatlayan B. Hrozný, Kültepe’de kazılara başlar. Ancak Hrozný, höyükte yaptığı kazılarda herhangi bir tablet bulamaz. Böylelikle de höyükteki en büyük tahribatı gerçekleştirir. Geri dönmek üzereyken aldığı bilgilerle, tabletlerin Warshama Sarayı olarak adlandırılan ve höyük merkezinde yer alan bölgede değil de, höyük eteklerinde bulunduğunu öğrenir. Bunun üzerine, höyüğün eteklerindeki tarlalarda yaptığı kazılarda ilk kez tabletlere rastlar. Bu kazılar aracılığıyla tabletlerde adı geçen Kaniş’in, Kültepe ile aynı yer olduğunu ispatlar.

1925 yılından 1948 yılına kadar Kültepe’de herhangi bir araştırma veya kazı gerçekleştirilmemiştir. Bu dönemde, hem höyükte hem de Aşağı Şehir’de köylüler ve kaçak kazıcılar tarafından yapılan kazılar, Kültepe’ye ciddi zarar vermiştir.

1948 yılına gelindiğinde, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi’nden Tahsin Özgüç başkanlığında bir Türk kazı heyeti, Türk Tarih Kurumu’nun desteğiyle burada bilimsel arkeolojik kazılara başlar. Kültepe’de başlatılan sistematik kazılar ve bu kazılar sonucunda elde edilen veriler, hem yurtiçi, hem de yurtdışında bilimsel anlamda ses getirmiştir.

Şimdiye kadar ele geçen 23.500 civarındaki çivi yazılı tablet sayesinde dönemin medeni hukuk bilgilerini, insanların birbirleri ile olan ilişkilerini öğrendik. Ayrıca, ülkeler arası ilişkilerin nasıl olduğuna dair bilgi sahibi olduk. Bilindiği kadarıyla o dönemde Anadolu’da, Mezopotamya ve diğer yakın çevre kültürlerle çağdaş bir kültür söz konusu idi. Kazılar sonucunda ele geçen mimari kalıntılar ve arkeolojik buluntular, bizlere Kültepe’de yaşayan halkın belirgin bir refah düzeyinde olduğunu göstermektedir.

KÜLTEPE TARİHİ:

Kültepe’de gerçekleştirilen kazılar, Kültepe’nin en azından M.Ö. 4. binyıl’dan itibaren yerleşildiğini göstermiştir. Höyükte, Hitit dönemi dışında hemen hemen tüm dönemler boyunca oturulmuşken, Aşağı Şehir’de ise daha kısa bir dönemde; M.Ö. 2000-1700 yılları arasına tarihlenen Asur Ticaret Kolonileri Çağı’nda yerleşim izlerine rastlamak mümkündür.

Höyükte aralıklı olarak sürdürülen kazılarda en erken yerleşim, Geç Kalkolitik Çağı’na tarihlendirilmektedir.

Geç Kalkolitik Çağı

Son yıllarda höyükte sürdürülen kazılarda, yaklaşık olarak MÖ 3500’lü yıllara tarihlenen yerleşim tespit edilmiştir. Aslında yerleşim daha erken tarihlere gitmektedir, ancak kazılan yerde taban suyunun yükselmesi sebebiyle kazılar sürdürülememiştir. Bulunan seramik ve diğer buluntular, Kültepe’nin Doğu Anadolu’ya kadar yayılan bir kültür bölgesinin içinde olduğunu göstermiştir.

Eski Tunç Çağı

Mimari kalıntılardan sınırlı bilgilere erişmiş olsak dahi, bulunan küçük buluntular bize bu çağın erken dönemi hakkında önemli bilgiler vermektedir. Kalkolitik Çağ'dan itibaren kesintisiz olarak yaşamın devam ettiği açıktır. 16. katta ele geçen başsız mermer idoller Güneybatı Anadolu ile bağlantıları gösterirken, ithal “Suriye şişeleri” Kültepe’nin Güney Anadolu ve Kuzey Suriye ile olan erken ilişkilerini yansıtmaktadır.

Bununla birlikte, 15. ve 14. katlarda bulunan ve benzerlerinin yerel olarak üretiltiğini bildiğimiz ithal “Suriye şişeleri”, İç Anadolu’daki bu ilişkinin geldiği yeri gözönüne koymaktadır. Bu katlarda ele geçen ve arkeoloji literatüründe “*metalik hamurlu*” olarak anılan seramik türü, bu ilişkinin Güney Irak’taki Ur şehrine kadar geniş bir alana yayıldığını ispat eder.

Kültepe’de Eski Tunç Çağı’nın son

evresi, Anadolu’da Asur Ticaret Kolonileri Çağı’nı hazırlayan dönemdir. Eski Tunç Çağı’nın sonuna tarihlenen 13-11. katlarda, güneyindeki komşuları ile yakın ilişkiler kurması sonucu zenginleşen Kültepe’nin anıtsal yapılarla donatıldığı görülür. Eski Tunç Çağı III döneminde, yerli *tek renkli* ve *çok renkli* seramiğinin

gelmektedir. *Şavaş Kralı*, tüccarların şikâyetleri sonucunda, Purushattum şehrine savaş açmış, sonraki yıllarda ise torunu Naram-sin, aralarında Hatti Kralı Pampa ile Kaniş Kralı’nın da olduğu 17 kralın oluşturduğu birliği yenmiştir. Bu belgelerde Kaniş kralının adı “*Zipani*” olarak geçmektedir. Kaniş Karumu’nun II.

Kültepe-Kaniş krallığının ve Anadolu’daki ticaret kolonileri sisteminin merkezi durumundadır. Anadolu’da Asurlular tarafından kurulmuş on karumun başkenti veya idare merkezi Kaniş’tir. Yönetim bakımından bütün karumlar Kaniş’e, o da doğrudan Asur’a bağlıydı.

yanında bulunan ithal silindir mühürler, seramikler, kıymetli maden-taş objeler, Kültepe’nin bu çağlarda, bir taraftan Kuzey Suriye-Mezopotamya, diğer taraftan Batı Anadolu ile sıkı bağlar içinde olduğunu kanıtlamaktadır.

Yazıyı kullanan ve oldukça gelişmiş Mezopotamyalı ve Suriyeli toplumlarla bağlantı kurulmuş olmasına rağmen, Anadolu kendisine ait bir yazı tipi geliştirme-mişti. Bu döneme ait en eski bilgiler MÖ 24.-23. yüzyıllarda yaşamış olan Akkad Kralı Sargon ve torunu Naram-Sin’in kahramanlıklarını anlatan efsanevi “*Savaş Kralı/Şartamhari*” metinlerinden

yapı katında Asurlu bir tüccarın arşivinde, Akkad kralı Sargon’dan 400 yıl sonraya tarihlenen, eski Asur lehçesinde yazılmış Sargon’la ilgili bir tablet bulunmuştur. Kaniş’te yaşayan Asurlu tüccar, efsanevi kralın anısına ait kahramanlık hikâyesi içeren bu önemli metni, evinde kendi arşivinde saklamış olmalıdır.

2010 yılından itibaren aynı alanda sürdürülen kazılarda Eski Tunç Çağı’nın son evresinin başlangıcını oluşturan 13. katta bir kısmı açığa çıkarılan anıtsal bir yapı kompleksi, her bakımdan şimdiye kadar o dönemde Anadolu’da keşfedilen yapılardan farklılıklar göstermektedir.

2017 yılına kadar doğu-batı doğrultusunda 75 metrelik bir bölümü açığa çıkartılabilen taş temelli kerpiç duvarlı yapının, kişiye özel bir konuttan ziyade, kamusal fonksiyonu olduğu çok açıktır. Bazı kısımlarında 3 metre yüksekliğe kadar korunmuş bu yapının duvarları 1.60 metre kalınlıkta olup, sıvalı ve beyaz renkte badanalıdır

Bu yapının tahrip edilmesi ve terkedilmesinden sonra, kısmen üzerinde inşa edilen yapı, mimari özellikleriyle Orta Anadolu’da üniktir. Büyük bir yangınla tahrip edilmiş olan ve *megaron* planlı bu yapı, yanındaki eklentileri bakımından Batı Anadolu’daki benzerlerinden oldukça farklıdır. Ortadaki büyük salonun ortasında bir ocak bulunmakta ve etrafındaki dört taş sütun kaidesi ile yükselen ağaç direkler yüksek çatıya destek vermektedir. Troia II megaronlarının en büyüğüyle benzer ölçülere sahip olan bu megaron, içinde keşfedilen su mermerinden yapılmış idoller ve figürinlerden anlaşılabilceği gibi kutsal bir alan mahiyetinde olmalıdır.

Aynı alandaki 11. katın erken evresinde, megaron planlı yapının hemen üzerine inşa edilmiş; ortadaki büyük salonu çeviren çok odalı, kerpiç duvarları içten ve dıştan yarım-sütunlarla desteklenmiş anıtsal bir bina daha keşfedilmiştir. Kazılarda, salonda çatıyı taşıyan ağaç direklerin taş kaideleri ve çapları 1.5-2 metre arasında değişen büyük ocaklar ortaya çıkarılmıştır. Yangınla tahrip olmuş bu binada da adak olarak bırakılmış, su mermerinden tanrı-tanrıça heykelcikleri ve idolleri bulunmuştur. Kazılar sonucu elde edilen buluntular, bu binanın da bir mabet olarak yorumlanmasını sağlamıştır. Bu yapı ile aynı zamana tarihlenen hücre planlı yapılardan bir tanesinin içinde saklanan ve aralarında üç su mermerinden heykelin de bulunduğu çeşitli dini objeler, alanın dini özelliğini göstermektedir.

Asur Ticaret Kolonileri Çağı:

Höyükteki 10-9. katlar, Karum’daki en erken yerleşim ile çağdaştır. Bu tabakalar, Eski Tunç Çağı’nda Orta Anadolu’da gelişen kültürün karakterini, Asur Ticaret Kolonileri Çağı’na aktarmaktadır.

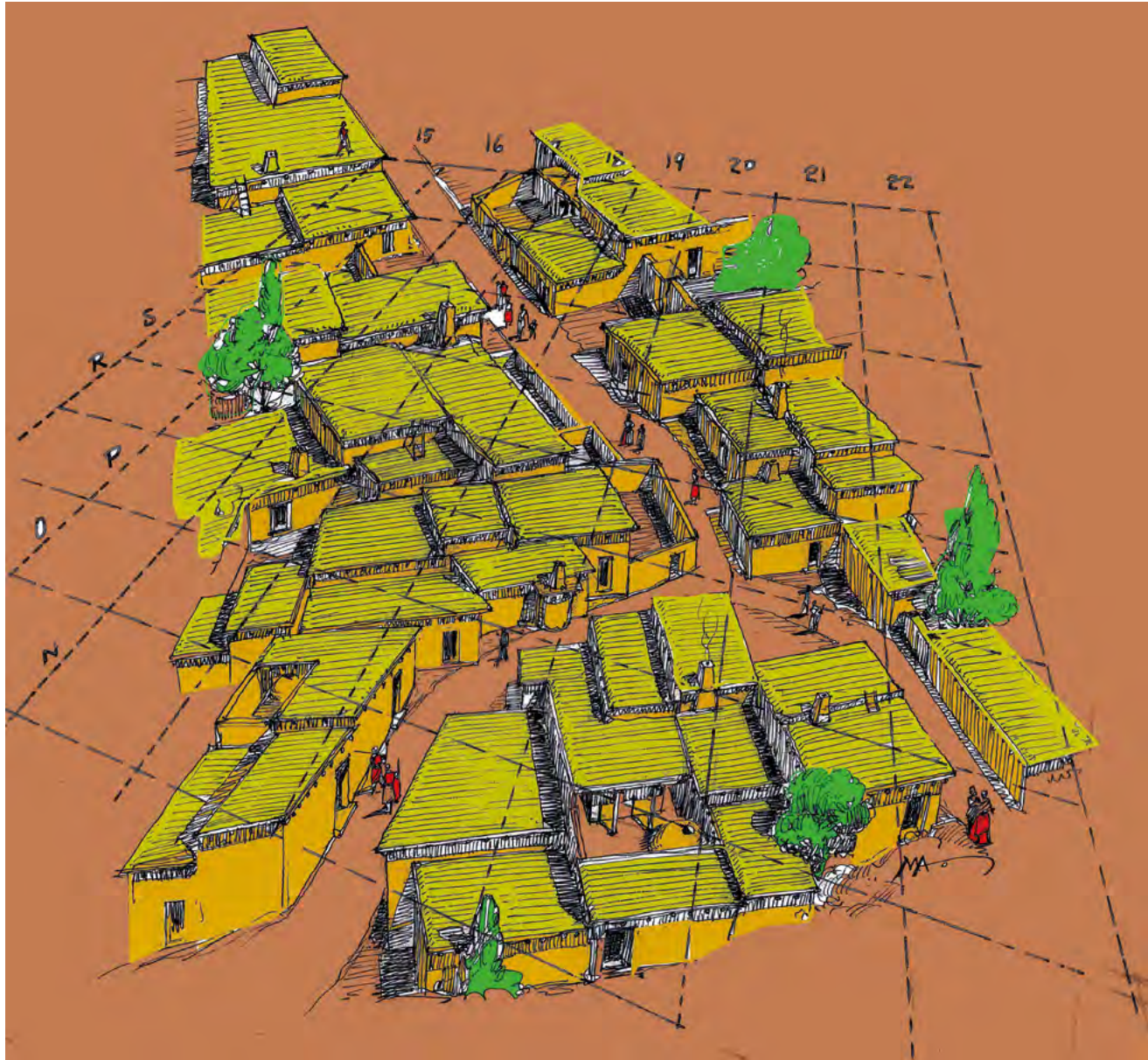
Asur Krallığı, yaklaşık olarak M.Ö. III. binyılın sonlarında bağımsızlığını kazanmış ve akabinde Kral I. Erişum, Asur krallığının geleceğini sağlama almak için, ticaret alanında çeşitli reformlar yapmış ve Anadolu ile sistemli bir ticareti başlatmıştır. Ticarette devlet tekeli kaldırılmış, serbest ticaretin aile fertleri ve onların kura-çağı firmalar tarafından yapılmasının yolu açılmıştır. Bu şekilde, M.Ö. II. binyılın ilk çeyreğinde, Anadolu ile Kuzey Mezopotamya arasında çok kuvvetli, sistematik ve yaygın bir ticaret ağı kurulmuştur.

Bu ticaret sisteminin Anadolu’daki merkezi Kültepe-Kaniş idi, buraya gelen ticari malların dağıtımı Anadolu içlerine Kültepe’den yapılıyordu.

Asurlular, kurdukları bu sistemi, bir ticaret kolonisi anlamında geliştirmeyi başarmışlar, çoğu yerli krallıkların merkezinde veya önemli şehirlerinde, liman anlamına gelen ve “*karum*” denilen birer ticaret merkezi/pazaryeri oluşturmuşlardır.

Kültepe’de ele geçen belgelerde, Asurlu tüccarların hem konakladığı hem de mallarını satmak amacıyla pazar kurduğu yaklaşık 40 civarında yerleşim adı belirlenmiştir. Ancak günümüzde onlardan sadece Kaniş (Kültepe), Hattuş (Boğazköy) ve Samuha *karum*’larının yerleri kesin olarak bilinmektedir.

Anadolu bu dönemde, “şehir devletleri” olarak yerli krallıklarla, bir tür feodal bir siyasi sisteme sahipti. Asurluların yerli krallıklar üzerinde siyasi, idari veya askeri hiç bir etkinlik ve üstünlüğü yoktu. Yerliler ve Asurlular, karşılıklı ekonomik yararlar esasına göre anlaşmışlardır.

Asur Ticaret Kolonileri Çağı'nda Kültepe:

Bu dönemde Kültepe, Kanış krallığının ve Anadolu'daki ticaret kolonileri sisteminin merkezi durumundadır. Anadolu'da Asurlular tarafından kurulmuş on karumun başkenti veya idare merkezi Kanış'tır. Yönetim bakımından bütün karumlar Kanış'e, o da doğrudan Asur'a bağlıydı.

Tepe'de açığa çıkartılan 8-6. katlar bu dönemi temsil etmektedir. Bilimsel kazı-

lardan önce yapılan bilinçsiz kazılardan doğan tahribata rağmen, Prof. Dr. Tahsin Özgüç başkanlığındaki ekip tarafından gerçekleştirilen kazılar sonucunda, Kanış/ Neşa Krallığının bilinen ilk krallarının içinde yaşadıkları, devlet yönettikleri ve aynı zamanda bir kervansaray gibi kullandıkları sarayları ile yaptırdıkları mabetlerinin teknik özellikleri, boyutları, planları, tarihleri ve hatta sahipleri hakkında bilgilere ulaşmamız mümkün olmuştur.

Kanış Sarayları:

Kanış'te iki ayrı katta; 7. ve 8. katta üç saray açığa çıkartılmıştır. Her üç sarayın planları birbirinden farklıdır.

Güney Teras Sarayı:

8. kata ait saraylardan birincisi, höyü-ğün güneyinde yer almaktadır. Binanın uzunluğu 90 metreyi bulmaktadır. Bina, bir kısmı ahşap traversler, bir kısmı da sal taşlarıyla kaplı uzun bir koridordan ve bunun iki yanındaki kanatlardan ve

koridora bağlanan bir avludan oluşmuş bir komplekstir. Sarayın zemin katı, hizmet, depo ve oturma odaları arkeolojik kazılar ile açığa çıkartılmıştır. Kuvvetle muhtemel bu bina yangından önce boşaltılmış olmalıdır; zemin katındaki büyük ocaklı odalarda erzak küplerinden, az sayıda çanak-çömlekten başka geriye fazla bir şey kalmamıştır.

Eski Saray:

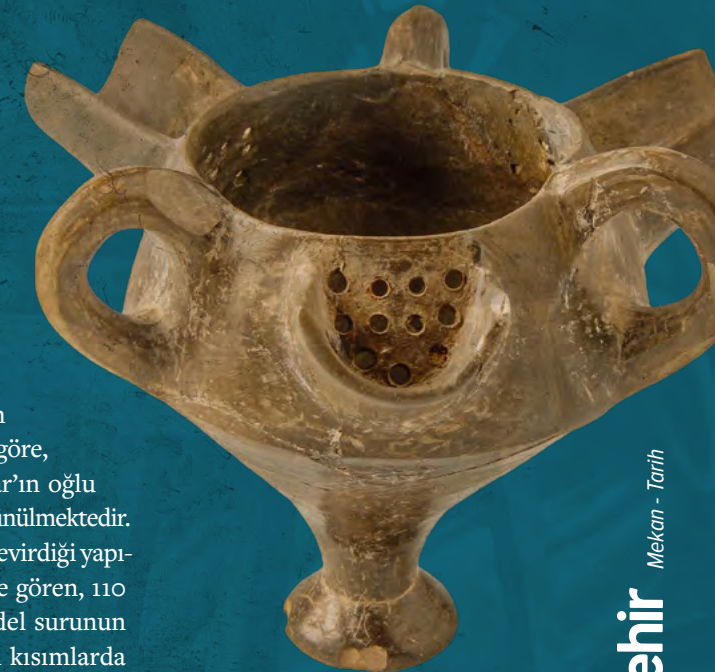
Tepe'deki 8. katın ikinci idari yapısı, hafirlerce "Eski Saray" olarak isimlendirilmiştir. Sitadelin hemen hemen ortalarında, yaklaşık 80 metre çapındaki bir alanda açığa çıkartılan "Eski Saray", üstteki Geç Saray'ın yani *Warshama Sarayı*'nin altında kalmıştır. Bina'nın bazı yerlerinde kerpiç duvarları, çoğunda da sadece taş temelleri korunmuştur.

Eski Saray ve onu çeviren 4 metre genişliğindeki "testere dişi" tekniğinde yapılmış suru, yangın felaketinden sonra tamir edilerek yeniden kullanılmamış ve üzerlerine hemen yeni bir saray, yani *Warshama Sarayı* inşa edilmiştir.

Warshama Sarayı:

7. kat sarayı, arkeoloji literatüründe *Warshama Sarayı* olarak bilinmektedir. Keşfedilen çivi yazılı tabletlerden adlarını bildiğimiz beş Kanış Kralı, sitadeldaki bu büyük sarayda ikâmet etmişlerdir. Şiddetli büyük bir yangınla tahrip edilmiş olan bu anıtsal yapının enkazında bulunan ve Maraş civarına lokalize edilen Mama Kralı *Anum-hirbi*'nin Kanış'e gönderdiği bir mektubu içeren tablettten edinilen bilgilere göre, bu sarayın Kanış kralı İnar'ın oğlu Warshama'ya ait olduğu düşünülmektedir.

Aynı zamanda etrafını çevirdiği yapının dış duvarı vazifesini de gören, 110 x 100 uzunluğundaki sitadel surunun temellerinin kalınlığı bazı kısımlarda 4 metreye kadar ulaşmaktadır. Kuzey, batı ve güney yönlerinde, sura yedişer metre aralıklarla yerleştirilmiş küçük

kuleler yer almaktadır. Doğu yönündeki kulelerinin birçoğu eski çağlarda yıkılmış veya kaybolmuşlardır. Sur, sarayla birlikte inşa edilmiş ve onunla birlikte de yakılıp terk edilmiştir. Höyüğün topoğrafyasına göre ve Eski Saray'ın üzerine inşa edilen ve önceden planlanmış bir yapı özelliği arzeden sarayın en önemli özelliği, Anadolu'da ilk kez burada karşımıza çıkan bir plana sahip olmasıdır. Muhtemelen merkezi bir avlu etrafında toplanmış odalardan oluşan bu sistem, Hitit saray ve tapınaklarının da öncüsüdür.

İki katlı olduğu anlaşılan sarayın kuzey yönünde 42 odası tespit edilebilmiştir. Taş temelleri taban seviyesine kadar yükselmiş; kerpiç örgü bu seviyeden sonra başlamıştır.

Sarayın girişi/kapısı güneybatıdadır. Giriş, karşılıklı taş kulelerle, iki oda tarafından kontrol edilmektedir. Kapının kuzey duvarı çevresindeki enkazın altında ve bu duvarın kuzey yönündeki tabanı üstünde Mama Kralı *Anum-hirbi*'nin, Kaniş Kralı Warshama'ya yazdığı mektup ele geçmiştir.

Bu çağda Kaniş saraylarının ikamet veya idari bir fonksiyonuna ek olarak bir başka fonksiyonu da vardır. Saraylar aynı zamanda, yabancı tüccarların, satıştan önce mallarını getirip bir kervansaray gibi depo ettikleri, güvene aldıkları ve ticaret vergisinin hazırlandığı ve ödendiği büyük ekonomik merkezlerdir.

Kaniş Mabretleri ve Resmi Depo:

Anadolu'da bu döneme ait dini yapılar hakkında bilgilerimiz oldukça kısıtlıdır. Sadece

Kültepe-Kaniş'te, birbirine 40 metre ara ile inşa edilmiş ve tam planlarıyla açığa çıkarılmış olan iki büyük bina, özgün planları ile dikkat çekmektedir. Her ikisi de yaklaşık 27 x 22 metre ölçülerinde olan yapıların dört köşesinde kule şeklinde dört büyük çıkıntı yer almaktadır. İçlerinde tanrı heykeli, sunağı bulunmamış veya korunmamış olmasına rağmen, bu iki bina birer mabet işlevinde olmalıdırlar. Çok iyi bilindiği gibi Anitta, Neşa'da mabetler inşa ettirdiğini yazmıştır. Burada sözü edilen yapıların, Anitta metninde bahsedilen mabetlerden iki tanesi olması muhtemeldir.

CII-CIII/82-83 plankarelerinde, bir odası herhangi bir işleme tabi tutulmamış obsidyenlerin depolandığı yer olarak kullanılmıştır ve tabanında Anitta hançerinin bulunduğu dikdörtgen planlı bina, mabetlerin ait olduğu yapı katı ile çağdaştır. CII/83'te büyük odanın tabanı üstünde Anitta'nın kitabeli mızrakucu keşfedilmiştir.

Aşağı Şehir ve Kaniş Karumu

Anadolu'daki Eski Asur Ticaret Kolonileri'nin merkezi olan "Kaniş Limanı", yani Kaniş Karumu Aşağı Şehir'de yer

almaktadır. Aşağı Şehir, Kültepe'nin yaklaşık 300 yıl kadar iskan edilmiş bir alanıdır. Bugünkü bilgilerimize göre çapı 2,5 km civarındadır. Yazılı kaynaklardan öğrendiğimiz kadarıyla Kaniş-Karumu'nun kuvvetli bir surla çevrili müstahkem bir şehir olduğu anlaşılmaktadır.

Bu zamana kadar yapılan kazılarda Aşağı Şehir'de, sonuncusu iki safhalı olan dört yerleşim katı açığa çıkartılmıştır.

En eski yerleşim katı olan 4. kat, ana toprak üzerine kurulmuştur. Bu dönemde, elde yapılmış *tek renkli* ve *çok renkli* seramiğin yanında, daha az sayıda çarkta yapılmış Hitit seramiğinin ilk örnekleri bulunmuştur. 3. katta ise çark işi seramik, elde yapılmış *çok renkli* seramikten daha fazladır. Bu iki kat hafirlerince M.Ö. 3. binin sonu ile Karum 2. katının kuruluşu arasına (M.Ö. 2050/2000-1920) tarihlenmektedir. 4. ve 3. kat yerleşimlerinde yazılı belgeye rastlanmamıştır.

Bu şehirleri, Asurlu tüccarların ticaret için gelip yerleştikleri ve binlerce çivi yazılı belge bıraktıkları 2. kat şehri izler. Yazılı belgeler, ticaretin Asur Kralı I. Erishum'un 26. Saltanat yılından itibaren başladığını göstermiştir. Yaklaşık olarak M.Ö. 1835'li yıllarda, Asur Kralı Naram-Sin zamanında büyük bir yangına maruz kalmış olan şehir, kısa bir müddet sonra tekrar iskan edilmiştir.

Şehir; çoğu taş döşeli ve rahatlıkla bir arabanın geçebileceği genişlikteki, üzerleri taşla kapalı, kullanılmış su kanalları bulunan sokak ve meydanlarla birbirlerinden ayrılmış mahallelerden oluşmaktadır. Sokakların her iki tarafında yer alan bordürler hem yürümeyi, hem de evin dış etkenlerden korunmasını sağlıyordu. Sokağa atılmış seramik kırıkları, sokağı çamurdan koruyordu.

Evlere yapılan sonraki eklemeler ve genişletme çalışmaları mahallelerin şekilsiz olmasına neden olmuştur. Evler, genelde altı veya sekiz tanesinin sırt sırta inşa edilerek bir araya gelmesiyle oluşan bloklar şeklindedir. Asurlu tüccarlar, ya mevcut evlerden satın alarak, ya da yenisini yaptırarak bu mahallelerde, yerli halk ile beraber oturmuşlardır.

Geleneksel Anadolu tarzında yapım tekniği ve malzemesi kullanılan evler; taş temelli, kerpiç duvarları ağaç kalaslarla takviye edilmiş iki-altı odalı, çoğu iki katlı binalar, yerli yapı tekniğine göre ve çok sık olarak inşa edilmişlerdir. Evlerin çoğu, oturma odası-kiler ve depo, arşiv odası olmak üzere

iki bölüme ayrılır. Duvarlar sıvalı ve çoğu da birden çok kez badalanmıştır. Bazı evlerin dar ve uzun odaları taş döşelidir.

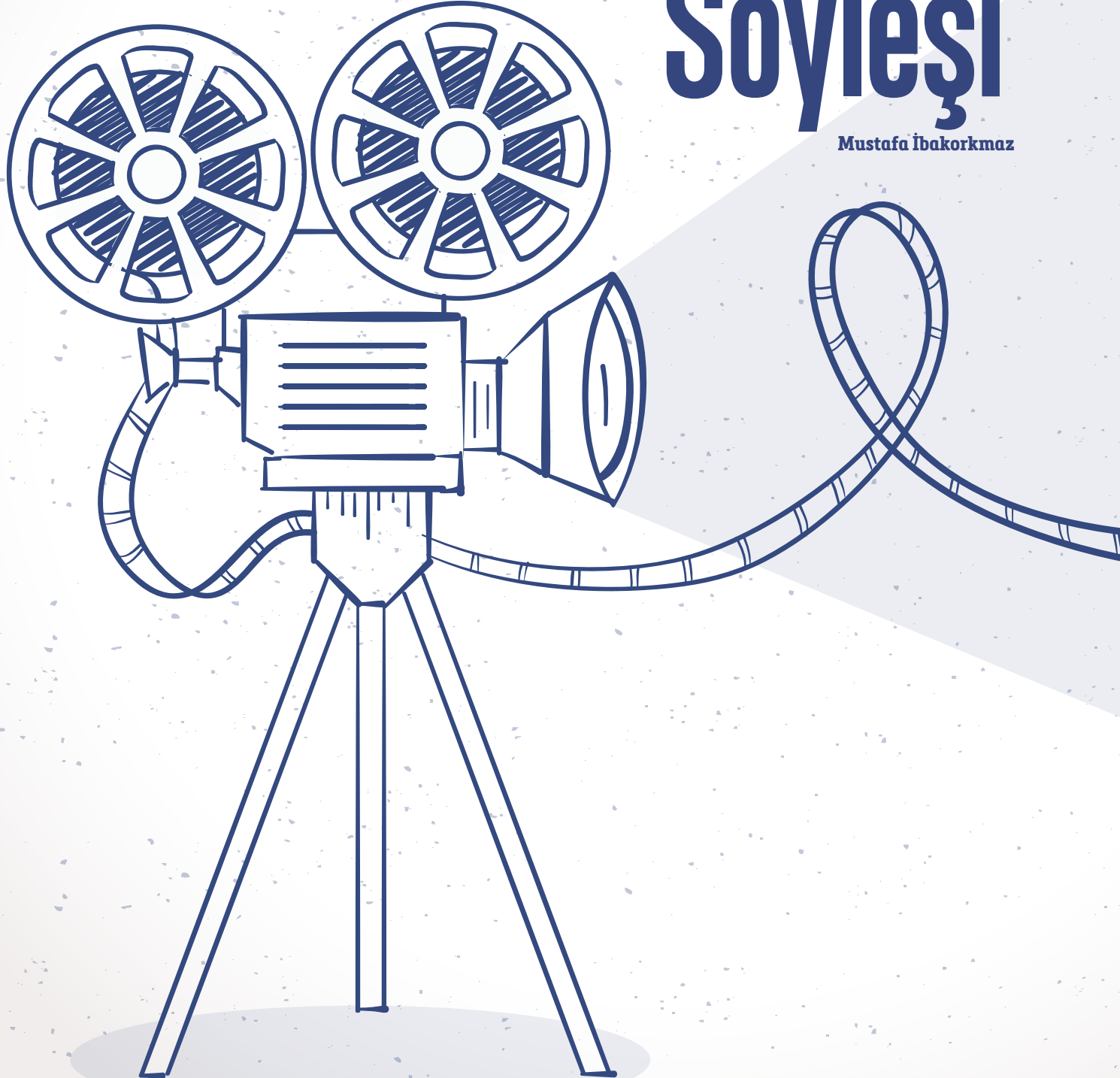
Kaniş-Karumu'nda özel evler veya tüccarların evleri tam planları ve envanteri ile gün ışığına çıkartılmıştır. Bunlarda kilitli, mühürlü küçük arşiv odaları, satışa sunulacak malların depo edildiği odalar evin diğer bölümlerinden ayrılmışlardır. Arşiv odalarındaki tabletler düzenli sıralar halinde yerleştirilmiş kapların, ağaç sandıkların, hasır ve çuvalların içinde, ağaç rafların üstünde muhafaza edilmiştir.

Yazılı belgelere ve arkeolojik buluntulara bakıldığında 2. kat MÖ 1920-1835; Ib ise MÖ 1830-1720 yılları arasına tarihlenir. 2. katın enkazı üstüne Ib katı şehri kurulmuştur. 2. katın yerleşim planına uygun olarak kurulan bu şehir, daha az kereste, daha çok taş kullanılmasına karşın, II. katın yapısal özelliklerini hemen hemen aynı biçimde devam ettirmiştir.

Şehir, Ib katının yanarak sona ermesinden sonra iyice küçülmüştür. Bu dönemi takip eden Ia katında ise Kültepe önemini yitirmiş, yazılı belgeler ortadan kalkmış, güney komşuları ile ticaret bağları iyice zayıflamıştır. Küçülen şehirde yeni yapılan binaların yanında, Ib binalarının bir bölümü de tamir edilerek yeniden kullanılmıştır. Bu kısa ömürlü kattan sonra Kaniş Karumu terk edilmiş ve uzunca bir dönem boyunca bir daha iskan edilmemiştir. ■

Kerim Abanoz ile Söyleşi

Mustafa İbakorkmaz

■ Sinemanın okulunu okudunuz. Mektepli sinemacısınız. Kayseri’de yaşıyorsunuz. Şehrimiz sinema endüstri-sine göre taşra. Şehir ve sinema üzerine konuşacak olursanız bir sinemacı olarak hem şehri hem sinemayı nasıl değerlendirirsiniz?

● Kayseri açısından düşündüğümüzde sinemanın lokomotif İletişim Fakültesi olarak görünüyor. Ben de İletişim Fakültesi’nden 2009 yılında mezun oldum. O dönemler hocalarla konuştuğumuzda Kayseri’yi iyi bir belgesel şehri olarak değerlendirirdi. Ben de Kayseri’nin neden iyi bir belgesel şehri olduğunu anlamaya çalışırdım. Neden kurmaca değil de belgesel? Hocalarımızın bu bakışı öğrencilere de yansıyor. Mesela benim öğrencilik yıllarımdan bu güne kadar geldiğimizde elle tutulur bir kurmaca yapılmamışken 10’a yakın çok kaliteli belgesel yapıldı. Bu belgeseller ulusal ve uluslararası alanda söz sahibi oldu. Ben bu durumu şuna bağlıyorum. Bu şehir zaten belgesel mekanı. Beş bin yıllık bir şehir olması, farklı medeniyetlere ev sahipliği yapması, farklı coğrafi özellikler taşımasından dolayı şehrin belgeselcileri besleyen bir kanalı olduğunu düşünüyorum.

Kurmaca niye gelişmedi dersek sözünü ettiğim beş bin yıllık şehir kavramını, 60-70’lerden sonra değişen şehir yapısıyla sözünü ettiğim beş bin yıllık şehir kavranmını kaybettik. Burada şöyle bir durum var. Öğrenci İletişim Fakültesi kanalından ilerlediği için Kayseri’de estetik dokuyu ortaya çıkaracak, estetik planların çekilebileceği mekanları keşfetme fırsatına erişemiyor. Çok sınırlı bir alanda yaşıyorlar. Üniversite civarı ve merkezde tüm hayatlarını sürdürüyorlar.

Merkez ise dediğimiz gibi sinema estetiğine cevap vermiyor. Ama Erciyes havzası, Develi, Yahyalı ve diğer ilçeler, ilçelerin, köylerin arasında saklı kalmış mekanlar var. Mesela Kayseri Lisesi başlı başına bir filmsel alan. Sonra medreseler yine başlı başına birer filmsel alan. Öğrenciler buraları keşfetmekte zorluk çekiyorlar. Gördükleri resimlerde parçaya odaklanmaları gerekirken algıları genele bakarak dağılıyor. Bu gibi nedenlerle şehrimizde kurmaca sinemanın gelişmediğini düşünüyorum.

Ulusal sinema açısından baktığımızda, ulusal sinemacıların hedef sahalarından biri olarak görünmüyor Kayseri. Şu nedenle, öncelikle Kayseri’yi tanımıyorlar. İkincisi avantajları ve dezavantajlarını bilmiyorlar. Üçüncüsü sinema ve dizi sektörü biraz fabrikasyon ve ciddi bir organizasyon olduğu için yapımcılar ve yönetmenler bilmedikleri yeni bir sahaya girmenin zorluğunu yaşamak istemiyorlar. Mesela Mardin, Diyarbakır tanınıyor. Ege, İzmir, Bodrum tarafı biliniyor. İç Anadolu’da Kapadokya biliniyor. Bu coğrafyalar yapımcılar için rahat coğrafyalar. Çünkü sahayı biliyorlar. Avantajlarını, dezavantajlarını biliyorlar. Kayseri’yi bilmiyorlar. Aynı zamanda Kayseri’de bu işi kurumsal olarak yürüten veya destekleyen firmaların olmadığını biliyorlar. Örnek verelim. Mardin’de, Diyarbakır’da gittiğinizde orada sizin yerel operasyonlarınızı halledecek firmalar var. Bunu ulusal firmalar biliyor. Aynı şekilde yine biraz önce adını andığımız yerlerde böyle firmaların bulunduğu biliniyor. Böylelikle sinema sektörü oralarda daha hızlı ilerliyor.

■ Ne gibi firmalar mesela? Kast ajansları, dekor kiralama firmaları gibi mi? Yoksa kamera, ışık ve saire gibi daha farklı hizmetler mi?

● Yerelde en önemli şey kast işi. Sonra mekan bulma işi. Yapımcı ve yönetmenler İstanbul’dan geldiklerinde sahaya hakim değiller. Öyle olunca, doğru mekanları bulmakta, o mekanları ayarlamakta, kasti bulmakta ve ulaşmakta zorluk çekiyorlar. Çünkü bazen günde 100’e yakın figüran ve yan oyuncuya ihtiyaç duyulabiliyor. Şehirde bu ihtiyaca cevap verecek altyapı yoksa sinema filmi ya da dizi büyük sıkıntıya giriyor. Kayseri’ye büyük sinema projeleri ve dizi çekimleri gelmeyince bu tür bir sektör de oluşmuyor. Talep olmadığı için öyle bir arz da oluşmuyor.

Şehirde bir sinema algısının oluşmasında, bir sinema sektörünün oluşmasında üniversitenin biraz yetersiz

kaldığını düşünüyorum. Ulusal açıdan ise şehrimizi tanıtmakta ve anlatmakta yetersiz kaldığımızı düşünüyorum. Bir de tabii nitelik ve nicelik durumu var. Mesela bir şehirde on tane sinema filmi çekilir. Ama şehrin marka değerine çok büyük bir darbe vurabilir. Bambaşka bir algı oluşturur. Kayseri vaktiyle Yeşilçam'da oluşturulan olumsuz imajdan etkilenen bir şehir. Hatırlarsanız, Kayserili karakterlerin karikatürize edildiği filmlerde Kayseri olumsuz bir algıya dönüştü. O yüzden artık Kayseri'ye nitelikli yapımların gelmesi gerekiyor.

■ **Mesela Semih Kaplanoğlu'nun Buğday filmi Kayseri ve çevresinde çekilen bir film. Ama Kayseri'ye bir geri dönüşü olur mu acaba?**

- Buğday, mekanı farklı bir anlayışla ele alan bir film olduğu için Kayseri'ye dair bir vurgu yok. Şöyle bir örnek vereyim. Şu anda dünyanın en büyük yapım firmalarından biri aynı zamanda internet televizyonculuğu yapıyor. Bir dizisinde Kırkkale'den dünyanın en kötü şehri olarak bahsediyor. Bu nasıl bir tanıtıma yol açıyor durup düşünmek gerekiyor.

■ **Sinema nasıl oluyor da böylesi bir güce sahip oluyor?**

- Sinemayı diğer sanat dallarından ayıran en önemli özelliği, aynı anda dünyanın çeşitli yerlerinde insanlar tarafından ulaşılabilen bir sanat dalı olması. Mesela bir tiyatro oyunu bir topluluğa, bir resim veya fotoğraf sergisi açıldığı mekandaki ziyaretçilere gösterilebiliyor. Bir sinema filmi veya dizi dünyadaki bir çok insan tarafından aynı anda izlenebiliyor. Bu da sinemanın daha endüstriyel ve daha işlevsel bir sanata dönüşmesine vesile oluyor. Mesela propaganda aracına dönüşüyor. Ya da bir şekilde tanıtım aracına dönüşüyor. Bir derdin, meselenin ifadesi olarak sanat haline geliyor. Bu şekilde değişik yansımalarını görüyoruz.

Şehir bağlamında sinemayı tekrar toparlamak gerekirse, ben Kayseri'nin merkezine ya da insanların sürekli vakit geçirdiği noktalara odaklanıldığında, bu şehirde ciddi bir sinema potansiyeli olduğunu biliyorum. Bunu hem şehirde yaşayan biri, hem de bir sinemacı gözüyle bakarak söylüyorum. Ama daha geniş perspektifte baktığımızda çok ciddi hikayelerin anlatılabileceği, çok güçlü görsel malzeme de Kayseri'de mevcut. Geriye sinema endüstrisine Kayseri'nin sinemasal değerini doğru bir şekilde tanıtmak kalıyor. Yanıbaşımızda Kapadokya bölgesi bulunuyor. Asmalı

Konak dizisinin etkisiyle yılda bir buçuk milyon kişinin ziyaret ettiği bir yer. Kapadokya turistik bir mekan olarak zaten biliniyordu. Fakat bir dizi sayesinde bilinirliği arttı. İmaj değeri kazandı.

■ **Kayseri'nin hem kurgusal, hem de belgesel sinema açısından ön plana çıkarılması gereken avantajları olduğunu söylüyorsunuz.**

- Özellikle belgesel sinemada belgeselcilerin beslenmesi gereken kaynaklar var. Bunlar, mekan, insan, toplum, farklı dünya görüşleri, medeniyet... Belgesel sinema bu kavramlardan besleniyor. Belgeselci bir film yaparken bunları bilerek ve hissederek yapıyor. Mesela Kayseri'de sözünü ettiğimiz beş bin yıllık tarihin izlerini görebiliyoruz. Bizans'ı, Selçuklu ve Osmanlı'yı hala çok net bir şekilde görebiliyoruz. Bu bize çok ciddi bir kaynak sağlıyor. Bunlar belgesel sinema altyapısı oluşmasını sağlıyor. Bu kaynaklar doğru kullanıldığında doğal olarak sinemaya yansıyor.

■ **Belgesel sinema için rahat görülebilir konu ve malzeme Kayseri'de bol miktarda mevcut. Kurgusal sinema için Kayseri'yi bu yönüyle tanımamız ve tanıtmamız gerekiyor sanırım.**

- Biraz önce bahsettiğim gibi kurgusal sinema için spesifik mekanları keşfetmek gerekiyor. Yapımcı ve yönetmenlerin şehre yönelmesini sağlamak için rehberler hazırlamak bir çözüm olabilir. Antalya, Nevşehir, Mardin bu konuda çalışmalar yapıyor. İstanbul'da büyük platolar kuruyorlar. Filmcileri, hangi konuları hangi coğrafyada nasıl çekebileceklerine dair rehberler hazırlıyorlar. Kayseri büyük bir coğrafyaya kurulmuş bir şehir. Onaltı tane ilçesi var. Yabancı birinin Kayseri'yi detaylı bir şekilde tanıyıp keşfetmesi aylar sürer. Bunu kolaylaştıracak işler ortaya konması lazım.

■ **Bildiğim kadarıyla Kayseri'de sizin tabirinizle lokomotif görevi gören İletişim Fakültesi'nden başka sinemayla uğraşan dernekler var. Kendilerince bir şeyler yapıyorlar ama dişe dokunur sonuçlar ortaya çıkmıyor. Sizin bir de BÜSAM bünyesinde faaliyet gösteren Film Akademi çalışmanız var. Film Akademi'den de bahseder misin?**

- Film Akademi'ye geçmeden, öncesinden başlayalım. Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Sinema Televizyon bölümüne 2005 yılında girdim. 2009'da mezun oldum. Sonra sinemayı burada yeniden keşfettik. 2012 yılında Yücel Çakmaklı Film Atölyesi'ni kurduk. Bura-

daki amaçlarımız başta şehirde genç bir nüve yetiştirmekti. Aynı zamanda ticari düşüncelerimiz de vardı. 5 yılı bu çalışmalarla geçirdik. Daha sonra Büyükşehir Belediyesi bünyesinde daha sistemli bir halde BÜSAM Film Akademisi'nde çalışmalara başladık. Şu anda BÜSAM Film Akademi ikinci dönem eğitimlerini veriyor. Elimizdeki somut verilere bakarak durum değerlendirmesi yapalım. Yeni kurulan bu akademiye 200 civarında başvuru oldu. Bu gruptan mülakatla

60 kişi aldık. Bu öğrencilerle 3 tane kısa film, 3 tane belgesel film çıkardık. Nitelik, nicelikten daha önemli. Ama bu kadar yolun başında olan, sıfırdan başlayan bir grupta iki aylık bir eğitimin sonunda altı tane film yapabiliyor olmak önemli bir gelişme. Bir bakımdan bu sonuç BÜSAM Film Akademisinin iyi ve önemli bir iş yaptığının göstergesi. Bu yargıya diğer illerde düzenlenen Film akademileri ve üniversitelerde yapılan

çalışmalarla kıyas yaparak ulaşıyoruz. Başka yerlerde ciddi bütçelerle, üstelik kursiyerlerden de hatırı sayılır ücretler alarak yapılan benzer projelerle kıyaslandığında önemli çalışmalar yaptığımızı düşünüyorum. Bütçemiz çok büyük değil, kursiyerlerimizden ücret talep etmiyoruz. Üstelik kursiyerlerimizin projelerini gerçekleştirmesi için altyapı ve prodüksiyon desteği sağlıyoruz. Onlara ciddi danışmanlık hizmetleri veriyoruz. Hoca öğrenci ilişkisi gibi değil, daha çok usta

çırak ilişkisiyle hareket ediyoruz. Ortaya çıkan kısa film ve belgeselleri objektif olarak değerlendirdiğimde, ilk filmini yapan bu amatör sinemacıların nitelik olarak da çok geride olduklarını düşünmüyorum. Festivallere gidecek filmlerimiz var. Orada izleyicilerin tepkilerini öğrenme fırsatımız da olacak. Böylece BÜSAM Film Akademisinin ne derece başarılı çalışmalar yaptığını da öğreneceğiz.

BÜSAM Film akademinin şöyle bir özelliği de var. Biliyorsunuz kamera ilk icat edildiği gibi kalmadı. Hızla gelişti ve günümüzde artık neredeyse bir silaha dönüştü. Kalem ne kadar etkileyici bir gücü varsa, kameranın da böylesi bir gücü var artık. Bu durumda, doğru izleyiciye, doğru mesajları iletmek gibi bir sorumluluk da söz konusu. Modern dünyada kamera bu gücüyle birlikte artık herkesin elinde. Bizim şimdi doğru görüntüler çekecek kişilere de ihtiyacımız var. Biz bu işi doğru bir şekilde anlatalım ve şehirde sinemaya dair doğru bir algı oluşturalım, doğru film nedir, nasıl izlenir, doğru film nasıl yapılır en azından bunlarla alakalı bir eğitim verelim, alt yapı oluşturalım istiyoruz. Çünkü insanlar izliyorlar ve bir duygu yoğunluğuna giriyorlar, katarsis yaşıyorlar.

■ **Bir yerde şöyle bir şey yazmıştım. Bazen tetiğe basmakla deklanşöre basmanın arasında hiçbir fark yok. Dolayısıyla söylediklerini önemli buluyorum. Saldırdığımız şeyler varsa, ya da kendimizi bir şeyler karşısında savunmak zorunda hissediyorsak, kendimizi ifade etmek için bir yöntem arıyorsak sinema önemli bir seçenek haline geliyor sanırım.**

● Şu saatten sonra biz teknolojiden yararlanmayalım diyemeyiz. Ne yapmamız gerekiyor? Sinemadan uzak duralım, sinema yapmayalım da diyemeyiz. Bu topraklardan beslenen bir sinema akımını ya da bir sinema düşüncesini şehrimizdeki gençlere bizim vermemiz lazım. Bu şehrin tarihinden, kültüründen ve medeniyetten bahsediyoruz. Burada yapılan sinemanın diğer yerlerde yapılanlardan farklı olması lazım. Çünkü şehir farklı, insan farklı... Biz bunu Akademiye gelen öğrencilere göstermeye çalışıyoruz.

■ **Bir de Uluslararası Kayseri Film Festivali'ni düzenliyorsunuz.**

● Festivalde misafir ettiğimiz belgeselcilerden biri Kars'ta bir belgesel yaptı. Sinematografi açısından çok güçlü bir belgeseldi. 60 ülkede, toplam 90 şehirde gösterildi. Dünyanın 90 şehrinde izleyiciler Kars ilimizi çok nitelikli bir belgesel film üzerinden tanıdılar. Sinema izleyicisiyle dizi izleyicisini birbirinden ayıran şey, izleyicinin niteliğidir. Çünkü sinemanın oluşturduğu atmosfer ile televizyon dünyasının oluşturduğu atmosfer birbirinden çok farklı.

Altın Çınar'a gelecek olursak, aslına bakılırsa biz festivalci bir ekip değildik. Biz belgesel kanalımdan beslenen, belgesel filmlerle uğraşan, bölgesel tanıtım filmleri, reklam tanıtım işleri yapan bir grupken festivallere yarışmacı olarak katılıyorduk. 2007-2013 yılları arasındaki süreçte bu durumdaydık. Yücel Çakmaklı Film Atölyesi'ni kurduktan sonra, acaba bir festival yapılabilir mi düşüncesi oluştu bizde. Becerebilir miyiz? Yapılırsa nasıl olur? Kabul görür mü? Gibi şeyler düşünmeye başladık. Önce küçük bir adımla Talas Kültür Sanat Festivali programında Ulusal Belgesel yarışması açtık. O yıl 80'e yakın ulusal film

başvurdu. Üç gün süren bir etkinliği kazasız belasız atlattık. 50'ye yakın misafir ağırladık. Yarışma dışı gösterimler, söyleşiler, oturumlar, paneller, workshoplar yaptık. Dolu dolu üç gün süren bir program gerçekleştirdik. O dönem için çok güçlü bir jüri kurmuştuk. Prof. Dr. Zaur Mükerrerem, Semir Aslanyürek, Burçak Evren, Tülin Özen, Yeşim Ceren Bozoğlu gibi çok ciddi bir jüriydi. Festivalden sonra ilgili kamuoyundan bize

çok güzel dönüşler oldu. Şehirde çok yansıması olmasa da sinema camiası bu çalışmanın devamının gelmesi yönünde motive edici şeyler söylediler.

Yapabildiklerimizi, düşüncemizi hayata geçirebildiğimizi ve olumlu algılandığını görünce daha iyisini yapabileceğimize de inandık. İkinci yıl festivali şehre mal etmek adına ismini Uluslararası Kayseri Altın Çınar Film Festivali olarak değiştirdik. Altın Çınar ismi de çınarın kadimliği, köklülüğü anlatan bir simge olduğundan ve Kayseri'nin de kadim ve köklü bir şehir olduğundan hareketle seçildi.

Festival uluslararası olduğu için her yıl bir tema ve her yıl bir bölgeyi işledik. Uluslararası festivalin ilk yılında Türk Dünyası temasını belirledik. Kırgızistan, Kazakistan, Uygur Bölgesi, Özbekistan ve Azerbaycan'dan önemli sinemacıları filmleriyle beraber şehrimize getirdik. İkinci yıl kısa film kategorisini de ekledik. Yarışma dışı uzun metraj film gösterimleri

yaptık. 80'e yakın misafir ağırladık. Aynı zamanda Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan, Başbakanlık Tanıtma Fonu'ndan, Kayseri Valiliğinden önemli destekler aldık. Bir anda ulusala hitap eden, ulusal basında yer bulan, kamuoyunda konuşulmaya başlayan bir etkinliğe dönüştü. Bu kendiliğinden gelişen bir süreçti.

Zaten festivale başlarken şöyle bir vizyon koymuştuk. Her yıl geliştirelim, yerimizde saymayalım, bir şeyler ekleyelim, şehrimizi ifade eden, şehrimizi anlamlandıran eklemeler yapalım, milli manevi duyguların ön planda olduğu işleri bir şekilde izleyicilerle buluşturalım, farklı sinema akımlarının filmlerini izleyicilerle buluşturalım, şehir halkının sevebileceği filmleri izleyicilerle buluşturalım mantığını güttük.

Üçüncü yıla geldiğimizde, uluslararası bölümde Filistin sinemasını işledik. Filistin'den 10'a yakın yönetmen, 20'ye yakın film getirdik. Öyle bir coğrafyadan bu kadar yönetmen ve film getirmek çok zor bir şeydi. O yıl yarışma bölümünü de 3'e çıkardık. Belgesel ve Kısa Film kategorilerinin yanına bir de Animasyonu ekledik. Bunların dışında yine yarışma dışı özel gösterimler, atölyeler, söyleşiler, film galaları yapmaya devam ettik. Dördüncü yılda uluslararası tema olarak Hindistan seçildi. Oradan da çok kıymetli yönetmenler ve yapımcılar geldi. 5. yılda uluslararası tamamız Balkanlardı. Makedonya, Bosna Hersek, Kosova, Arnavutluk'tan yapımcı ve yönetmenler geldi.

Uluslararası çalışmalarda bu kadar farklı coğrafyaları seçmemizin iki nedeni var. Birincisi, kültürel bağlarımızın olduğu yerleri seçmeye çalıştık. Bir şekilde bizim duygu dünyamıza hitap eden bölgeler ve geçmişten gelen bağlantılarımızın olduğu yerleri seçmeye çalıştık. Kültürel diyalogu geliştirebilmek açısından. İkincisi, yukarıda belirttiğim yerlere isminin ulaşmasını istedik. Mesela Balkanlarda yaşayan bir sinemacıyla iletişim kurmayı, Amerika'da ya da Kanada'da yaşayan bir sinemacıya tercih ettik. 5 yılda bu bakışa uygun 50'ye yakın misafir ağırladık. Biz kendi imkanlarımızın ve sınırlarımızın farkında olarak bu festivale emek verdik. Mesela Antalya Film Festivali'nin 55. yılı. Antalya, Hollywood yapımlarına bile ev sahipliği yapacak duruma geldi bu süre içinde. Kültür Bakanlığı'ndan, Başbakanlıktan çok büyük projeler için destek alabilecek duruma geldiler. Yerel işbirliği konusunda da aynı imkana sahipler. Altyapı ve finans konusunda önemli bir güce sahipler. Böyle olunca festivalin anlamı ve kapsamı da olumlu anlamda genişliyor.

Biz de her yıl “Sinemanın Çınarı” ödülleri dağıttık. Yarışan filmler ve para ödülleri dışında Türk sinemasına emek vermiş, değer vermiş kıymetli isimleri onurlandırdık. En azından sinemaya olan, o ustalara olan vefa borçlarımızı bir şekilde ödemiş olduk. Bunlardan bazıları, Türkan Şoray, Selda Alkor, Arif Keskiner, Yılmaz Gruda, Zaur Mükerrrem, Aytaç Arman, Kayhan Yıldızoğlu, Eşref Kolçak Can Kolukısa, Burçak Evren, Yusuf Sezgin, Bahar Öztan, Cahit Berkay gibi isimlerdi.

Hatta filmlerini severek izlediğimiz isimleri, Türk sinemasının önemli oyuncularını, yapımcılarını, müzisyenlerini Sinemanın Çınarı ödülleri vererek Kayseri’nin ne kadar vefalı bir şehir olduğunu vurgulamış olduk.

■ **Festival kapsamında getirdiğiniz bu misafirler, yönetmenler, yapımcılar, ödül verdiğiniz oyuncular, senaristler, hem Altın Çınar hem de Kayseri ile ilgili bir geri dönüşte bulundu mu? Şikayet veya memnuniyet gibi...**

- Birkaç gün önce bir film tamamladık. Festivalimize katılan misafirlerin kanaatlerini, görüşlerini bir araya getirdik o filmde. 10 kadar misafirimizin görüşlerine yer verdik. Ama biz toplamda 500 civarında misafir ağırladık 5 yıllık sürede. Kayseri ile alakalı çok güzel şeyler söylendi. Şehrin yapısıyla alakalı, sonra misafirperverlikle alakalı, Kayseri’nin şu anki haliyle ne kadar yaşanabilir bir şehir olduğunu dile getirdiler. Böyle bir festivalin şehre bakışı ayrıca değiştirdiğini söylediler.

Altın Çınar Film Festivali’nin hem şehrimize, hem sinemaya, sinemayla uğraşan gençlere katkı sağlaması için her yıl hedeflerimizi büyütme çabalarımızı belirtmiştim. Bu yıl 6.sını düzenlediğimiz festivalde ilk kez uzun metraj kategorisini de ekledik. Böylece Türkiye’de uzun metraj filmlere yer veren birkaç festivalden biri haline gelmiş olduk. Şu anda 20’ye yakın başvuru var. Türkiye’de yılda ortalama 120 veya 150 film yapıldığını düşünelim. Bunların 70-80 tanesi tamamen televizyon ya da gişeye yönelik filmler.

Geriye kalan sinema filmlerinin yarısından fazlası bu yıl festivalimize başvuru yaptı. Şu an dünyanın farklı ülkelerinden filmler festivale katılmak için başvuruyor.

■ **Bu tür yarışmalarda jüri de önem kazanıyor sanırım.**

- Tabii, jürimiz de oluştu. Bu yıl uluslararası kısa film jüri başkanlığını Prof. Dr. Semir Aslanyürek yapacak. Uluslararası belgesel jüri başkanlığını Azerbaycan’dan yönetmen Elçin Musaoğlu yapacak. Bunlarla birlikte beş kişiden oluşan bir komite kuruldu. Ulusal Uzun Metraj Jüri Başkanlığını Burçak Evren yapacak. Rıza Akın, Ahu Türkpençe Uğur İçbak ve Halil Kardeş da jüride yer alan diğer isimler olacak.

Bu yıl festivalin açılış filmi Aydabegoviç’in son filmi olacak. Özel bölümler yer alacak. Bu yılki özel bölümlerden biri Derviş Zaim filmleri olacak. Film gösterimlerinden sonra Derviş Zaim ile bir söyleşi düzenleyeceğiz. Bu yıl yarışma dışı bölümde “sinema ve çocuk” konusunu ele alacağız. Bu kapsamda 40’a yakın film göstereceğiz.

Büyük festivallerin bir kimliği var. Mesela Cannes avangart sinemayı destekliyor. Berlin, Venedik, Toronto, Tokyo’nun bir kimliği var. Antalya, İstanbul kendilerine göre seçkiler oluşturuyorlar. Hem nite-

likli bununla birlikte vurgulamak istedikleri dünya görüşünü destekleyen filmleri seçiyorlar. Biz de şu bağlamda ilerlemeye çalışıyoruz. Biz Orta Anadolu’da Ankara hariç film festivali olan ilk şehriz. Burada kendi kimliğimizi, şehrimizin kimliğini bu festivale yansıt-

mak istiyoruz. İnsanlar aileleriyle bizim festivalimizdeki filmleri izleyebilmeliler. İzleyiciler doğru mesajı alabilmeli. Bulunduğumuz coğrafyada geçmişte Makarr-ı Ulema olarak bilinen bu şehrin festivalinde ahlak dışı şeylerin olmamasını hedefliyoruz. Bizim bu şekilde bir vizyonumuz olduğu biliniyor ve katılımcılar bunu göz önünde bulunduruyorlar.

diğinde şehrin eksik kalacağı kanaatindeyim. Biz gördüğümüz bu eksikliği giderme noktasında üzerimize düşen görevi yerine getirmeye, ilerde oluşacak şehir imajı için küçük katkılarda bulunmaya çalışıyoruz. Kayseri’de ağırladığımız insanların, biz bu şehri sadece pastırma ile ya da ticaretle

Festivale şehirde ilgi gösterildiğinde şehirde bir festival havası estiğinde ulusal kamuoyunda bu festivalin şehirle ilgili getirilerinin daha çok olacağına inanıyorum. Geçtiğimiz yıl düzenlenen kitap fuarını buna örnek verebiliriz. Mesela Adana veya Antalya’ya festival zamanı gittiğinizde şehrin her yerinde festivali görebiliyorsunuz. Bu şehirde festival var diyorsunuz.

■ **Bu söyleşiye son verirken sözlerinize eklemek istedikleriniz var mı?**

- Ben iktisadi kalkınmanın, kültürel kalkınmayla desteklenmediğinde çok eksik kaldığı düşüncesindeyim. Kayseri bir sanayi ve ticaret şehri. Kayseri bu yanını kültürle, sanatla ya da turizmle destekleme-

tanıyorduk. Böyle şeyler de var mıymış diye şaşırtmaktan mutluluk duyuyoruz.

Son olarak 8-13 Mayıs tarihlerinde Forum Kayseri’de bulunan sinema salonlarının üç tanesinde bütün etkinliklerin, imza günlerinin, oyuncularla söyleşilerin, film galalarının, açılış filminin, ücretsiz olduğu Uluslararası Kayseri Film Festivaline tüm hemşerilerimizin katılmasını istiyorum. Çünkü şehrin insanları olmadan festivaller olmaz. ■

Kültürel Mirasımız

Asırlık Ekşi Karadutlar

Kahraman Gürcan

Erciyes Üniversitesi, Genom ve Kök Hücre Merkezi, Talas, Kayseri

Eski taş evlerin bahçe ve bağlarında günümüze kadar korunmuş, kimisi anıtsal olmuş, yaşları kimse tarafından bilinmeyen devasa dut ağaçları mevcut. Bazı makalelerde Türkiye’de ekşi karadutun çok olduğunu okursunuz, ama öyle bir şey yok, ezbere söylenmiş ifadeler. Kayseri’deki kadar devasa ve çok sayıda ekşi karadutu da hiçbir şehirde bulamazsınız. Belki vardır, bir yerde, saklanmış, bugüne kadar kendini koruyabilmiş. Fakat bilinen, kayıtlar üzerinde giderek konuştuğumuzda bu kadar çok ve asırlık ekşi karadut ağaçlarını bulamazsınız, diyoruz. Doğalarında çınar veya ceviz gibi boyanarak heybetlenmek yok. Bu nedenle oldukça az olan bu ağaçlar çoğu kez dışarıdan gelenin dikkatinden kaçabiliyor. Ekşi karadutların heybetleri ve devasalıkları boylarından değil ama yaşlarından, tanıklıklarından ve tek başlıklarından geliyor. Bazısının gövdesini, 2-3 insan el ele tutuşsa ancak kucaklayabilir (Resim 1, 2 ve 3). Çoğunun gövdesi kaybolmuş. Bir ocakta birden fazla ağaç varmış gibi duruyor, ama aslında toprak altında kalan bir gövdenin dalları bunlar (Resim 4, 5 ve 6). Bazen de gerçekten bir ocakta birden fazla olabilir (Resim 11). Ekşi karadutun tipik özelliklerinden biri boylanamaması, gövdesini dik durduramıyor. Yaş ilerleyince ya gövde yarıyor ya da yan yatıyor.

Ekşi karadutların anavatanı İran ve Mezopotamya. Bilimsel ismi *Morus nigra*’dır. Olgun meyveleri siyah renktedir (Resim 7, 8, 9). Bu türe bilimsel olarak karadut denilmesinin nedeni meyvelerinin siyah olması değil, tomurcuklarının

▲ Resim 9 -10 Kayseri, Gesi Mahallesi, Ekşi Karadut (*Morus nigra*) Meyve ve Yaprağı

siyah olmasıdır. Ayrıca yaprakların altı tüylü ve ağacı yayvan büyüme meylinde olur. Dutlar hakkında malumatı olan herkes bilir, meyvesi siyah olan başka dutlarda vardır. Bilimsel adı *Morus alba*, *Morus rubra* ve *Morus macroura* olan türlerinde siyah veya siyaha çalan meyveleri olur. Resim 10’da Kayseri Turan kasabasından bir *Morus alba* siyah dut meyvelerini görüyorsunuz. Bizim kültürel miras dediğimiz *Morus nigra* karadutlarıdır. Diğer türlerin yurt dışından ithal edilen fidanlarla kurulmuş bahçelerden üretilen meyvelerini artık pazarlarda görüyoruz. Diğer türlerin meyvelerinin pazarlarda yer bulması sevindirici olsa da *Morus nigra* karadut meyvelerinin yerini tutmuyor. Çocukluğunda *Morus nigra* ekşi karadutun olgun

▲ Resim 1. Kayseri, Talas, Paraşüt İniş Alanı, Ekşi Karadut Ağacı (Morus Nigra)

▲ Resim 2. Kayseri, Talas, Ali Dağı Eteği, Ekşi Karadut Ağacı (Morus Nigra)

▲ Resim 3. Kayseri, Erkilet, Ekşi Karadut Ağacı (Morus Nigra)

siyah meyvesini bir dalından koparan o tadı ve aromayı bir daha unutmaz.

Karadut, insan yaşam ve kalitesine katkısı oldukça yüksek olan bir meyve. Zengin bir antioksidan kaynağı, bağışıklık sistemini güçlendiriyor, sağlıklı kan şekeri seviyesinin korunmasında etkili, beynin korunmasında rol alıyor, zengin C, K, E vitamini ve demir içeriği ile oldukça sağlıklı bir gıda. Ekşi karadutun önemli özelliklerinden biri yaz boyu meyve vermesi. Eğer bahçenizde bir adet ekşi karadutunuz olursa, Temmuz’dan Ekim ortasına kadar, iyi bir antosiyanin kaynağı olan meyvelerden taze taze yiyebilirsiniz. Diğer meyvelerin birçoğunu 15-20 gün bilemediniz 1 ay taze tüketebilirsiniz, ekşi karadutu 4 ay ağacından direkt koparıp tüketebilirsiniz.

TÜRKİYE’DE NE KADAR EKŞİ KARADUT KALDI

Kayseri’de 70-80 adet arasında karadut ağacı olduğunu tahmin ediyoruz. Biz 51 adet karadutun yerini tespit ettik. 20-30 kadar da gözden kaçırdığımız olmuştur, diye düşünelim. Türkiye genelinde sayıları 500’ü geçmez belki de. Ama unutmayalım biz bilimsel ismi *Morus nigra* olan karadutlardan bahsediyoruz. Yapılan bir TUBİTAK projesinde dutun Türkiye’de en çok yetiştiği Orta/Doğu Anadolu bölgesinde 11 şehirde *Morus nigra* karadut toplanmış: Adana’da 13 adet, Amasya’da 8, Antakya’da 6, Elazığ’da 3, Erzincan’da 9, Erzurum’da 4, Gaziantep’de 1, Giresun’da 8, Kahramanmaraş’da 9, Malatya’da 3 ve Tokat’ta 21 adet olmak üzere toplamda 86 adet keşfedilmiş¹. Bir başka çalışmada Bitlis ekşi karadutları çalışılmış toplamda 8 adet bulunduğu belirtilmiştir². Biz Nevşehir’de sadece 5 adet karadut ağacı tespit edebildik. Bu sayılar karadutun gerçekten de ne kadar az sayıda olduğunu, yok olma tehlikesi altında olduğunu açıkça gösteriyor. Bu rakamlardan aynı zamanda nispeten Kayseri’de fazla sayıda karadut olduğunu da anlıyoruz. Talas’ta 16 adet kadar keşfettik. Erkilet’te 12 adet, Eğribucak’tan-Yılanlı dağına kadarki bağlarda 6, Hisarcık’ta 4, Efkere’de 4, Hacılar’da 2, Develi’de 2, Gernir’de 2, Endürlük’te 1, Gesi’de 1, Taşhan’da 1.

KAYSERİ’DEKİ EKŞİ KARADUTLAR KAÇ YAŞINDA?

Belki 100 belki 500 yaşındalar, belki daha çok. İnsan tanıklıklarına dayanarak yaşlı ağaçlarımızın çoğunun Cumhuriyet

- 1 Proje No: TOVAG 1060102
- 2 Okatan V, Polat M, Aşkın MA, 2006. Some Physico-Chemical Characteristics Of Black Mulberry (*Morus Nigra* L.) in Bitlis. Scientific Papers. Series B, Horticulture. Vol. LX, 27-30.

öncesinden kaldığına eminiz. Yetmiş yaşının üzerindeki insanlar “ne babam ne dedem bu ağacın dikildiğini hatırlar” diyor. Ağaçların hepsini eski yerleşim yerlerinde buluyoruz. Erkilet, Hacılar, Endürlük, Talas gibi eski taş mahallelerin bağlarında. Cumhuriyet sonrası gelişen yeni mahallelerde 1 tane dahi böyle bir ağaca rastlamadık. ABD’de 172 yaşındaki bir karadut ağacının yarım metre çapında olduğunu okumuştum. Bir araştırmacı bir sunumda Kahramanmaraş’tan gövde çapı yarım metre civarında bir ağacı göstererek 500 yaşında olduğunu belirtmişti. Sunum sonrası yaklaşıp, yaşı nasıl tahmin ettiğini sordum. Yaşlılardan duyduğunu söyledi. Kayseri’de 1 metre çapı olan ağaçların 500 yaşını geçtiğini söyleyebilir miyiz? Bilmiyorum. Aslında ağaçların yaş tayini için büyüme halkaları sayılır ama biz bu ağaçların yaşını belirleyeceğiz diye bir tanesine dahi kıyabilir miyiz?

Ekşi KARADUT NEDEN YOK OLUYOR?

Ekşi karadutun kültürel miras niteliğindeki ağaçlarımızdan olduğunu belirtmiştik. Bu gruptaki ağaçlar atalarımızca çok kullanılmış ama gün geçtikçe azalan, aklımızda veya meyvesinin tadı damagımızda kalmış ağaçları içeriyor. Çocukluğunda eli karadut ile boyanmış herkesin, karaduta muhabbeti bir başka olur. Lakin sayıları her geçen gün azalıyor. Bunun başlıca nedeni geleneksel bağ bahçe kültürünün azaldıkça azalması ve karadutun modern sanayi tipi yetiştiriciliğe entegre edilememesi. Maalesef modern yetiştiriciliğe entegre edilemeyen birçok meyve türümüz yok olma tehlikesi yaşıyor. Örneğin 100 yıl önce meyvesi çok tüketilen, oldukça değer gören yalancı iğde ağaçlarını bugün bulmak zor. Fakat karadutun, elma ve erik gibi diğer yerli türlere göre bazı önemli dezavantajları da mevcut. Bunların başında karadutun tam evcilleştirilmiş bir tür olması geliyor. Kısaca değinirsek; hayvan ve bitkiler insan ile ilişkilerine göre yabani, yarı evcilleştirilmiş ve tam evcilleştirilmiş diye üç guruba ayrılabilir. Tam evcilleştirilmiş türler insan olmadan varlıklarını sürdüremez. İnsanlar bazen köpeklerini ormanlara terk ederler, doğada kendi başlarına yaşayabileceklerini düşünerek. Halbuki, köpeklerin, doğada kurt gibi yaşayıp var olma yeteneğini yoktur. Yani doğada beslenip, avlanıp, soylarını devam ettiremezler. Bu özelliklerini insanla ilişkilerinden sonra kaybetmişlerdir. Aynı şekilde tam evcilleştirilmiş bitkiler de doğada soylarını tek başlarına devam ettiremez. Nohut, mercimek, buğday, domates, fasulye, biber daha birçok tam evcilleştirilmiş tahıl ve sebze insan olmadan soylarını sürdüremez. Yanlış anlaşılmasın, doğada buğday yetişmiyor değil, ama bizim son 8-10 milenyumdur yetiştirdiğimiz yani evcilleştirdiğimiz buğday yetişemez. Aynı durum diğer türler için de geçerlidir. Kuzey Latin Amerika’da, yani anavatanlarında, yabani domates ve patates türleri insansız

▲ Resim 4. Kayseri, Ali Dağı, Paraşüt İniş Alanı, Ekşi Karadut Ağacı (Morus Nigra)

▲ Resim 5. Kayseri, Talas, Ali Dağı Eteği, Ekşi Karadut Ağacı (Morus Nigra)

▲ Resim 6. Kayseri, Hacılar, Ekşi Karadut Ağacı (Morus Nigra)

▲ Resim 7. Kayseri, Erkilet, Ekşi Karadut (Morus Nigra) Meyve ve Yaprığı

çoğalır ama evcilleştirilmiş domates ve patatesin Anadolu’da tohumdan çoğalıp doğada varlıklarını sürdürmeleri mümkün değildir. Çünkü insanla beraber yaşarken, doğada kendi başlarına var olmalarını sağlayan karakterlerini kaybetmişlerdir. Yarı evcilleştirilmiş türler ise insan ile daha iyi performans sergileseler de doğada insansız da var olabilirler. Örneğin yarı evcilleşmiş türlerden elma, erik, kayısı tohumlarının düştüğü yerde çimlenip yeni bir bitkilere dönüşebilir, bunu nesiller boyu sürdürebilir. Bu türler insan baskısı (son 8 bin yıldır tarım ve son yüzyılda kentleşme) olmadığı durumda çevre şartlarının imkan verdiği ölçüde varlıklarını sürdürebilirler. Ekşi karadut tam evcilleştirilmiş meyve türlerinden olduğunu düşünüyoruz. Çünkü insan yardımı olmadıkça çoğalamıyor. Tek başına yaşıyor, ama çoğalıp yayılamıyor. Koruma altında, hayvan ve insanın girmedığı arazilere dikilmiş ekşi karadutların tohumlarından yeni karadutun çoğaldığına şahit olamıyoruz. Ekşi karadutun İnsana tam bağımlı olduğunu görüyoruz.

RUM DUTU

Ne yazık ki, karadutun çilesi insana tam teslim olmasıyla bitmiyor. İnsan son 3-4 milenyumda çok beğendiği ağaç türlerini aşı ile çoğaltma yoluna gitmiş. Her bir tohumundan çıkan meyve ağacı yeni

▲ Resim 8. Kayseri, Erkilet, Ekşi Karadut (Morus Nigra) Meyve ve Yaprığı

bir genetik kompozisyon, yeni bir birey olur. Eğer elinizdeki bu bireyi korumak ve çoğaltmak istiyorsanız, aşıyla çoğaltmak çok iyi bir yaklaşım olur. Beğendiğiniz iyi bireyin tohumunu alıp çoğaltmaya kalkarsanız o bireyi kaybedersiniz. Sevdığımız bireyleri muhafaza etmek için aşı yöntemini kullanmayı en az Romalılardan beri uyguluyoruz. Birçok meyve türü aşı ile başarılı olarak çoğalıyor, böylece sevdiğimiz bireyleri pozitif ayrımcılık yaparak artırıyoruz. Fakat maalesef ekşi karadut bu pozitif ayrımcılığa çok olumlu cevap vermiyor. Aşı ile çoğaltılması zor. Elma veya kayısı aşısını biraz deneyip de tutturamayan olmaz ama aksine karadut aşısını tutturan az olur. Eskiden ancak usta bağcılar karadutu yetiştirir, isteyene dağıtırlarmış. Tarım nüfusu ülkemizde bu yıl itibarıyla %7 ye düştü. Tabi karadut aşılayıp, büyüten usta bağcılar bahçecilerde kalmadı. Yaşlıların söylediğine göre biz aslında bu iyi karadut ustalarını bir asır önce kaybetmişiz. Anlatıldığına göre karadutu en iyi usta Rum bağcılar çoğaltır, yetiştirmiş. O yüzden Gaziantep’den İzmir’e birçok

yerde karaduta “rum dutu” veya “urum dutu” deniyor. Kayseri’deki karadutlar bu söylenenlerin doğruluğunu destekliyor. Kayseri’de var olan karadutların az olan sayıları ve yaşlarından, mübadeleden³ sonra Kayseri’de pek karadutun çoğaltılmadığını anlıyoruz.

Son olarak da yavaş büyümelerinden bahsedelim. Çınar veya kayısı fidan gövdesi üçüncü yılında avuç dolduracak kalınlığa gelirken, karadut nazlıdır, büyümeyi oldukça yavaştan alır. Gövdesini kolay kolay kalınlaştırmaz. Bu da bir başka dezavantaj olarak tekrar vurur karadutu. Toprağa en yakın 1 metre, en soğuk katman olduğundan kalınlaşamayan gövdesi ve kısa boyu ile kış donlarında telef olur. Kök sistemi güçlü olduğundan ilk baharda tekrar sürse de yazın yeteri büyüklüğe gelmezse kışın tekrar donar. Kayısı veya elma Kayseri’deki gibi soğuk iklimlerde, yazın yeterince büyüyüp, bu kısır döngüye girmezken, karadutta hasbelkader bu döngüyü kırabilen bireyler ya da insan desteği alanlar ağaç formuna dönüşebilir ancak.

Ekşi karadutlar çok iyi orman bitkisi olabilir. Her ne kadar çınar, meşe veya ceviz gibi boylanamasalar da, uzun yıllar yaşıyorlar. Çok güçlü kök sistemleri var. Karadutu aşı ile değil de kendi kökü üzerinde yetiştirirseniz, dikkat edeceğiniz en önemli özellik, inanılmaz kök gelişimidir. 10 cm boyundaki bir ekşi karadut çeliği toprak altında bir avuç dolusu kök yumağı oluşturabilir. Bu özellik başka bir meyve türünde görülmez. Zaten kuvvetle muhtemel bu güçlü kök sistemi sayesinde yüzlerce yıl yaşayabiliyor.

3 Erden, M.S., (2004). The exchange of Greek and Turkish populations in the 1920s and its socio-economic impacts on life in Anatolia. Crime Law Soc Change pp.261–282

▲ Resim 11. Kayseri, Taşhan, Karadut (Morus Nigra) Ağacı

BİNALAR MI CANLILAR MI?

Tarihi yapılarımıza son yıllarda daha fazla önem göstermeye başladık. Birçoğu temizleniyor, onarılıyor, yenileniyor. Çok gurur duyduğumuz bu iş yapılırken bu binaların civarındaki sulama arkalarını da bitki dokusunu da korumalıyız. Binanın rekonstrüksiyonu yapılırken, molozların tarihi sulama kanallarına doldurulduğuna, tarihi kültürel ve genetik açıdan değerli ağaçların görmezden gelindiğine şahit oluyoruz. Piyasada satılan, estetik değeri dışında değeri olmayan süs bitkileri dikiyor tekrar, tarihi yapıların civarına. Ekşi karadut örneğinde olduğu gibi, bu bitkiler dönemin kültürünü yansıtıyor. Manevi değerleri var. Taşhan’daki ekşi karadut tek ağaç olmasına rağmen, Taşhan, Çevril, Emmiler köyünde hemen herkes bilir bu tek ağacı. En az 100-200 yıl yaşayınca bir ağaç, tanıyanı da seveni de çok oluyor. Kayseri’de kalan taş semtler sayesinde en azından 19 yy. bahçeciliğinde karadutun önemli olduğunu görüyoruz. İstanbul’da saray korumasındaki bahçeler dışında 18.-19. yy’dan günümüze kadar kalmış kaç bahçe var! İstanbul Büyükşehir

Belediyesi’nin bastığı “İstanbul’un 100 Bahçesi” adlı kitapta Osmanlı bahçeleri için “Çin ve İngiliz bahçelerinin aksine doğayı yeniden işleyip anlamlandırmaktan ziyade, insanın doğa karşısındaki sınırını kabul eden bir anlayışa sahiptir. Osmanlı, bahçeleri setler, merdivenler, rampa ve yollarla bölüp biçimlendirmek yerine ağaçları, çiçekleri ve hayvanlarıyla bir bütün olarak algılayıp insanı da bunun bir parçası olarak görmeyi tercih eder” deniliyor. Tarihi Kayseri bahçeleri için ne söyleyebiliriz? Erkilet’te dev ceviz ağaçları varmış. İnanılmaz büyüklükte. Göremedim maalesef bu ağaçları, kereste sanayinden gelip satın almışlar hepsini. Dev ağaçlardan geriye birkaçı kalmış, ama “bunlar ne ki sen eski ağaçları görecektin” diyor yaşlılar. Kayseri’deki taş evlerin bahçelerindeki dutu, cevizi, üzümü, fındığı, pelit ağacını, tek tük gördüğümüz sofralık kestane ağacını hak ettikleri değeri verip, korumamız gerekmez mi? Tarihi ağaçlar tarımsal/ekonomik açıdan da oldukça değerli kaynaklardır. Kayseri karadutları Türkiye ve dünya için yeni çeşitler geliştirmede kullanılabilecektir. ■

Şehr-i Kayseri

Hüdaverdi Aydoğdu

Şehir küçüktü. Gökyüzü de öyle. Bu küçüklüğün içinde sokaklar, evler de küçüktü. Tüm caddeler meydanda, insanlar ise ya cami avlularında ya da küçük şehir parkında buluşurlardı. Dünyaları, şehirleri, sokakları ancak evleri kadar genişti.

Ağzınızın tadını bir bardak çaya bırakıp Camlı Köşk'ten uyuyan meydanı, Alemdar'ın balkonundan Sivas Caddesi'ni seyrederdiniz. Ya maçta bağırırdınız göğüsleriniz yırtılırcasına ya da Taş Sineması'nın kırmızı koltuklarına gömülüp Karaoğlan'ın, Malkoçoğlu'nun beyaz perdedeki kahramanlarına. Onun için pazar günleri biletler karaborsaya düşerdi hep. Hunat Hamamı'na yaslanmış afiş tahtasından Doktor Jivago'nun, Vikingler'in kahramanlarını görür; Roma Mezarı'nın önündeki afişlerden Erol Taş'lı filimler arardınız. Kalenin bedenlerinde körüklü makinenin objektifinden bu günlere kalacak bir siyah beyaz fotoğrafa mevzu pozlar takınır, güllücükler sunardınız. Lacivert gecelerde yazlık sinemaları doldurur, gökyüzünün yıldızlarını avuç avuç beyaz perdenin yıldızlarına saçardınız.

Kale kapısındaki beyaz tavşanlı niyetçi, omuz başından serinlik akıtan limonatacı ya da elim bir olay için yakılmış ağıt dinlediğiniz ezik sesli destancılar renklendirirdi çarşınızı. Şuradan şuraya ya bir fayton sefasıyla ya da İmpala konforuyla giderdiniz afiyet üzere. Düğünlerde Şiremenli'den kavi bir saz ekibi, kalenin dibinden beş on taksiyle konvoy yapar itibarınıza tavan yaptırırdınız düğün sahibi olarak.

▲ Eski Kayseri Düğün Adetleri

Ölmeyegörün; tellal Kapalıçarşı, Kağınpazarı, Camikebir'i birkaç kez turlar, herkese duyururdu nerede musallaya konacağınızı. Gençseniz elmalarla süslenmiş bir ağaç dalı, ergen kızsınız gelinlik, er kişiyseniz ceketiniz atılır tabutunuzun üstüne. Ve "Mağfiret talep eyle!" sesleriyle Millet Caddesi'nden son yolculuğunuzu yapardınız eller üzerinde.

Yüzünü Arnavut kaldırımli sokağa vermiş, merdivenlerinde envai çiçeklerin sıralandığı kesme taşlı evlerin önünden içinize kokular doldurarak geçerdiniz.

Yılankavi sokaklarda faytonların nal seslerinden gönlünüze bir melodi düşerdi şıkır şıkır... Elinizdeki fileyi kapıverirdi mahallenin haylazları; belki beş on kuruş harçlık umuduyla...

Sıcak yaz günlerinde kapınızın önüne kadar gelen Erciyes'in kızıyla da serinlerdiniz, Gazetoğlu'ndan kestireceğiniz bir liralık buzla da. Bahçebaşı'ndan göbekli marul, Sahabiye'den ıspanak ve pırasanın hasını yerdiniz. Çeşmelerinden çam kokan serin sular içerdiniz de neden çam kokar bilmezsiniz. Eh, zenginseniz Reklam Mağaza'dan, fakirsenez Kapalı Çarşı'nın esvap arastasında üstünüzü dizediniz bir güzel. Yoktu böyle ayaküstü yemek, içmek. Tek istisnası Kıranardı Gazozu ve çemen ekmek... Ramazan günlerinde camı, çerçevesi inse de Kardeşler Lokantası gidilecek tek yerdi vesselam.

Serin ikindilerin bir haz haline büründüğü yerdi İstasyon Caddesi. Hayat bu caddede anlamını bulurdu. Şehrin gösterişli gençleri kız mekteplerinin paydos saatinde bir nevi voltaya çıkarlardı tabir caizse. En fazla Fener, Galata, Beşiktaş derdiniz bir de Göztepe, Altay... Ama amatör Akay'ı, Mücahit'i, Şirvani'yi, Kotil'i, Zeki'yi, Şahin'i tanırdınız değil mi?

Şehirler de bizim gibi ihtiyarlıyor mu ne? ■

**Ya maқта bağırdınız
göğüsleriniz yırtılırcasına
ya da Taş Sineması'nın
kırmızı koltuklarına
gömülüp Karaoğlan'ın,
Malkoçoğlu'nun
beyaz perdedeki
kahramanlarına.**

Kayseri Çeşmeleri İki Çeşmenin Hikayesi

Mehmet Karaarslan

Çeşmenin ne olduğunu insan susadığı zaman anlar aslında. Suyun ne olduğunu anladığı gibi. Su elbette fitrat ve hilkatle ilgili. İnsanın zatı ve özü ile ilgili daha çok. Ama çeşmeler insanın birlikte yaşama yani toplumsal yanı ile ilgili daha çok. Su üzerinden kurulan ortak paydaların, paylaşılan değerlerin, birlik ve beraberliğin, dayanışmanın sembolüdür çeşmeler. Bizim geleneğimizde ve kültürümüzde ister yol boyları olsun, ister dağ başları veya bir köyün meydanındaki ya da bir mahal- lenin kenarındaki çeşme olsun fark etmez, çeşmeler insana aidiyeti, paylaşmayı, yekpare olmayı hatırlatır. Çeşmelerden akan sadece su değildir, bir tarih akar, bir fikir akar, bir hatıra akar, bir dostluk, sohbet hatta gelecek akar.

Çeşmeler bizim geleneğimizde hayrattır. Başka bir deyişle hayrat alanı ele alındığında bu alanı en çok çeşmeler doldurur. Her çeşme bir anlamdır ve her çeşme bir iz taşır. Kayseri’de de bu anlamda yapılan çeşmeler vardır. Bu yazımızda iki çeşmenin hikayesini, anlamını ve hatırasını ele alacağız.

KERBELÂ ŞEHİTLERİ AŞKINA YAPILAN GÜLÜK ÇEŞMESİ

Kerbelâ Vakası İslâm tarihinde büyük bir faciadır. Çünkü bu hadise Hz. Muham- med (a.s.s.)’in torunu Hz. Hüseyin ve diğer yakınlarının Emevîler tarafından siyasî emeller uğruna çölde susuz bırakılarak şehid edildikleri bir katliamdır. Gülük Çeşmesi kitabesi bu faciayı hatırlatmaktadır.

Cami, medrese ve hamamdan ibaret Gülük Külliyesinin içine Matbah Emini Kayserili Hacı Halil Efendi bir de çeşme yaptırır. Çeşmenin Türkçe kitabesi tarih manzumesi biçiminde yazılmıştır.

Gülük Çeşmesinin İnşasına Tarih Manzumesi (H. 1135/M. 1722-1723):

“Sûr Emîni hem Emîn-i Matbah ol Hâcî Halil
Kim sezâdır cümle ehl-i hayra olsa pîş-vâ
Katre âbı yoğ iken bu çeşmeyi ta’mîr idüp
Kayseriyye Şehrin ihyâ itdi hakkâ bî-riyâ
Mahv idi nâm-ı Gülük ser-safha-i eyyâmdan
Şimdi nâmın eyledi tashih ol sâhib-i ‘atâ
Tâ Kıyâmet hayr ile yâd eyleyüp ehl-i beled
Ol kerîmin zâtı ile fahr iderlerse sezâ
Fahr-i ‘Âlem hürmetine yevm-i Mahşer’ de ana
Kâse sunsun Sâkî-i Kevser ‘Aliyy-i Murtazâ
Teşnegâne hâl-i dille lüle bu târîhi der:
İç Hasan ile Hüseyin-i Kerbelâ ‘aşkına mâ.”¹

¹ Kitabenin metin ve fotoğrafı için bakınız: Ahmed Nazif; *Kayseri Meşhûrları*, S. 40; *Mirât-ı Kay- serîye*, S. 22. Denктаş, Mustafa; *Kayseri’deki Tarihi Su Yapıları*, S. 65-66, 336. Erkiletlioğlu, Halit; *Kayseri Kitâbeleri*, S. 40; G. *Kayseri Tarihi*, S. 462-463.

▲ Güllük Çeşmesi

Tarih manzumesinin nesre çevrilerek sadeleştirilmiş:

“Düğün-Dernek Emini, hem (de) Mutfak Emini (olan) o Hacı Halil, bütün hayır işleyenlere öncü olsa lâyıktır. Bir damla suyu yokken, bu çeşmeyi tamir edip, doğrusu, gösterişsiz (şekilde) Kayseri şehrini canlandırdı. Güllük ismi, günlerin baş sahifesinden silinmişti. O bağış sahibi, şimdi adını doğruladı. Beldedekiler, hayırla anarak, o cömert kimsenin zatı ile kıyamete kadar övünseler yeridir. Âlemin kendisiyle övündüğü (Hazret-i Muhammed) hürmetine, Mahşer Günü ona, Kevser’in sâkisi Murtazâ Ali, kadeh sunsun. Lüle (si) (oluğu), susuzlara, hâl diliyle, bu târihi der: ‘Hasan ile Kerbelâ (Şehidi) Hüseyin’in aşkına su iç’.”

BİR ÇEŞMENİN MUAMMALI TARİH MANZUMESİ

Belirli bir tarihi gösteren söz ve terkiye tarih, yapılan işe tarih düşürmek, tarih koymak, tarih çekmek veya tarihlemek, tarih düşürene de, müverrih yani tarihçi denir. Tarih olarak yazılan manzumenin umumiyetle son mısraının harf değerlerinin yekûnu düşürülen tarihi gösterir.

Tamiyeli tarih, muammalı yani bilmececi tarihtir. Tarih beytinden katılmalar ya da çıkarmalar yapılarak elde edilen tarihtir. Tarih mısraında sayı eksik ya da artık olduğu zaman, eklenmesi ya da çıkarılması gereken sözleri bildiren tarihtir. Gevher Nesibe Medresesi yanındaki çeşmenin tarihi de böyledir.

Gevher Nesibe Çeşmesi’nin tamirine tarih manzumesi (H. 1285/M. 1868-1869):

“Menâfi-i çeşmenin ve âbı
Zülâl olmuş letâfetde
Şeker gibi halâvetde
İçen ihvâna ‘aşk olsun
Hasan, Hüseyin’in ‘aşkına
İçer olsa o teşneler
Bula Kevser şarâbını
İçen ihvâna ‘aşk olsun
Bu hayrı işleyen mü’mîn

Bekâ-yı lâ-yezâl buldu
Çerâğın kendi eliyle
Yakan ihvâna ‘aşk olsun
Bu ta’mîr târihin Hilmi
Ferah fâzıl yazup bunda
Hisâb idüp çıkar sen de
Bulan ihvâna ‘aşk olsun.” (Hilmi)²

² Denктаş, Mustafa; Kayseri’deki Tarihî Su Yapıları, S. 60. Erkiletlioğlu, Halit; Kayseri Kitâbeleri, S. 27.

Gevher Nesibe Çeşmesi tarihinin nesre çevrilerek sadeleştirilmesi:

“Çeşmenin yararlarının ve suyu hoşluğu ve güzelliği, tatlılığı şeker gibidir. İçen kardeşlere aşk olsun. Hz. Hasan ve Hüseyin’in aşkına o susayanlar -o suyu içince -onda- Kevser şarabını -n tadını-

bulsunlar. İçen kardeşlere aşk olsun. Bu hayrı işleyen mümin -kişi- tükenmez bitimsizlik buldu. Çırasını kendi eliyle yakan kardeşlere aşk olsun. Hilmi bu tamirin tarihini burada sevinç ve erdemle yazıp, sen de hesap edip çıkar: Bulan kardeşlere aşk olsun.” ■

Kayseri'yi Fotoğraflayanlar

İbrahim İşlertaş

Alper Asım

▲ Erkilet'ten Erciyes

▲ Develi'den Erciyes | Sirt ve Zirve

Bazı fotoğrafçılar mekânsızdır. Onlar sadece bir bakışı, bir ifadeyi, yüzdeki bir çizgiyi, alındaki bir izi aramaya çabalarlar. İnsanın yüzünün, bakışının, gözünün ifadesindedirler. Bazı fotoğrafçılar ise mekânla iç içedirler. Mekânsız bir insanı, insansız bir mekânı göremezler. Kabullenemezler. İnsanı mekânda bulmayı yeğlerler. İnsanı tek başına da kabullenmezler. O insan mekânda bir çiçekle, bir evle, bir atla, bir işle birlikte olmalıdır. Kimi zaman

tarlasını süren biri, kimi zaman evinin eşliğinde oturan yaşlı bir teyze, kimi zaman dağa tırmanan bir dağcı, kimi zaman sürülerini otlatan bir çoban onun için mekânı anlamlandırır.

Bazı fotoğrafçılar da mekândaki anlam üzerinde yoğunlaşır. Çünkü onun için mekânın tecellilerinin her bir anı, bir duygu, bir anlam içerir. Kimi zaman bir yalnız ağaç, kimi zaman dağın eteğindeki yalnız bir ev, kimi zaman sararmış sonbahar yaprakları mekâna can katar. Ya da gecenin ortasında Erciyes'in yaylalarında gökteki yıldızları pozlamak, sanki gökyüzünün ve dağın mesafesizliğini, duygusallığını yakalayabilmek anlamına gelir.

İbrahim İşlertaş mekândaki insanı ve insandaki mekânı çeken bir fotoğrafçı. İnsanı bir mekân içinde çekerken onu buna yönlendiren duygu

▲ Tekgöz Köprüsü

▲ Sütöndüran - Erciyes

▲ Sultan Sazlığı

bütünlük duygusudur. Ya da bir mekânı, şehri, evi, sokaktaki insanları çekerken onlara bütünlük bağlamında bakar. Kadrajını bütün idraki ile oluşturur. Yıldızların Erciyes'e bakışı veya bulutların dağa bakışı onun için ilham kaynağıdır. O bu duygu ile insanı ve tabiatı bir bütünün içinde görmeye çabalar.

Kimi fotoğrafçı detayda kaybolduğu için geneli kaybeder. Kimisi detayı genelleştirmeye ve ondaki anlamı bütüne giydirmeye çalışır. İbrahim İşlertaş insana, doğaya, şehre, dağa, bulutlara bir bütün olarak bakar. Kadrajını oluştururken hep bu şuur ile hareket eder. Çünkü onun için fotoğraf sadece bir görüntü değil, bir gerçekliğin yansımasıdır ve fotoğrafçının görevi de bunu hissedip aktarmaya çalışmaktır.

▲ Yıkı Atları

▲ Sahabiye Medresesi

İbrahim İşlertaş sadece günümüzü, zamanın içindeki bütünü çekmez. Bazen bir tarihi eser ve yapı üzerinden geçmişe yolculuk yapar ve sözünü ettiğimiz bütünün sürekliliğine dikkat çeker. Bazen bir Han'da, bazen bir Kervansaray'da, bazen bir Kale'de geçmişten gelen mekânı ve zamanı bugünün içine katar ve bugünden hareket ederek geçmiş anlamaya çalışır.

Onun Kayseri fotoğrafları ister mekân, ister insan, ister tarihi bir eser, ister bir dağ, ister yıldız pozlama olsun fark etmez. Hepsi bir bütünün ve bir bilincin parçalarıdır. Onun için de onun fotoğraflarını seyrederken içinde olma duygusunu her daim hisseder, fotoğrafla kendiniz arasında bir aidiyet kurarsınız. ■

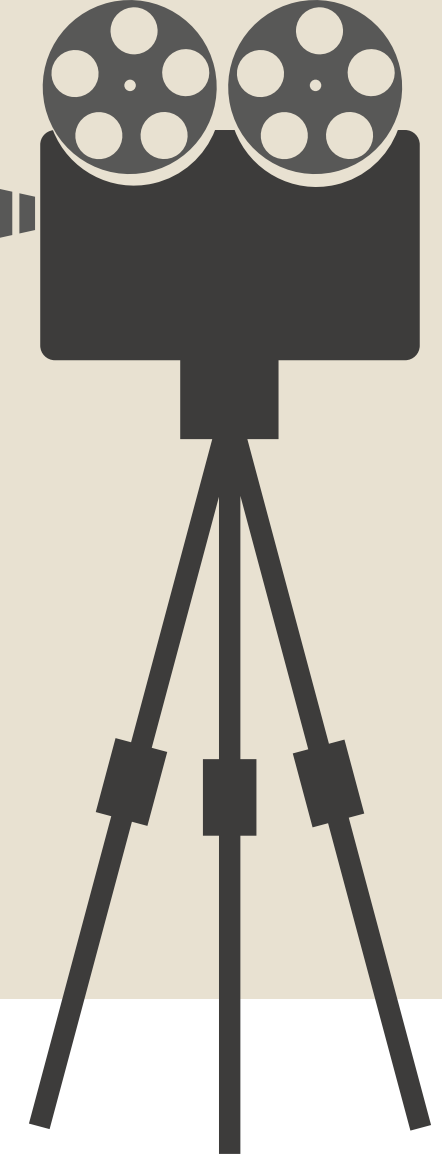

▲ Hacılar Bağları ve Erciyes

Sinemada Modernist Anlatı

‘Serseri Aşıklar Filmi İncelemesi’

Öğr. Gör. Mustafa Oğuz Yeğin

SÖZLÜK ANLAMıyla MODERNİZM

Modernizm; Modern-us, Modern – Moda: Hemen, şimdi, yeni, Modern-izm.

Modern: Hemen, şimdi, yeni olan.

İzm: Batı dillerinde kullanılan bir son ektir. Sonuna geldiği kelimenin anlamı ile ilgili olarak onu benimseyen, sahiplenilen anlamları verir. Aynı zamanda bu tipik görüşleri, özel düşünce sistemlerini ifade eder.

TERİM ANLAMıyla MODERNİZM

Modernizm sosyoloji bilimine ait bir terimdir. Modernizm Batı’da keşifler, Rönesans ve Reform hareketlerinden sonra 16. ve 17. yüzyıllarda başlayan bir fikir hareketidir. Bununla beraber modernizm 18.yüzyıldan sonra gittikçe gelişen ve 20. yüzyılda II. Dünya Savaşı’na kadar etkileri yoğun bir şekilde hissedilen fikir ve sanat akımıdır.

MODERNİZM NE ZAMAN VE NASIL DOĞMUŞTUR?

Bu kelime Batı’da 5, 12 ve 13.yüzyılda kullanılmıştır. Daha sonra 16. ve 17. yüzyıllarda daha fazla gündeme gelmiştir. Modernizmi belli başlı bir fikir hareketi durumuna getiren düşünürler ise Descartes, Montesquie, Jean Jack Rousseau ve Kant’tır. Modernizmi 18. yüzyılda Kant sistemli hale getirmiştir. Modernizm Batı’da kiliseye karşı bir tepki olarak doğmuştur.

SİNEMADA MODERNİZMİN ETKİLERİ

Rönesans ve Reformla birlikte egemen güç olan kilisenin etkisinin azalarak modern anlamda sanat eserlerinin doğduğu bir döneme girilmiştir. Sinema da bundan payını almıştır. Klasik anlatı, Antik Yunan’daki Dionysos şenliklerindeki keçi türkülleri ve tragedya oyunlarından günümüz sinemasına kadar, başta şiir olmak üzere neredeyse bütün sanat dalları içerisinde var olan anlatı biçimidir. Modernist anlatı ise sinemada sanat akımları olan fütürizm ve konstrüktivizmden etkilenen Dziga Vertov

ve onun Kino Glaz Manifestosu ile başlar. Bu akımlar aslında makine ve insanın mekanik işbirliğiyle birlikte yaşadıkları kenti daha ileriye götürebileceklerini yansıtır. Kameralı Adam filmiyle aslında bu makina-insan uyumunu ve işgücünün bu uyumla birlikte hafifleyeceğini görebilmekteyiz.

“Sinema tarihi boyunca kitlelerle buluşma, onları etkileme gücü ve uzun ömürlü olma açısından baskın olan anlatım biçimi klasik anlatı biçimidir” der Ayşen Oluk. Bunun iki nedeni vardır; birisi klasik anlatılı filmlerin seçtiği konular, diğeri ise dramatik yapının öğeleri.

Klasik anlatılı filmlerde konular genellikle kolay dramatik çatışma doğurabilecek niteliktedir. Aşk, ekonomik sıkıntılar, kahramanlık, sosyal çatışmalar gibi konulara değinilir.

Klasik anlatılı filmler temel çatışma ögesini ve temayı çok hızlı şekilde sunarak izleyiciyi filmin içerisine çeker ve neticede izleyici karakterle özdeşlik kurarak katharsis (arınma) duygularına ulaşır.

Modernist sinema ise buna karşılık yabancılaştırmayı kullanır. En çok kullanan yönetmenlerden biri Fransız Yeni

Dalga ekolünün önemli ismi Jean-Luc Godard’dır. Godard yabancılaştırmayı arkadan geçen bir ışıkçı ile yapar.

FRANSIZ YENİ DALGA FİMLERİ

Klasik anlatıdaki filmlerde genelde kitlesel anlam, aynı anlam kodları üzerinden her izleyiciden basmakalıp sonuçlar beklenirken, Modernist yapıya sahip filmler ise izleyicinin katharsis duygularına karşı çıkarak her bireyin filmde farklı anlamlar çıkarmasını sağlar. İzleyiciyi pasif bir konumdan çıkararak düşünmesini, sorgulamasını sağlar. Bu yabancılaştırma yapılırken ses ve görüntüde hatta montajda, dekorda ve görsel düzenlemede çeşitli öğeler için içine katılarak seyircinin karakter veya olayla özdeşleşme kurması engellenir.

Fransız Yeni Dalgası içerik olarak belgeselden kaynaklanmaktadır. Öyküler yerine gerçek olayların kaydı ve gösterimi benimsenmiştir. Godard ise sinemayı toplumsal ve ideolojik alanda kullanmak için bu yönetime başvurarak öykü içerikli sinemadan uzaklaştı.

DRAMATİK YAPI - EPİK YAPI (MODERNİST YAPI)

- Seyircinin ilgisi oyunun sonu üzerine toplanır. Seyircinin ilgisi oyunun yürüyüşü üzerine çekilir.
- Her sahne bir öteki için vardır. Her sahne kendisi için vardır.
- Organik bir büyüme söz konusudur. Montaj tekniği ağır basar.
- Olaylar düz bir çizgide gelişir. Olaylar eğriler çizer.
- Olayların akışı evrimseldir. Olaylar sıçramalıdır.

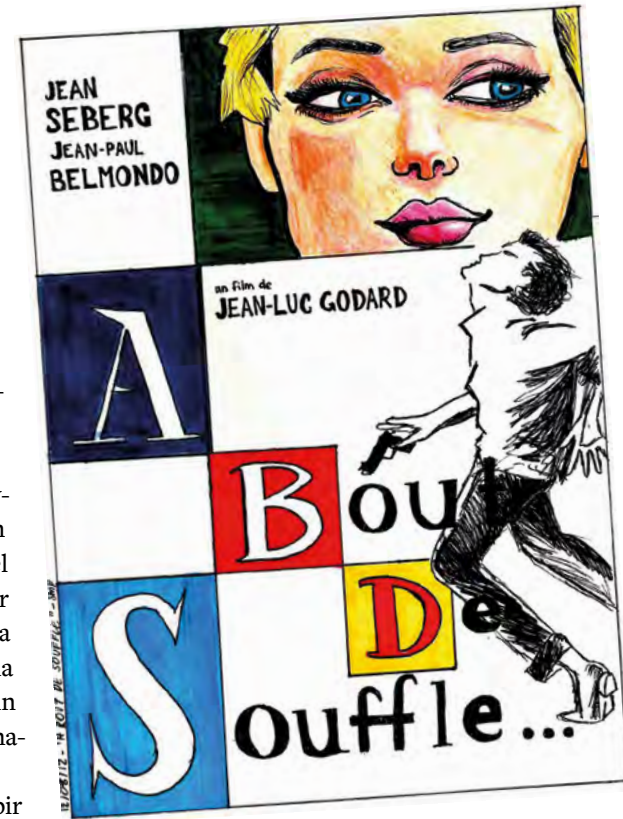
Konu: Michel Marsilya’da bir otomobil çalar ve yolda bir polis öldürür. Paris’te Champ Elysees’de New York Harold Tribune gazetesi için stajyerlik yapan Patricia’yı bulur. Michel polis tarafından aranırken eski arkadaşlarıyla buluşup Roma’ya gitmek için gerekli parayı elde etmeye çabalar. Ancak ikisi de duygularından bir türlü emin olamaz. Başının polisle belaya girmesini istemeyen Patricia büyük bir ikilemde kalır. Onun bu kararsızlığına aldırmaz etmeyen Michel ise tam bir güven içinde son hazırlıkları yapmaktadır.

Fransız Yeni Dalga filmlerinin en güzel örneklerinden

biri olan Yönetmen Jean-Luc Godard’ın Serseri Aşıklar filmi tıpkı İtalyan Yeni Gerçekçiliği’nde olduğu gibi dönemin sokaklarını, sanatsal yapılarını ve insanları belgesel filme benzer bir yapıda uzun süreler göstererek adeta dönemin içine girip düşünmemizi kolaylaştırır. Amerika’dan gönderilen stajyer gazeteci Patrica ve Michel aslında iki kafası karışık karakter figürüdür. Dönemin Avrupası’nda olan genel kafa karışıklığı aslında bu filmde de gerek karakterlerin davranışlarında gerekse konuşmalarında görülmektedir.

Klasik sinemada her sahne bir öncekinin sonucu ve sonrakinin hazırlayıcısı iken Brecht’in estetik kuramında yaptığı karşılaştırma gibi bu filmde her sahne kendisi için vardır. Polisi vuran ve kaçan baş oyuncunun ikinci sahnesi sevgilisinin yanındır ve bu sahne tamamlayıcı bir sahne değildir. Günlük yaşamın içine dönen kamera Paris caddelerinde gazete satan kıza döndüğünde yine alışık olunmayan bir mizansen görülür; kamera göz seviyesi yerine alt açı olarak konumlandırılır ve aktüeldir, sahne yaklaşık üç dakika boyunca tek plan sürer ve klasik sinema izleyicisinin algısını bozar. Bir sonraki bağlanan plan ise rahatsız edici biçimde üst açıdır ve geçişkenliği bozmaktadır. Geleneksel sinemada sahneler birbirini organik bir şekilde tamamlarken, Godard’ın bu filminde caddede yine sıçramalı kurgu tekniği ile bir trafik kazası ve Belmondo’nun umursamaz tavrı gösterilir ki, bu bir tür öykülemde montaj tekniğidir. 13:00’da başlayan otel içindeki takip sahnesi yine alt açıdır ve sanki popüler sinemaya ‘karşı’ bir tavır olarak 15:34’e kadar uzun sayılabilecek bir tek çekimdir. Buraya kadar olan bölüm bile Godard’ın, klasik sinemada düz bir şekilde gelişen olay akışına karşı kurguladığı, eğriler çizen olaylar dizgesidir.

Genel olarak birbirlerine duygularını çok da net şekilde ifade edemeyen iki karakterin konuşmalarına yüksek ses ile giren trafik gürültüleri, korna sesleri ve diğer yabancı

sesler aslında hem seyirciler için yabancılaştırma efektidir hem de karakterlerin ruhsal durumunu yansıtmaktadır. İki farklı karakterde ve konumda olan Michel ve Patrica’nın diyalogları ve davranışları da tamamen uyumsuzdur. Devamlı çalan telefonlar anlamsız sahne geçişleri, sesler, mekânsal olarak olaydan kopuk görüntü sıralaması izleyicinin özdeşleşmesini engelleyip düşünmeye geçmesini tetiklemektedir.

Sonuç itibariyle Fransız Yeni Dalgası’nın karakteristik özelliklerini gerek senaryoyla gerek dekorla gerekse diyalog-

larla ve görsel düzenlemeyle en iyi yansıtan filmlerin başında gelen Serseri Aşıklar filmi klasik yapının tamamıyla karşısında olan, özdeşleşmeyi ve sahte mizansen reddeden, daha çok sokakta dönemin Fransasını belge sayılabilecek görüntülerle gösteren bir filmidir. İzleyiciyi durağan konumdan uzaklaştırarak karakterlerden sokaklara ve seslere izleyicilerin her şeyi sorgulamalarını sağlayacak bir yapıdadır. Bu anlamda modernist filmler izleyicilerin filmde tek bir anlam çıkarmasını engelleyerek, izleyicilerin filmle diyalektik bağlantı kurmasını sağlar. ■

KAYNAKÇA

► <https://www.edebiyatciyim.com/modernizm-nedir/>

► Battal Odabaş; Fransız Sinemasında Yeni Dalga, İstanbul,1994

► Ayşen Oluk Ersümer; Klasik Anlatı Sineması, İstanbul, 2013

► İlkey Uğur- Mehmet Yılmaz, Karşı Sinema Perspektifinden Godard Sineması, İstanbul 2016

Akademi Günlüğü

31 MART 2108 SEMİH KAPLANOĞLU

Sanatı sevmek, sanat dallarıyla uğraşmak insanın hayatını etkileyen, çoğunlukla değiştiren bir iş. Fakat insan ilgilerini sınırlandırmak zorunda kalıyor. Çünkü her sanat farklı bir ifade biçimi, hepsinin farklı teknikleri, ustaları var. Sanatla ilgilenmek bilgi birikimine sahip olmayı da gerektiriyor üstelik. Bu da zaman ayırmak demek. Böyle olunca her sanata ayıracak vakit bulamıyor insan. Dolayısıyla sevseniz ve takip etmek istesenez bile hepsine yetişemiyorsunuz. Sonunda seçim yapmak zorunda kalıyorsunuz. En beğendiğiniz, kendinizi en çok ifade edebildiğiniz sanat dalını seçiyorsunuz. Ben sanata ilgi konusunda biraz maymun iştahlı olduğumu düşünüyorum. Edebiyat, resim, fotoğraf, müzik, tiyatro hepsini seviyor birden fazla sanat dalıyla ilgileniyorum. Fakat biraz önce bahsini ettiğim sınırlamalarla karşılaştığım zaman ister istemez kendi sınırlarıma çekiliyor, diğer alanları dışarıda bırakmak zorunda kalıyorum.

Sinema son yıllarda zaman bulamadığım için hayatımın dışında kalan bir etkinlikti. Halbuki diğerleriyle kıyaslandığı zaman izleyici için en kolay ulaşılabilen, en zahmetsiz, en eğlenceli zaman geçirme yolu olarak görünüyor. Ama her hafta sinemaya gittiğim yıllar biraz geride kaldı. Belki biraz sinemanın son yıllarda

popülerlik kazanmasına tepkiliydim. Türk filmlerinin bitip tükenmez klişeleriyle karşılaşmaktan usanmıştım. Bu nedenle sinemadaki birçok yenilikten, yeni filmlerden, yeni yönetmenlerden habersiz geçen bir süreç yaşadım. Semih Kaplanoğlu'nun Buğday filmini izleyene kadar bu böyle devam etti. Buğday daha önce film dünyasına yabancı olduğum bir yönetmenle tanışma faslıydı. Her tanışma böyle güzel bir zamanlamayla gerçekleşmez. Kaplanoğlu ile doğru zamanda, doğru filmle tanışmış oldum. Film üzerine fazla söz söylemenin yeri değil. Fakat BÜSAM etkinlikleri çerçevesinde yönetmen Semih Kaplanoğlu ve sinema yazarı/eleştirmen Enver Gülşen'i dinleme fırsatı bulduk. Hakikatin Sineması başlığı altında, Buğday filmi ekseninde insanın varlık ve hakikat anlayışı üzerine derin bir sohbet gerçekleşti.

Bu sohbetin özellikle BÜSAM Film Akademisi öğrencileri açısından tekrarı zor bir fırsat olduğunu söylemek iddialı olmayacaktır. Çünkü varlığa, varlığın anlamına, insanın kendini tanımasına yönelik düşünceleri olmayan bir sinemacı istediği kadar sinemanın tekniğine hakim olsun sanatında büyük bir eksiklik olacaktır. Bu açıdan bakıldığında, bir hakikat arama yöntemi olarak sinema sanatının imkanlarına dair fikrimiz oldu. Buğday'ı izleyenler bu söyleşiden daha çok istifade etti. Ama izlemeyenler için de sinemanın hakikat ve düşünce iliş-

kisi açısından yönetmenin ağzından bizzat dinledikleri ufuk açmanın ötesinde faydalıydı diyebiliriz.

5 NİSAN 2018 NUR URFALIOĞLU

Prof. Dr. Nur Urfalıoğlu'nun "Mimar Sinan ve Mekan Düşüncesi" adlı semineri tarihi Kayseri Lisesi binasında BÜSAM Konferans salonunda gerçekleşti. Dursun Çiçek'in sunumundan sonra ders başladı.

Prof. Dr. Nur Urfalıoğlu, Yıldız Teknik Üniversitesi öğretim üyesi ve Anıtlar Yüksek Kurulu üyesi. Nur Hoca sözlerine başladığında mezun olduğu Kayseri Lisesi'nde samimi bir ortamda böyle bir ders vermekten duyduğu mutluluğu dile getirdi.

Nur Hoca dersine başladığında çok seri bir şekilde Mimar Sinan'ın yaşadığı dönemde Osmanlı'nın bulunduğu durum hakkında tarihi bilgiler verdi. Ardından Mimar Sinan'ın hayatını, yaptığı eserleri ve çağdaşlarıyla kıyaslandığında nasıl bir mimar olduğunu detaylı bir şekilde anlattı. Mimar Sinan'ın tarihi kaynaklarda anıldığı çeşitli ünvanları da bu ders vesilesiyle öğrenmiş olduk. Bu ünvan veya sıfatlardan en dikkat çekicisi Mimar Sinan'ın Türk Mikelanj'ı olarak anılmasıydı. Mimar Sinan'ın hayatına ait bilgilerin hangi tezkiirelerde yer

aldığını da öğrendik. Derste öğrendiğimiz bilgilerden biri de 7 farklı tezkirede Mimar Sinan'ın yaptığı eserlerin sayısının da kayıt altına alındığıydı. Tezkiirelerde farklı rakamlar olsa da Mimar Sinan'ın bu kayıtlara göre 477 adet eseri bulunuyor. Yine kayıtlara göre 107 cami, 52 mescit, 45 türbe, 74 medrese, 8 darülkurra, 6 sıbyan mektebi, 6 tekke, 3 darüşşifa, 22 imaret, 31 han ve kervansaray, 38 saray, 5 köşk, 8 mahzen, 56 hamam, 9 tane de köprü yapmış. Doğrusunu söylemek gerekirse bir insanın bir ömre bu kadar çok ve hepsi birbirinden değerli eserler sığdırması akla pek uygun gelmiyor. Nur hoca burada Mimar Sinan gibi dahi bir sanatçıya hamilik yapan, destekleyen Osmanlı devletinin sanatçıya bu imkanı vermesindeki önemi de vurguladı. Sonra Mimar Sinan'ın hangi planları nerelerden esinlenerek uyguladığını, incelediği eserlere ne tür katkılar yaparak kendi eserlerini oluşturduğunu da hem eserlerden hem de planlarından örnekler vererek anlattı.

Öğrenmenin sonu yok, yaşı da yok. Nur Urfalıoğlu'nun sempatik sunumu en çok bunu düşündürdü. Öğrenmek bir merak ve heves olduğunda, yani okul gibi yerine göre itici bir mecburiyetle öğrenmek zorunda olmadığımızda çok da keyifli. Hele öğretene, anlatan hoca yaptığı işi severek ve tavırlarıyla sevdirecek yapıyorsa öğrenmek dünyadaki en keyifli işlerden biri. Hatta insan hayatı için en verimli eğlence de diyebiliriz.

7 NİSAN 2018 İHSAN FAZLIOĞLU

Daha önceki günlüklerde Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu'nu tanımadan, dersini dinlemeden önce önyargılarım olduğunu söylemişti. Fakat Büsam'ın açılış dersini dinlediğim günden sonra, Büsam'a gelen değerli hocaların içerisinde İhsan Fazlıoğlu'nun çok istisnai bir yeri olduğunu da belirttim. İhsan Fazlıoğlu'nun derslerini kaçırmamaya özellikle dikkat ediyorum.

Nitekim Selçuklu Okumaları atölyesi için 7 Nisan'daki dersini de kaçırmadım. Dikkatle dinledim. Sayfalarca not aldım. Yine kendisinden bekleneni yaptı ve bizleri adeta bilgi bombardımanına tuttu.

Yenilenme Döneminin Yol Alışı: Meraga ve Tebriz Matematik ve Astronomi Okulları başlıklı dersinde İhsan Fazlıoğlu'nu dinlemek hayret duygusu uyandırdı. Biz genelde tarihimizi askeri ve siyasi tarih olarak biliriz. Bilim tarihi açısından ne kadar cahil olduğumuzu görmek şaşırtıcıydı. Çünkü genellikle Türk İslam medeniyetinin bilimsel gelişmelere kapalı olduğu gibi bir algı hakimdir. İslam'ı bilimin önünde bir engel olarak gören, İslam alimlerini bağnaz ve bilime karşı insanlar olarak gören anlayış uzun zamandır bize bunu dayatır. Kimimiz boyun büker, Gazali başta olmak üzere bir çok alimin felsefe-

nin, bilimin önünü kapattığını iddia ederiz. Kimimiz de hayır öyle değil, aslında bunlar tamamen bir ön yargıdan ibaret diyerek meselenin aslını izah edecek bilgiye sahip değilizdir. Nihayetinde Türk İslam medeniyetinin bilimsel tarihi bizim için tamamen karanlık bir noktadır.

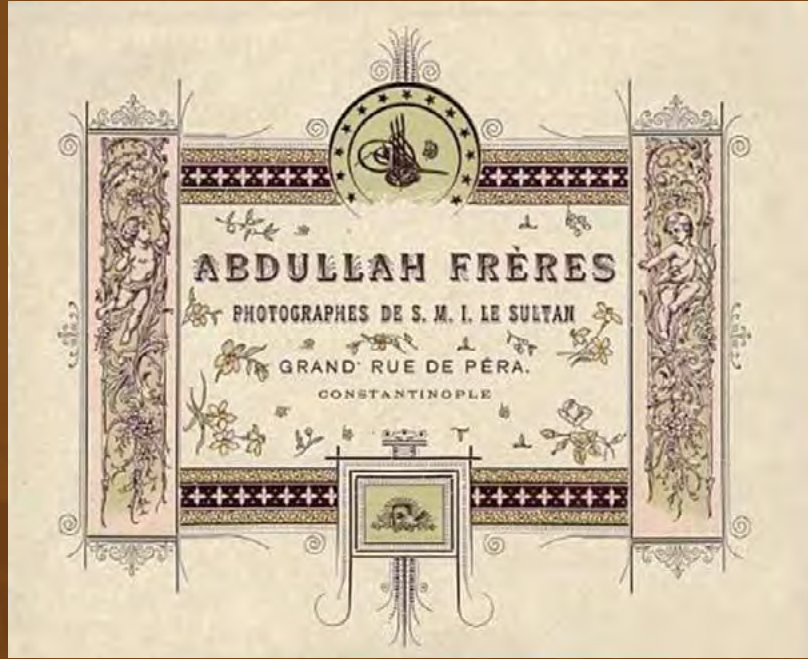
İşte İhsan Fazlıoğlu bizim için karanlık olan bu tarihi aydınlatan bir konferans verdi. İslam alimlerinin ilk dönemde yöntemleri tekamül ettirerek önemli çalışmalar yaptığını, 1200-1600 tarihleri arasında nitelik ve nicelik bakımından yüksek ve yaygın bir entelektüel faaliyet yaşandığını bizlere anlattı. Alimlerin isimlerini, hangi eserleri yazdıklarını, hangi medreselerde yetiştiklerini, Meraga ve Tebriz'in o dönemde ne tür birer ilim merkezi olduğunu, bu merkezin diğer İslam beldelerine ve Avrupa'ya ne tür etkileri olduğunu detaylarıyla anlattı. Matematik ve astronominin yanı sıra tıp ve felsefenin ne derece ilerlediğini de hayretler içerisinde kalarak dinlediğimi itiraf edebilirim.

Ders bitiminde bazı öğrencilerin mırıldanmaları ayak üzeri sohbetlerinde şahit olduğum sözlerle dayanarak bu dersin dinleyiciler üzerinde iki tür etkisi olduğu rahatlıkla söyleyebilirim. Birinci tepki şuydu; bazı dinleyiciler (özellikle yaşı biraz ilerlemiş olanlar) ömrümüzü boşa tüketmişiz, böyle bir dersi kırk yıl önce dinlemiş olsaydık keşke diyorlardı. İkinci tepki ise şuydu; bırakın bu kadar derin ilimlere vakıf olmayı bu derste adı geçen ilim adamlarının isimlerine ulaşmak bile çok zaman ve emek isteyen bir iş. Ömrümüz, öyle parlak bir dönemi yeniden yaşamayı bırakın, öğrenmeye bile kifayet etmeyebilir. Bu iki yaklaşım şunu gösteriyor. Aslında biz geçmişte gerçekten büyük ve önemli işlere imza atmışız. Bunu yeniden yapmamızın önünde hiçbir engel yok. Bu noktada bir ümit, tünelin ucunda bir ışık gözüküyor. Ama o kadar büyük işler yapılmış ki, yeniden bir benzerini yapmak neredeyse imkansız gibi gözüküyor. Burada da bir ümitsizlik, bir yılgınlık uyanıyor sanki.

Bu haliyle İhsan Fazlıoğlu'nun dersini dinlemek bize hem keyif, hem bir kendine güven duygusu, bununla birlikte büyük bir sorumluluk duygusu da yükledi denilebilir. Biraz önce bahsini ettiğim ümit ve ümitsizlik arasındaki duyguları herkes gibi ben de yaşadım. Fakat asla yılgınlık hissine kapılmamak gerekiyor. Yapılacak iş çok, BÜSAM bu derslerle üzerimizdeki ölü toprağını silkelemenin ilk adımlarını atıyor. Sonuçta bir yerden başlamak gerekiyordu. Şairin dediği gibi neyi kaybettiğimizi hatırlamamız gerekiyordu. İhsan Fazlıoğlu da bize kaybettiklerimizi hatırlatıyor. İyi de ediyor. ■

Osmanlı'nın İlk Fotoğrafçıları

Abdullah Biraderler

Fehmi Gündüz

Fotoğrafçılığın başlangıç tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Fotoğraf tarihi karanlık kutu içinde görüntü elde etmenin tarihi olduğu kadar, bu görüntüleri fotokimyasal yollarla saptamanın da tarihidir.

10. yüzyılda Müslüman bilgin İbn-i Heysem'in gümüş nitrat'ın güneş ışığı etkisiyle karardığını bulması ve 15. yüzyılda büyük sanatçı Leonardo da Vinci'nin karanlık odada mevcut ufak bir delikten dış dünyadaki görüntülerini aksettirmesi fotoğrafçılık tarihindeki önemli başlangıçlar olarak kabul edilir.

Daha sonraki sanatçılar da Rönesans devrinde karanlık kutuyu buldular.

1550 yılında Nürnbergli Cardan, küp biçimindeki kameranın önündeki deliğe ufak bir cam küre yerleştirmiştir. 1568'de Johann Zahn, Würzburg'da optik ile ilgili bir kitap yayınlamış ve Obscura hakkında açıklamalar yapmıştır. Bu Camera Obscura; bir mercek, netliği ayarlayan hareketli bir tüp ve görüntüyü ters olarak yansıtan bir aynadan oluşmaktadır. Kısa bir süre sonra İngiliz bilgin Newton, cam küre yerine mercek kullanarak bugünkü kameranın ilk adımını da atmış oldu.

Böylece, ışığın girdiği ufak bir delik aracılığıyla karanlık kutunun öbür ucunda konunun ters çevrilmiş bir görüntüsü görülebiliyordu. 18. yüzyılda karanlık kutunun bir ucuna mercek ve diğer ucuna da buzlu cam konularak görüntü kutunun dışında görülebilir hale getirildi.

Böylelikle fotoğraf yeni dünyanın görüntüsü ve imajı olacaktı. Gerek mekanı arşivlemede ve gerekse hafıza oluşturmada en önemli enstrüman fotoğraf olacaktı.

OSMANLININ İLK FOTOĞRAFÇILARI VE KAYSERİ

Abdullah Biraderler'in (Viçen (1820-1902), Kevork (1839-1898), Hovsep (1830-1908)) soyu 1610 tarihinde Samatya'ya yerleşen Kayserili Alekson'a dayanır. Dedeleri Astvazodur Hürmüzyon, Sultan I. Abdülhamid'in maiyetinde çalışmaktaydı.

Fotoğraf, Osmanlı Devleti'ne bulunduktan hemen sonra 1842 senesinde gelmiştir. İlk dönem fotoğrafçılar İstanbul'da faaliyete başlamıştır. Abdullah Biraderler bu fotoğrafçıların arasında en meşhurlarındandır. Onlara fotoğraf çekirtmeyen yoktu. Ünlerini duyan herkes bu yeniliği uygulamaktan kendilerini alamamaktaydı.

Çekmiş oldukları fotoğrafların üzerine (Fransızca) "ABDULLAH FRERES PHOTO" ifadesini yazmışlardır. Bu ifadenin Türkçe anlamı ise "Abdullah Biraderler Fotoğraf"tır. Bu çekilen fotoğrafların kalitesi günümüzde dahi hayranlık uyandırmaktadır.

1854'te Kırım'da yapılan Osmanlı - Rus Savaşı esnasında Alman General Molthe ve yanında getirdiği kimyager Rabach'a Bayezid'de bir fotoğraf atölyesi kurdurulmuş, Abdullah Biraderler'den Viçen burada "Rötuş Ustası" olarak çalışmıştır. Viçen usta bu sıralarda İslamiyeti seçerek "ihtida ederek" Abdullah ismini almıştır.

Abdullah "Viçen" ustanın diğer iki kardeşi ise Venedik'te sanat eğitimi almıştır. 1858'de Hosvop ile birlikte Abdullah ustanın rötuş ustası olarak çalıştığı bu dükkânı üç kardeş devralmıştır. Burada 9 yıl çalıştıktan sonra 1867 tarihinde bu dükkânı devredip zamanın kültür ve batılılaşma merkezi olan Pera'da, bugünkü İstiklal Caddesi üzerinde bulunan Emir Nevruz Sokak içinde Abdullah Freres

adıyla dükkânlarını açtılar. Çektikleri fotoğraflar solmazlık ve dayanıklılıklarıyla kısa sürede tanınmıştır.

Sultan Abdülmecid (1839- 1861) Abdullah Biraderlere fotoğraf çektiren ilk Osmanlı Padişahıdır. Onlara fotoğraf çektiren meşhurlar arasında Fransa İmparatoriçesi Eugenie, Hidiv İsmail Paşa, İtalya Kralı Vittorio Emanuele, Avusturya İmparatoru Franz Joseph, İngiltere Kralı Edward, İran Şahı Nasiredin, Sırbistan

Kralı Milan, Rus Prensi Grandith Nihola ve Bulgar Prensi Ferdinand da vardır.

Aslen Kayserili olan biraderler yabancı hükümdarlardan 8 nişan ve 3 madalya ile çok sayıda tebrik ve takdir almışlardır.

1861 - 1876 yılları arasında padişahlık yapan Sultan Abdülaziz döneminde, Prusya İmparatoriçesi Augus, Sultan'ın fotoğrafını istemiştir (1863). Sarayda tavan müzehhibi olan Masson, Sultan'a Beyoğlu'nda Derain adlı bir Fransız'ı tavsiye etmiştir. Derain Sultan'ın fotoğrafını çekmiştir fakat Sultan bu fotoğrafı beğenmemiştir. Bunun üzerine fotoğrafçının değiştirilmesini istemiştir. Sadrazam Fuad Paşa ününü duyduğu ve çokça methedilen Abdullah Biraderlerin ismini Sultan'a vermiştir. Sultan kendilerini İzmit'te bulunan av köşküne davet etmiştir. Onlara orada çeşitli pozlar vererek çekilen fotoğrafların bazılarını Berlin Sefiri vasıtasıyla göndermiştir. İmparatoriçe en çok beğendiği fotoğrafı seçerek bundan bir madalyon yaptırmış-

tır. Günümüzde bu madalyon Viyana Müzesinde sergilenmektedir.

Sultan Aziz çekilen fotoğrafları çok beğenmiş olsa ki Abdullah Biraderler bundan sonra Padişahın hususi fotoğrafçısı tayin edilmişlerdir. (Ressam-ı Hazret-i Padişah) Saray halkının ve Bendega'nın fotoğraflarını çekmişlerdir.

Fotoğraflarının arkalarında Osmanlıca, Fransızca, Rumca ve Ermenice yazılar yazmaktaydı ve özellikle Payitaht için çekilen fotoğraflarda altın yıldızlar sıklıkla kullanılırdı. Pera'da bulunan stüdyoları tuğra ve nişan sayesinde çok tutulmuştur. Padişahın özel fotoğrafçısı olduğunu duyan tebaa da bu nedenle onları tercih

ederdi. Kısa sürede şöhretleri bütün Avrupa'yı sarmıştır. 1862 yılında Paris sanat sergisinde "İstanbul Manzaraları", "Tarihi Türk Silahları" adlı albümleriyle çok beğenilmiş olup Times gazetesinde övgülerle bahsedilmişlerdir.

1877'de Osmanlı - Rus Harbi sonrasında 107 kişilik Rus Subay kadrosunun fotoğrafının çekilmesinin ve sonrasında verilen ziyafete katılmalarının, Rum Fotoğrafçı Kargopulo tarafından Sultan'a şikâyet edilmesi üzerine duruma içerleyen Sultan Aziz stüdyolarındaki tuğrayı geri çekerek saray fotoğrafçılığından onları azletmiştir.

Bundan tam 13 yıl sonra Sadrazam Ahmet Vefik Paşa'nın aracı olmasıyla 1890 yılında affedilmişlerdir. Sultan, Abdullah kardeşler vasıtasıyla Osmanlı Devlet-i Ali Osmaniyye'nin dünyanın dört bir yanında tanıtılmasını sağlamıştır. Daha sonra Tevfik Paşa, Koverk ve Hosvep kardeşleri 1886'da Mısır'da şube açmaları konusunda davet etmiştir. Bunun üzerine kardeşler burada da bir şube açmışlardır. 9 yıl kadar Kahire'de çalışan kardeşler İstanbul'daki şubenin zor durumda kaldığı haberini alarak İstanbul'a

geri dönmüşlerdir. Bu esnada Viçen'in şirketin hisselerini Foto Sabah'a sattığını öğrenmişlerdir. Çok geçmeden Kevork bu durumun üzüntüsüyle sefalet içinde vefat etmiştir. Abdullah Biraderlerin bu yaşadıkları olaylardan sonra eski şaşalı günleri sona ermiştir.

Abdullah Biraderler, Osmanlı Devletinde fotoğraf sanatçılığının ilk isimleridir. Sadece portre ve aile fotoğrafları değil doğa, eser ve sanat fotoğrafları da çekmişlerdir. Sonraki nesillere yadigar olmak üzere İstanbul ve çevresinde birçok tarihi eser ve manzara fotoğrafları çekmişlerdir. Çektikleri fotoğraflar zamanlarının şahidi olmuştur ve birçok kaynakta kanıt olarak gösterilmiştir. ■

YERALTINDAKİ KAYSERİ

Kayseri Yeraltı Yapıları Envanterleri

Fatma Turhan
Şehir Akademisi Öğrencisi

Bir Şehir Akademisi öğrencisi olarak Şehir dergisinin 8. sayısını ele aldığımda sanki Kayseri'yi yeniden keşfetmiştim. Kayseri benim için daha başka bir anlama büründü. Erciyes'ini, medreselerini, kapalıçarşısını, kalesini ve benzeri tarihi ve coğrafi yapılarını bildiğim ve tanımaya başladığım şehir bir anda başka bir boyuta geçti. Dergideki yazı Kayseri'nin etrafındaki yeraltı şehirlerinden söz ediyor ve bulunan yeni bir yeraltı şehrinin hikâyesini anlatıyordu. Yine dergideki önemli bir vurgu ise Kayseri'nin Kapadokya'nın merkezi olduğu

vurgusuydu. Oysa ben bu konuda farklı şeyler biliyordum.

Bundan dört beş yıl önce Kapadokya dediğim zaman aklıma Ürgüp, Göreme, Nevşehir, İhlara vadisi gelirdi. Başka bir deyişle Kapadokya dediğimde Peribacaları gelirdi aklıma. Ancak Kayseri'yi tanımaya başladıkça bu düşüncem hem de köklü olarak değişiyor. Şu son birkaç yıldaki okumalarım Kayseri'nin Kapadokya'nın ana merkezi olduğunu gösteriyor. Elbette ki Ürgüp, Göreme, Nevşehir, Niğde de Kapadokya sınırlarına dâhil. Lakin uzun yıllar boyunca Kayseri'nin bu

▲ Yeşilhisar

içeriğe konulmaması, Kayseri'nin Kapadokya'dan bağımsızlaştırılması tuhafıma gitti.

Bu anlamda son dönemlerde Kayseri Büyükşehir Belediyesi başta olmak üzere, Üniversite, Çekül, Obruk Mağara Araştırma Grubu ve bazı bağımsız araştırmacıların Kayseri ile ilgili yaptığı yayınlar, araştırmalar ve çalışmalar Kayseri'nin Kapadokya'nın merkezi olduğu konusunda önemli ve sağlam belgeler, yazılar ve kitaplar yayınlıyorlar.

Nitekim bu kitaplardan 3 tanesi (Kayseri Yeraltı Yapıları Envanteri) Şehir Akademisi'deki bir hocam tarafından bana hediye edildi. Kitaplar fotoğraflı ve çizimli olduğu için önce bir fotoğraf kitabı sandım ve kolayca okuyabileceğim kitaplar dedim. Fakat daha sonra kitapların içine girdikçe adeta yeraltı şehirlerinde kaybolurcasına hem kitabın, hem fotoğrafların, hem konunun hem de yeraltı şehirlerinin içinde buldum kendimi.

Adına her ne kadar rapor dense de kitap çapında yayınlar diyebilirim. İçerdiği belgeler, fotoğraflar ve yazı muhtevası çok önemli. İlki 2014'te ikincisi 2015'te yayınlanan raporlar 2017'de yeniden basılmış. Kitaplar/raporlar aynı zamanda arkeolojik ve tarihi bir araştırmanın adım adım nasıl yapılacağını ve yapılması gerektiğinin de göstergesi gibi.

Kitapların amacı, başında da belirtildiği gibi Kayseri ilinde bulunan ve bu bölgenin tarihsel geçmişi ve kültürü için son derece önemli olan, öte yandan, kaçak kazılarla veya artarak devam eden inşaatlarla hızla yok edilen antik kaya yerleşimlerinin ve yeraltı yapılarının daha fazla gecikmeden araştırılması, belgelenmesi, haritalanması ve kapsamlı bir envanterinin hazırlanmasıdır. Çünkü bir şehrin ve coğrafya-

nın tarihi sadece yer üstündeki eserleri ile değil, yeraltındaki eserleri ile de yazılır ve yaşanır. Zaten yaşanan coğrafi olaylar sonucunda yeraltında kalan eski yerleşim yerlerini ortaya çıkarmak arkeolojinin en önemli görev alanlarından biridir. Coğrafyadaki süreklilik böyle sağlanabilir.

Yazımın başında belirttiğim Kapadokya ve onun merkezi ile ilgili düşüncelerimi söz konusu araştırma daha da pekiştiriyor.

“Her ne kadar günümüzde “Kapadokya” olarak Göreme civarı bilinse de, antik çağlarda Kapadokya'nın başkenti Kayseri, yani antik Caeserae şehri idi. Bugünkü turistik Kapadokya'nın 70 km doğusunda bulunan Kayseri günümüzden 10 milyon yıl önce başlayan yoğun volkanik aktiviteden aynen komşusu gibi etkilenmişti. Bu dönemde püskürmeye başlayan ve sadece bu bölgedeki sayıları 70 civarında olan küçük – büyük birçok yanardağ Kayseri ve civarına yer yer 200 metre kalınlığa ulaşan tüf ve ignimbrit yığmışlardı. Nevşehir İli'nde olduğu gibi, Kayseri civarında da bu volkanik tüf yörede yaşayan insanlar tarafından kazılmış, kayaların içine meskenler, kiliseler ve korunma amaçlı yeraltı şehirleri inşa edilmişti. Öte yandan; Ürgüp - Göreme gibi Kapadokya'nın daha çok bilinen turistik yörelerinden farklı olarak Kayseri'nin kaya yapıları ve yeraltı şehirleri daha önce araştırılmamıştır. Hâlbuki bu bölgede bulunan kaya ve yeraltı yerleşimlerinin büyük bir kısmı mimari açıdan Kapadokya'nın diğer kısımlarıyla rekabet edebilecek kalite ve güzelliكتedir.”

Kitaplar aslında sadece Kayseri'nin değil Kapadokya'nın da yeraltı envanteri mahiyetinde. Tespit edilen her yer en ince detayına kadar fotoğraflanmış, çizimleri yapılmış ve muhtemel tarihi ile ilgili bilgiler verilmiş.

▲ Gesi / Değirmendere Vadisi Kaya Yerleşimleri ve Güvercinlikler

▲ Gazi Mahallesi Sarnıç

Birinci kitapta; Ali Dağı yeraltı şehri, Ali Saib Paşa yeraltı şehri, Gesi Değirmendere Vadisi kaya yerleşimleri ve güvercinlikler, Çatalin, Penzikli, Kırlangıç Vadisi, Ötedere Vadisi, Belağası, Doğanlı, Güzelöz yeraltı şehirleri ele alınmış.

İkinci kitapta; Mimar Sinan, Ağırnas, Mustafa Bozdemir, Subaşı yeraltı şehirleri ile Akbin Vadisi kaya yerleşimleri ele alınmış.

Üçüncü kitapta ise; Avedik Vadisi kaya yerleşimleri, Talasra yeraltı şehri, Danalık yeraltı şehri, Harman Yeri yeraltı şehri, Kuruköprü yeraltı yapısı, Gülistan yeraltı şehri, Emiruşağı yeraltı şehri, Fatinler İni yeraltı şehri, İncili yeraltı şehri, Sümengen yeraltı şehri, Kirkor Mevki yeraltı şehri, Kuşcağız yeraltı şehri, Kömür yeraltı şehri, Eski Pusatlı yeraltı şehri ele alınmış.

Dördüncü cildi de yayına hazır hale gelen bu yayınlar sadece Kayseri tarihi açısından değil, dünya tarihi açısından da önemli keşifler olduğunu belirtelim. Bu tür çalışmalar sadece bir insanın hafızasını oluşturmada değil, mekânın hafızasını oluşturmada da önemli çabalardır. Yine bu çalışmalar araştırmacılar için birinci derecede kaynaktır. Nitekim araştırmaları yapanların da kitapta belirttiği gibi raporlardan pek çok akademik ve bilimsel ortamda faydalanılmış ve gündeme gelmiş, dergiler tarafından kapaklara taşınmış, önemli akademik toplantılarda değerlendirilmiş.

“Uluslararası Yeraltı Yapıları Kongresi’nde Kayseri çalışmalarımızla ilgili üç farklı sunum yaptık. Bu sunumlarımız, kongreye katılan dokuz farklı ülkenin yeraltı yapıları uzmanları tarafından ilgiyle izlendi. Bu çalışmanın başladığı günden bu yana Kayseri yeraltı yapılarıyla ilgili; ikisi ulusal, üçü uluslararası dergide makalelerimiz yayınlanmış ve ayrıca iki farklı uluslararası kongrede toplam beş tebliğ vermiş bulunmaktayız.”

“Öte yandan; geçen bu süre içinde Belağası / Ötedere Vadisi yeraltı yapıları ve Doğanlı Yeraltı Şehri ile ilgili iki farklı makalemiz, yeraltı yapıları konusunda dünyanın en önemli yayını olan Opera Ipogea dergisinde yayımlandı. Dünya çapında dağıtımı olan bu hakemli derginin her iki sayısının kapağında da Kayseri’nin bu, henüz tanınmayan yeraltı yapılarının fotoğrafları vardı.”

“Kayseri’de sürdürdüğümüz tüm bu çalışmalarımız, yurtiçinde ve yurt dışında farklı dergilerde yayımlandığı gibi, Mart 2015 tarihinde Roma’da yapılan Hypogea 2015 Uluslararası Yeraltı Yapıları Kongresi’nde iki farklı tebliğ ile katılımcılara sunuldu.”

Dördüncüsünün de bugün yarın yayınlanacağını duyduğumuz bu tür çalışmaların mekân için anlamı elbette büyük. Ancak bu tür çalışmalar ve bu çalışmalar sonucunda ortaya çıkan tarihe,

zamana ve mekâna bakış açısı asıl insan bakımından önemlidir. Çünkü insanın mekân üzerinden geçmişini tanıdıkça gerek dünyaya ve gerekse insana bakışı daha bir önem kazanır. Tarih ve coğrafya insanın bakışının, kişilik ve kimliğinin beslendiği alanlardır. Kayseri ile ilgili olarak sadece bu üç kitap bile benim insana, zamana, mekâna, coğrafyaya, tarihe bakışımı etkiliyor ve değiştiriyorsa bu alanda diğer çalışmalarını takip ettikçe, yayınlanan diğer kitapları okudukça daha da farklı, derin boyutlara gideceğime inanıyorum. Öyleyse insanın meselesi ait olduğu zaman ve ait olduğu coğrafya ile ilgili sağlıklı bilgilere sahip olmak olmalıdır. Şehir Akademisi’de varlık, bilgi, değer, zaman, mekân, siyaset başlıklı dersleri almaya başladığımda bana ilk başlarda ağır gelen soyut derslerin aslında ne kadar somut olduğunu bu tür yayınlarda daha iyi öğrendim. Bir dağa, bir tarihi yapıya, bir arkeolojik kazıya, tarihi bir metne veya belgeye artık bu bilinçle bakmanın en azından ışığını ve işaretini görmüş ve hissetmiş oldum.

Kitapların Kimliği

Kayseri Yeraltı Yapıları Envanteri

Kayseri Büyükşehir Belediyesi Yayınları

Kayseri’nin Yeraltındaki Medeniyeti | Rapor I-II-III-IV ■

▼ Ispıdın Kaya Kilisesi

5. Ulusal Fotoğraf Yarışması:

**Kayseri'nin
Gurme Atlası****Şehir Kültür Sanat**

Şehrimizi her yönüyle tanıtmak için pek çok alanda çalışmalar yapılmaya devam ediyor. Bu çalışmalardan biri olan fotoğraf yarışmalarının beşincisi gerçekleştirildi. “Kayseri’nin Gurme Atlası” konulu fotoğraf yarışması ile Kayseri Mutfağı’nın birbirinden özel lezzetleri yüzlerce fotoğrafla bir kez daha tespit edildi.

Büyükşehir Belediyesi’nce gerçekleştirilen Beşinci Ulusal Fotoğraf Yarışması’na fotoğraf tutkunları büyük ilgi gösterdi. Kayseri’nin birbirinden güzel yemeklerinin fotoğraflandığı “Kayseri’nin Gurme Atlası” konulu yarışmanın sonuçları açıklandı.

Yarışmanın birinciliğini Kayseri’ye özgü şifa kaynağı içeceğimiz gilaburu suyunun fotoğrafıyla Uğur Aydın elde ederken, Develi Cıvıklısı fotoğrafıyla Ahmet Mücen ikinci, Yaprak Sarması fotoğrafıyla İsmail Daşgeldi üçüncü oldu. Mansiyon ödülleri ise Yasin Çetin, Serap İkiyek ve Sertaç Nurtan kazandı. Yarışmaya katılan 50 fotoğraf ise sergilenmeye layık görüldü.

Yarışmanın birincisi 6 bin, ikincisi 5 bin, üçüncüsü 4 bin, mansiyona layık görülen eserler 2 bin, sergilenmeye layık görülen fotoğrafların her biri ise 250 TL ödül kazandı.

▲ Birincilik Ödülü | Uğur Aydın | Gilaburu Suyu

▲ İkincilik Ödülü | Ahmet Mücen | Devel Cıvırlısı

▲ Üçüncülük Ödülü | İsmail Daşgeldi | Yaprak Sarması

▲ Mansiyon | Yasin Çetin | Komşu İkramı

▲ Mansiyon | Sertaç Nurtan | Lezzetin Başlangıç Noktası

▲ Mansiyon | Serap İkiyek | İçliköfte Zahmeti

Kare Makarna

el kesimi

HAZIRLANIŞI

Bir tencerede kıymayı, tereyağını sıvı yağ ile karıştırın. Kıyma, suyunu bırakıp çekince kıyılmış kuru soğanları da ekleyip birkaç dakika daha karıştırarak kavurun. Tuzu, toz biberi ilave edip tatlandırın. Salçaları ekleyip karıştırın. Rendelenmiş domatesleri, ince ince doğranmış sivri biberleri de atıp karıştırın. Üzerine 6 bardak sıcak suyu ekleyin. 10 dakika kısık ateşte pişirin. Pişen kıymalı sosun içine kesme makarnayı atın, arada bir karıştırarak makarnalar yumuşayana kadar pişirin. Ocaktan alıp suyunu kontrol edin. Gerekirse üzerine 1 bardak sıcak su ilave edip karıştırın. Birkaç dakika daha pişirin.

Çukur bir cam kabın içinde yoğurt ile ezilmiş sarımsakları karıştırın. Yemeği servis tabaklarına paylaşın ve üzerlerine sarımsaklı yoğurttan dökün. Sumak serpiştirin ve bekletmeden sıcak servis yapın. ■

afiyet olsun...

Malzemeler

- 250 gr kıyma
- 2 çorba kaşığı tereyağı
- 2 çorba kaşığı sıvı yağ
- 2 adet kuru soğan
- 1 tatlı kaşığı tuz
- 1 tatlı kaşığı kırmızı toz biber
- 1 çorba kaşığı domates salçası
- 1 çorba kaşığı biber salçası
- 2 adet domates
- 2 adet sivri biber
- 6 bardak su
- 2 su bardağı el kesimi makarna
- Üzeri İçin:
- 2 su bardağı yoğurt
- 2 diş sarımsak
- 2 tatlı kaşığı sumak

erguvan
CAFE & RESTAURANT

Karışık Izgara Erguvan'da yenir!

Erguvan Restoran

Tablakaya Mahallesi Demirkalaç Sokak
No: 10/2 Kocasinan / Kayseri

Kültürden...

Büyükşehir'den Dünya Rekoru

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı haftasında en anlamlı etkinlik Büyükşehir Belediyesi'nden geldi. Kayseri Büyükşehir Belediyesi, 168 bin lale kullanarak dünyanın en büyük Türk Bayrağını Cumhuriyet Meydanı'nda oluşturdu. 400 metrekareyi aşan Türk Bayrağı'nın ilk lalelerini yerleştiren Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik, son laleleri de Vali Süleyman Kamçı ile birlikte koydu. Prof. Dr. Orhan Kural başkanlığındaki Rekor Tescil ve Hakem Heyeti'nin ölçümleri sonucu 403,44 metrekarelik lale peyzajlı Türk Bayrağı dünya rekoru olarak tescillendi.

"BAYRAK BİZİM İÇİN ŞANDIR, ŞEREFTİR"

Bu anlamlı etkinlik nedeniyle Cumhuriyet Meydanı'nda düzenlenen törende konuşan Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik, müteşebbislikte, hayırseverlikte, belediyecilikte ve farklı pek çok alanda rekorlar kıran Kayseri'nin bir rekora daha imza attığını belirtti. Bayrakların her millet için varlığının

ve bağımsızlığının sembolü olduğunu ifade eden Başkan Çelik, sözlerini şöyle sürdürdü: "Türk Milleti için bayrak çok daha fazla anlamlar ifade eder. Bayrak bizim için şandır, şereftir. Bayrak bizim için haysiyettir, namustur. Bayrak bizim için tarihin en önemli mirası, bize bu vatanı armağan eden şehitlerimizin kanıdır. Bu yüzden de Al Bayraktır. Bayrak, aynı zamanda bizim Rabiamızdır. Sayın Cumhurbaşkanımızın da ifadesiyle 'Tek millet, tek bayrak, tek vatan, tek devlet.' Rabiamızda yer alan bayrağımızın rengi şehidimizin kanı, hilal bağımsızlığımızın ifadesi, yıldız şehidimizin ta kendisi. İşte bu nedenlerle canımızdan aziz bildiğimiz en önemli değerlerimizden birisidir bayrak. Bu yüzdendir ki can gider; ama bayrak inmez, ezan dinmez" dedi.

Osmanlılar zamanında yapılan binaların kitabesinde ebced hesabı kullanıldığını hatırlatan ve bu yöntemden hareketle hilal, lale ve Allah lafızlarının aynı sayı değeri olan 66 sayısına tekamül ettiğinin görüldüğünü belirten Başkan Çelik, edebiyatımızda ve görsel sanatlarımızda lalenin Allah lafzedilerek kullanıldığını dile getirdi ve bu yaklaşımın da yapılan çalışmaya anlam kattığını söyledi.

Başkan Mustafa Çelik, 23 Nisan haftasında böyle bir güzelliği Kayseri'ye kazandırmaktan büyük mutluluk duyduklarını da dile getirerek, "Bu güzelliği 23 Nisan'a kadar sergileyeceğiz ve bu süreçte burada çeşitli etkinlikler yapacağız. Tüm hemşehrilerimizi bu güzelliği görmeye ve fotoğraflarla ölümsüzleştirmeye davet ediyorum" diye konuştu.

403,44 METREKARELİK REKOR

Başkan Çelik'in konuşmasının ardından Dünya Rekorları Rekor Tescil ve Hakem Heyeti Başkanı Prof. Dr. Orhan Kural kürsüye çıkarak rekoru açıkladı. Prof. Dr. Kural, rekorda 168 bin 100 lale kullanılarak 24,6 metreye 16,4 metre ebatlarında 403,44 metrekare Türk Bayrağı oluşturulduğunu ifade etti. Bu rekorda 461 kişinin çalıştığını belirten Kural, 17 Nisan Salı akşamı 21.58'de başlayan rekorun 18 Nisan Çarşamba günü 11.05'te tamamlandığını belirtti ve "Bir rekor olarak açıklamaktan büyük mutluluk duyuyorum" dedi.

Prof. Dr. Kural daha sonra rekor tescil belgesini Vali Süleyman Kamçı ve Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik'e imzalattı. Vali Süleyman Kamçı da böyle güzel bir çalışmadan dolayı Büyükşehir Belediyesi'ni tebrik etti.

Ayrıca Büyükşehir Belediyesi tarafından Türk el sanatlarının gösteriminin de yer alacağı gösteriler yapıldı. Dünya rekorunun kırıldığı ilk günün etkinlikleri arasında açık havada resim yapan ressamalar da vardı. Mustafa Çelik de bu etkinliğe katılarak resim yaptı.

TYB Kayseri Şubesi'nden Subaşı'na "Vefa Gecesi"

Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) Kayseri Şubesi, 60. sanat yılı münasebetiyle Kayseri hakkında 40 kitap ve yüzlerce makale yazan Şair-Yazar Muhsin İlyas Subaşı için İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Tiyatro Merkezi'nde 5 saat süren vefa gecesi düzenledi.

Vefa gecesine; TYB İstanbul Şube Başkanı Mahmut Bıyıklı, TYB Kayseri Şube Başkanı Selim Tunçbilek, Cumhuriyet Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Alim Yıldız, Erciyes Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nevzat Özkan, Prof. Dr. Celal Kırca, Erzurum Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Erdoğan Erbay, Fırat Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Ahmet Tevfik Ozan, Doç. Dr. Esra Kürüm ve çok sayıda yazar-şair ile davetliler katıldı.

Kitap Büyükşehir'den Okumak Kayseri'den

54. Kütüphane Haftası'nda Kayseri'deki okuma alışkanlığını artırmak için Büyükşehir Belediyesi gerçekleştirdiği etkinliklere katılanlara çeşitli kitaplar dağıttı. Büyükşehir Belediyesi Parkı'nda "Kitap Bizden Okumak Sizden" adı altında bir etkinlik gerçekleştirildi ve yüzlerce kişiye kitap dağıtılarak hep birlikte kitap okundu. Büyükşehir Belediyesi yanındaki park alanına minderler serildi, farklı yazarlara ait, farklı yaş gruplarına hitap eden kitaplar getirildi. 54. Kütüphaneler Haftası'nın ruhuna uygun bir şekilde okumayı teşvik eden bir etkinlik yapıldı. "Kitap Bizden, Okumak Sizden" adı altındaki etkinliğe Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik de katıldı.

Etkinlik alanındaki çocuklarla yakından ilgilenen Başkan Mustafa Çelik, en çok kitap okuyan çocuklara 'Kitap Kurdu

Belgesi' büyüklere ise "Kitap Okuma Belgesi" verdi, kitap hediye etti. Etkinlikte sadece en çok kitap okuyanlara değil katılan herkese kitaplar verildi. Okula gitmeyen miniklere boyama kalemi ve boyama kitabı, çocuklara hikaye kitabı, büyüklere ise farklı yazarlardan kitaplar dağıtıldı. Etkinliğe katılanlara çeşitli ikramlarda bulunuldu.

Başkan Çelik, kitapların dağıtılması-nın ardından park alanında oturarak, kitaplarını okuyan ya da boyama yapan çocuklarla yakından ilgilendi ve onlarla birlikte boyama yaptı. Başkan Çelik, park alanında ayrıca kitabın ne denli önemli olduğunu anlatan dövizler taşıyan çocuklarla fotoğraf çekti.

Büyükşehir Belediye Parkı'nda yapılan etkinliğin ardından Merkez Kütüphanesi'ne geçen Başkan Mustafa Çelik, kütüphanede çalışan gençlere kolaylıklar dileyerek tek tek tatlı ikram etti.

"Erciyes, Şehre Değer Katıyor"

Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik, Erciyes A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Murat Cahid Cıngı ile birlikte bir basın toplantısı yaparak 2017-2018 yılı ile ilgili değerlendirmelerde bulundu. Başkan Mustafa Çelik, son yıllarda yaptıkları tanıtım çalışmalarıyla birlikte Erciyes'e gelenlerin sayısında ciddi bir artış yaşandığını belirtti ve Erciyes'in şehre değer kattığını dile getirdi.

"Yapılan Çalışmalar Meyvelerini Veriyor"

Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik, Erciyes'te yapılan tanıtım çalışmalarının meyvelerini vermeye başladığını ifade ederek, Kasım ayının sonunda açtıkları 2017-2018 sezonunda 122 gün kesintisiz hizmet verildiğini, olumsuz hava şartları nedeniyle sadece 1 gün hizmet verilemediğini söyledi. Kesintisiz kayak için yapılan yatırımla bu sezonla birlikte gece kayağının da yapılmaya başladığını dile getiren Başkan Çelik, 16 Aralık-17 Mart tarihleri arasında gece kayağı ile 24 saat kesintisiz kayağa imkan sağlandığını kaydetti.

2 Milyon 250 Bin Ziyaretçi

Yapılan tanıtım çalışmalarıyla Erciyes'teki ziyaretçi sayısının her geçen yıl daha da arttığını vurgulayan Başkan Mustafa Çelik, bu yıl ki ziyaretçi sayısının 2 milyon 250 bine ulaştığını belirtti. Sadece kayak yapmak için Erciyes'e gelenlerde geçen yıl yüzde 40, bu yıl yüzde 42 artış yaşandığını ve kümülatif olarak artış oranının yüzde 98'e ulaştığını ifade eden Başkan Çelik, Erciyes'te aylık 40 bin kişinin kayak yaptığını, kızakla kayanların sayısının da 160 bine ulaştığını söyledi.

Yapılan tanıtımlarla turist sayısında yaşanan artışa da değinen Başkan Çelik, bu sezon iki ay süresince her hafta 250 Rus turistin Moskova-Kayseri arasındaki charter seferiyle Kayseri'ye geldiğini hatırlattı.

Büyükşehir Belediye Başkanı Çelik, Erciyes'in tanıtımı için yapılan çalışmalardan da ayrıntılarıyla bahsetti. Bu kapsamda ülkemizdeki uluslararası fuarların yanı sıra Çin, Almanya, Rusya gibi ülkelerde fuarlara iştirak ettiklerini ifade eden Çelik, "Turizm acenteleri gibi hareket ederek Erciyes'i ve şehrimizi tanıttık. Rutin belediyeciliğin yanında şehrin ekonomisini büyütmenin de görevimiz olduğuna inanıyoruz. Bu anlamda Erciyes, şehre değer katıyor. Böylesine güçlü bir markanız varsa tanıtmanız gerekir. Erciyes, sezon boyunca şehrimize ekonomik katkı sağladı. Şehrin alışveriş merkezlerinde ve farklı yerlerinde kayakçı kıyafeti ile gezenleri görmek mümkündü" dedi.

"Artık Dünyada Erciyes'ten Bahsediliyor"

Basın toplantısına katılan Erciyes A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Murat Cahid Cıngı da Erciyes'te sezon boyunca gerçekleştirdikleri organizasyonlar hakkında bilgi verdi. Erciyes'in her yıl başarıdan başarıya koşarak ulusal ve uluslararası alanda adından söz ettirdiğini ifade eden Cıngı, "Son dört yılda yaptığımız dört dünya kupası ile milyarlarca insana ulaştık. Artık Amerika'dan Tayvan'a kadar tüm dünyadaki kayak camiası Erciyes'i biliyor. Düzenlediğimiz Dünya Snowboard Kupası artık gelenekselleşti. Bu sezon ayrıca

yine Türkiye'de ilk kez Kar Voleybolu Avrupa Kupası'na ev sahipliği yaptık. Dağ kayağı, karda bisiklet gibi etkinlikler düzenledik. Engelsizler Buluşması'nın bu yıl 8'incisini gerçekleştirdik. Bu yıl Türkiye'nin farklı illerinden 400 kişi bu etkinliğe katıldı. İlk kayak defilesini yine bu sezon yaptık. Havuza atlama eğlencesi, 'Artık çekilmez oldun' adını verdiğimiz kızak yarışması gerçekleştirdiğimiz faaliyetler arasında yer aldı. Yaz aylarında da alt yapının yeterli olduğu sporları yapmaya devam edeceğiz. Erciyes'i bu anlamda bisikletin merkezi yapmak istiyoruz. Şu anda bile ikisi farklı ülkelerden üç ayrı takım Erciyes'te kamp yapıyor. Downhill yarışlarının yapıldığı ve dünya haritasına giren ülkemizdeki tek dağ Erciyes. Dağcılık, trekking, kamping gibi etkinliklerimiz de ilgiyle karşılanıyor" diye konuştu.

"Kayseri'nin Marka Değerini Artırıyoruz"

Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik ayrıca, bir şehirde üretilen ürünlerin marka değerinin o şehrin marka değeri ile doğru orantılı olduğunu vurguladı ve bu anlamda Kayseri'nin marka değerini artırmak için çalıştıklarını kaydetti. Başkan Çelik, bu doğrultuda yaptıkları tanıtım çalışmalarıyla ilgili yazın Türkiye çapında bir lansman yapacaklarını kaydetti.

Büyükşehir'den Bir Prestij Eser Daha

Kayseri'nin tanıtılmasına büyük önem veren Büyükşehir Belediyesi, Kayseri'nin tüm güzelliklerini ortaya koyan prestij bir eseri daha şehrimize kazandırdı. "Havadan Fotoğraflarla Kayseri" adlı eserde, Kayseri'den; Selçukluların güzelliğinden ilham, Osmanlıların ise güç aldığı belirtiliyor ve bu güzellikleri yansıtan fotoğraflara yer verildi.

Büyükşehir Belediyesi, kütüphanelerin en güzel eserlerinden birisi olacak olan "Havadan Fotoğraflarla Kayseri" adlı eserle şehrimizin tanıtımına katkı vermeyi sürdürdü. Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik, eserin ön sözünde bir belediyenin kitapla olan ilişkisinin aynı zamanda kültür, sanat ve medeniyetle olan ilişkisini yansıttığını söyledi. Bu şuur içerisinde şehrimize yeni eserler kazandırdıklarını ifade eden Başkan Çelik, "Yayınladığımız kitaplarla, içinden geldiğimiz ve kendisine hizmet ettiğimiz insanların ruh ve gönül dünyalarını doyurmak, onların kültürel ve sanatsal kaygılarına da hizmet etmek zorundayız" dedi.

"Selçuklular Güzelliğinden İlham, Osmanlılar Güç Aldı"

Büyükşehir Belediyesi tarafından bastırılan "Havadan Fotoğraflarla Kayseri" adlı eserde Erciyes'ten Cumhuriyet Meydanı'na, tarihi eserlerimizden Soğanlı'ya, Sultansazlığı'ndan Aladağlar'a, Büyükşehir Belediyesi'nin yaptırdığı köprülül kavşaklardan Harikalar Diyarı'na kadar pek çok güzelliğin havadan çekilmiş fotoğrafları bulunuyor. Eserde, bu güzelliklerle ilgili Türkçe ve İngilizce bilgiler de yer alıyor. "Havadan Fotoğraflarla Kayseri" adlı eserde Kayseri'nin Selçuklulara ilham, Osmanlılara güç verdiği vurgulanıyor.

Milli Mücadele Müzesi Ziyaretçilerini Ağırladı

Milli Mücadele Müzesi ziyaretçilerini ağırlıyor. Nisan ayı boyunca Kayseri Valisi sayın Süleyman Kamçı'nın eşi Ayşe Kamçı ve misafirleri Milli Mücadele Müzesini ziyaret etti. Hava İkmal Komutanlığı askerlerinin ziyareti de Milli Mücadele Müzesi açısından anlamlı bir ziyaret olarak gerçekleşti.

Bunların yanı sıra şehrimizdeki bir çok okul düzenli olarak gruplar halinde Milli Mücadele Müzesi'ni gezdiler. Bu okullardan bazıları; Melikgazi Belediyesi İlkokulu, Cengiz Topel İlkokulu, Bil Koleji, Atlas Koleji, Sare Eğitim Kurumları, Mustafa Kemal İlkokuluydu.

Nuh Mehmet Yamaner Anadolu İmam Hatip Ortaokulu, Özkoyuncu Fatımatüz-

zehra Hafız İmam Hatip Ortaokulu, Hz. Ömer Faruk Kur'an Kursu, Şehit Mehmet Polat İmam Hatip Ortaokulu öğrencileri ve Argıncık Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Tamer Sağlık Meslek Lisesi, Arif Molu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Şerife Bacı Mesleki Teknik Anadolu Lisesi de Milli Mücadele Müzesinin ziyaretçileri arasındaydı.

Milli Mücadele Müzesi tarafından hazırlanan 18 Mart Çanakkale Zaferi konulu "Çanakkale Geçilmez" sergisi de 19-25 Mart tarihleri arasında Forum Kayseri AVM'de ziyarete açılarak gerçekleştirilen farklı bir etkinlik oldu.

Çanakkale Gezileri Başladı

Kayseri gençliği ecdadıyla buluşmaya devam ediyor. Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen Çanakkale gezilerinin bu yılki ilk kafilesi hareket etti.

Büyükşehir Belediyesi bu yıl kafileler halinde toplam 450 öğrenciyi Çanakkale-

le'ye götürerek ecdadımızın huzuruna çıkaracak. Bu kapsamda ilk kafile Büyükşehir Belediyesi tarafından hareket etti. Kafilede 45 Genç KAYMEK öğrencisi ile iki ayrı okuldan 90 öğrenci yer aldı.

Kafilede yer alan öğrencileri aileleri tarafından uğurladı. Büyükşehir Belediyesi önümüzdeki günlerde uğurlayacağı kafilelerle gençliğimizin ecdadını tanımasına katkı sunmaya devam edecek.

AGÜ Doktora Öğrencisine Araştırma Teşvik Ödülü

Türkiye Kimyagerler Derneği tarafından doktora öğrencilerine yönelik verilen "Araştırma Teşvik Ödülü"nü bu yıl Abdullah Gül Üniversitesi (AGÜ), Malzeme Bilimi ve Makine Mühendisliği Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Mehmet Özdemir aldı.

Mehmet Özdemir, Malzeme Bilimi ve Nanoteknoloji Öğretim Üyesi Doç. Dr. Hakan Usta'nın danışmanlığında moleküler mühendislik ve organik kimya alanlarında yapmış olduğu başarılı bilimsel çalışmalar nedeniyle bu yıl ödülü almaya hak kazanan 5 öğrenci arasında yer aldı.

Fen Bilimleri Enstitüsü'nde doktora çalışmalarına devam eden Mehmet Özdemir'e ödülü, 22 Mart'ta Antalya'da düzenlenen 6. İlaç Kimyası Kongresi'nde gerçekleştirilen törenle verildi.

Türkiye Kimyagerler Derneği tarafından Kimya, Eczacılık ve Malzeme Mühendisliği alanlarında doktora yapan öğrencilere yapmış oldukları bilimsel çalışmalar, yayınladıkları uluslararası makaleler, aldıkları atıflar ve katıldıkları projeler değerlendirilerek bilimsel motivasyonlarını güçlendirmek amacıyla her yıl "Araştırma Teşvik Ödülü" veriliyor. 93

“Başarının Kilometre Taşları” Söyleşi

NNYÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) İşletme Bölümü tarafından düzenlenen Kariyer Günlerinin dördüncüsü, Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Kurtuluş Karamustafa’nın konuşmacı olarak katıldığı Söyleşi ile tamamlandı. Söyleşiye İİBF Dekanı, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü ile İşletme Bölümü öğretim üyeleri ve elemanları da katıldı.

İİBF Konferans Salonunda düzenlenen söyleşide, “Başarının Kilometre Taşları” konulu konuşma yapan Karamustafa, üniversitelilere önemli tüyolar verdi. Konuşmasında, “Başarı, arzulayana verilir, başarı bir gayret unsurudur.” diyen Karamustafa, insanın bulunduğu konumdan bir adım ileriye gitmesi olarak algılanan başarının, sadece nicel değil aynı zamanda nitel faktörlerle de değerlendirilmesi gerektiğini vurguladı.

Öğrenilmiş çaresizlik, özgüven eksikliği, mazeretçilik, atalet ve koşullara bağlı kalmak gibi sebeplerin başarısızlığa yol açtığına dikkat çeken Karamustafa, başarı için yol haritasında olması gereken özellikleri tek tek sıraladı ve iyi bir kariyer için öğrenim düzeyinin, kişisel becerilerin ve sosyal çevrenin yanı sıra kader ve şans gibi faktörlerin de etkili olduğunu ifade etti. Son olarak, iş dünyasının öncelik verdiği niteliklere değinen Karamustafa, sözlerini “Hayatta hep mutlu, huzurlu ve sağlıklı kalalım, hedeflerimize ulaşarak topluma faydalı olalım.” şeklinde bitirdi.

Prof. Dr. Kurtuluş Karamustafa, programın son bölümünde öğrencilerin sorularını cevaplandırdı.

Sonay Karasu Kitabını İmzaladı

Türkiye Yazarlar Birliği Kayseri Şubesi ve Büyükşehir Belediyesi’nin birlikte yürüttüğü Yazar Okulu projesi meyvelerini vermeye devam ediyor.

2017 Yazar Okulu öğrencilerinden Sonay Karasu “Sana Selamım Var” adlı ilk kitabını yayınladı. Yazar Okulu’nun yararlarını gördüğünü belirten Karasu, kitap yayınlamak için gereken cesareti toparlamasında Yazar Okulu’nun katkısı olduğunu ifade etti. İyi bir okur olduğunu vurgulayan Sonay Karasu hayaline imza atma fırsatı bulduğu için çok mutlu olduğunu da sözlerine ekledi.

14 Nisan da Hunat Hatun Kültür Merkezinde düzenlenen imza gününde Kayseri’li edebiyatseverlerle bir araya geldi. Sonay Karasu, imza gününde yazar okulu öğrencileri, Kayseri’li yazar ve şairlerle sohbet ederek kitabını imzaladı.

Yazar Hayati İnanç, Gençlerle Buluştu

Büyükşehir Belediyesi ve Türkiye Gençlik Vakfı’nın (TÜGVA) ortaklaşa hazırladığı “Şiirler Seni Söyler” adlı programa Yazar Hayati İnanç katıldı. Tasavvuf, aşk gibi konuların yer aldığı programda Hayati İnanç söyleşinin yanı sıra şiirler de seslendirdi.

Şehir Tiyatrosu’nda gerçekleştirilen “Şiirler Seni Söyler” programına katılan Yazar Hayati İnanç Yahya Kemal Beyatlı’nın şiirlerini okudu. 60 yıl önceki Türkçe şiirlerin, bugüne gelindiğinde gençler için tercüme gerektirdiğini söyleyen İnanç, bu noktanın üzerinde durulması gerektiğini belirtti.

Yahya Kemal’in “En büyük öksüzlük, köksüzlüktür” sözü üzerinde de duran Hayati İnanç, “Görüyorum ki, salonları dolduran gençlerin gayretlerinden artık bahar geldi. Çiçekler açmaya başladı. Ne oldu bize, ne yapmak lazım? diye hasret duyuluyor” şeklinde konuştu.

KAYMEK Ruhun Gıdası

Sanat ve mesleki eğitimde Anadolu’nun markası olan KAYMEK, aynı zamanda ruhun da gıdası. KAYMEK ile Toplum Ruh Sağlığı Merkezi tarafından açılan ve hastaların tedavisinde önemli rolü olan kursun sertifika töreni Gültepe Kültür Merkezi’nde yapıldı.

KAYMEK, şehrin pek çok bölgesinde açtığı kurs merkezleri ile sadece bireylere değil talep eden kurum ve kuruluşlar kanalıyla topluluklara da hizmet veriyor. KAYMEK ve Toplum Ruh Sağlığı Merkezi tarafından açılan “İmitasyon Takı İmalatçılığı” kursu tamamlandı. Kursun Gültepe Kültür Merkezi’nde yapılan sertifika törenine Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik’in eşi İkbal Çelik de katıldı.

Sertifika töreninde konuşan Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesi Başhekimisi Prof. Dr. İlhami Çelik, bu tür kursların hastaların tedavisinde önemli rol oynadığını belirterek destekleri nedeniyle Büyükşehir Belediyesi’ne teşekkür etti. Törende kursiyerlerin katıldığı çeşitli gösteriler de sunuldu. Törenin son bölümünde Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik’in eşi İkbal Çelik, kursiyerlere sertifikalarını verdi ve tebrik etti.

İlkokul Öğrencilerinden Tramvayda Kitap Okuma Etkinliği

Talas Durak - Hava Demir İlkokulu’ nun 3. kez düzenlemiş olduğu ‘Ailemle Birlikte Okuyorum’ etkinliği bu kez raylı sistem istasyonlarında ve araçlarında gerçekleşti.

Kayseri Ulaşım A.Ş.’nin desteklediği etkinliğe, Talas Durak- Hava Demir İlkokulu’ nun 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileri, öğretmenleri ve velileri olmak üzere yaklaşık 70 kişi katıldı. Talas Cemil Baba istasyonundan raylı sistem aracına binen ilkökul öğrencileri, öğretmenler ve aileler kitap okuyarak Cumhuriyet Meydanı istasyonuna kadar geldiler. Daha sonra araçtan inerek istasyon çevresinde yer alan banklara oturan öğrenci,

öğretmen ve veliler burada da bir süre kitap okumayı sürdürdüler. Ardından raylı sistem araçlarına tekrardan binen öğrenci, öğretmen ve veliler yolculuk boyunca kitap okuyarak kitap okumanın yeri ve zamanının olmadığı mesajını en anlamlı şekilde vermiş oldular.

Suç Teorisinin Genel Esasları

ERÜ Hukuk Fakültesi tarafından “Suç Teorisinin Genel Esasları” konulu konferans düzenlendi. Hukuk Fakültesi 4. Sınıf Amfisinde düzenlenen etkinliğe; Rektör Yardımcısı ve Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Murat Doğan, İstanbul Şehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Mahmut Koca ile çok sayıda akademik personel ve öğrenci katıldı.

Konferansın konuşmacısı İstanbul Şehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Mahmut Koca, suç teorisinin genel esaslarını anlattı. Prof. Dr. Koca, “Hukuk bilimi öğretici olması ve kolay anlaşılabilir olması açısından çeşitli alt disiplinlere ayrılıyor. Anayasa hukuku, idare hukuku, ceza ve devletler hukuku

gibi. Fakat bunların hepsi birlikte aslında bir ülkenin hukuk düzenini oluşturuyor. İşte biz buna hukuk düzeninin teklifi diyoruz. Dolayısıyla bu hukuk düzeninin teklifi içerisinde bir fiilin niteliği ile ilgili olarak bir çelişkinin olmaması lazım. Yani bu hukuk düzeni içerisinde bir fiil ya hukuka uygun bir fiildir, ya da hukuka aykırı bir fiildir” diye konuştu. Etkinlik, soru ve cevapların ardından sona erdi.

Mimar Sinan'ı Anma Gezisi

Büyükşehir Belediyesi, Mimar Sinan'ı anma etkinlikleri çerçevesinde bir gezi gerçekleştirdi. Gezide, Sanat tarihçisi Prof. Dr. Suphi Saatçi katılımcılara Mimar Sinan'ı anlattı.

Büyükşehir Belediyesi kültür sanat etkinlikleri çerçevesinde gerçekleştirilen Mimar Sinan'ı Anma Gezisi, Sinan'ın doğum yeri olan Ağırnas'ta yapıldı. Geziye katılanlar Mimar Sinan'ın evini gezdi ve Araştırmacı Yazar Prof. Dr. Suphi Saatçi'den Koca Sinan ile ilgili bilgiler aldı.

Mimar Sinan ile ilgili kitapları bulunan Prof. Dr. Saatçi, Mimar Sinan ve eserleriyle ilgili bilgiler verdi ve geziye katılanların sorularını cevapladı. Mimar Sinan'ın ne denli önemli bir mimar olduğunu vurgulayan Prof. Dr. Saatçi, Mimar Sinan'ın yaptığı eserlerden örnekler sundu.

Türkiye'nin Bilim Merkezi

Orta Anadolu'nun en kapsamlı bilim merkezi olan Kayseri Bilim Merkezi sadece Kayseri'nin değil Türkiye'nin de ilgisini çekiyor. Hafta sonu ülkemizin farklı illerinden öğrenciler, öğretmenleriyle birlikte Bilim Merkezi'ni ziyaret etti.

Açıldığı günden bu yana Türkiye'nin tüm illerinden gelen ziyaretçilerin ilgi odağı haline gelen Kayseri Bilim Merkezi bireysel ziyaretçilerin yanında il dışından gelen randevulu okul gruplarını da ağırlıyor. Bu hafta sonu Mersin, Niğde, Nevşehir, Van ve Yozgat'taki farklı okullardan 409 öğrenci Bilim Merkezi'ni ziyaret etti.

Bilim Merkezi'ni gezen Ürgüp Tesan Fen Lisesi, Van Erdem Beyazıt Ortaokulu, Mersin Koleji, Niğde Akkol Okulları, Yozgat Boğazlıyan Ortaokulu ve Niğde Yeşilgöçük Ortaokulu öğretmen ve öğrencileri Kayseri'nin böylesi güzel bir merkeze sahip olmasının, burada yaşayanlar için büyük bir şans olduğunu belirttiler.

Fotoğrafçılar Sultansazlığı'nda Buluştu

Kültür sanat etkinlikleri çerçevesinde Büyükşehir Belediyesi'nin her ay gerçekleştirdiği Profesyonel Fotoğraf Eğitimi ve Uygulama Gezisi bu ay Kayseri'nin en güzel alanlarından olan Sultansazlığı'nda yapıldı. Uygulama gezisine katılanlar Sultansazlığı'nın birbirinden güzel fotoğraflarını çekti.

Fotoğraf Eğitimi ve Uygulama Gezisi'ne katılanlar her ay Kayseri'nin farklı bir güzelliğini görme şansı buldular. Hafta sonu fotoğraf eğitimine katılanlar Sultansazlığı'nda hem fotoğraf çektiler, hem de fotoğrafçılık hakkında bilgiler aldılar.

Çocuk Oyunları

Kültür sanat etkinlikleri çerçevesinde çocuklar nisan ayı boyunca her hafta sonu birbirinden güzel oyunları izleme fırsatı buldular. Çocukların en sevdiği hikayelerden olan "Ali Baba'nın Çiftliği" adlı oyun çocuklarla buluştu. Sebahattin Mutluer'in yazıp yönettiği oyun Şehir Tiyatrosu'nda sahnelendi. İki seans halinde sahnelenen oyunda yolları kesişen müzisyen dört kafadarın hikayesi anlatıldı.

Aynı hafta sonu sahnelenen bir başka oyun da çocukların en sevdiği kahramanlardan olan "Rapunzel İle Beyaz Atlı Prens" oldu. Sebahattin Mutluer'in yazıp yönettiği oyun Şehir Tiyatrosu'nda sahnelendi. İki seans haline sahnelenen oyunda Rapunzel'in kaçırılıp ormanda bir kuleye hapsedilmesiyle başlayan hikaye anlatıldı. Çocuklar ve aileleri iki oyunda da keyifli dakikalar geçirdi.

Renkli Masallar

Renkli Masallar" adlı oyun Şehir Tiyatrosu'nda sahnelendi. Tiyatrosever çocuklar ve aileleri oyunu ilgiyle izledi.

Büyükşehir Belediyesi kültür sanat etkinlikleri çerçevesinde çocuklar için birbirinden güzel oyunlar sahnelenmeye devam ediyor.

Hafta sonu "Renkli Masallar" adlı oyun sahnelendi. İki seans halinde sahnelenen oyunu Melih Cevdet Avşaroğlu yönetti. Oyunda unutulmaya yüz tutmuş masallar dünyasına çocuklarla birlikte yolculuk düzenlendi. Çocuklar ve aileleri oyunda keyifli dakikalar geçirdi.

Shopkins Cicibiciler

Kahramanlarımız bir yolculuğa çıkarlar ve bu yolculuğun adı ise mevsimlerdir. Yazı çok seven Cicibiciler diğer mevsimlerle konuşup sürekli yazın gelmesini rica edeceklerdir, fakat diğer mevsimlerin ne kadar gerekli ve faydalı olduğunu bu serüvenin sonunda anlayacaklardır. Çocuklarımızın eğlenirken öğrenecekleri

bu oyunu Büyükşehir Belediyesi, hafta sonu çocuklar için Kayseri'ye getirdi. İki seans halinde sahnelenen oyunda, kahramanların yaz mevsiminin bütün yıl sürmesi için yaptıkları plan anlatıldı. Kadir Has Kültür ve Sanat Merkezi'nde sahnelenen oyunu çocuklar ve aileler keyifle izledi.

Sihirli Fasulyeler

Büyükşehir Belediyesi kültür sanat etkinlikleri kapsamında "Sihirli Fasulyeler" adlı oyun Şehir Tiyatrosu'nda sahnelendi. Oyuna büyük ilgi gösteren çocuklar ve aileleri Şehir Tiyatrosu'nu tamamen doldurdu.

İki seans halinde sahnelenen oyunu Salim Dörtcan yönetti. Oyunda, annesi ve iki kız kardeşiyle yaşayan sorumsuz Jack'in ineğini, sihirli fasulyeler karşılığı

satmasıyla yaşadığı maceralar anlatıldı. Salonu tamamen dolduran çocuklar ve aileleri "Sihirli Fasulyeler" adlı oyunla keyifli dakikalar geçirdi.

Bremen Mızıkacıları

Grimm kardeşlerin yazdığı Umut Vardarlı'nın yönettiği Bremen Mızıkacıları adlı çocuk oyunu perdelerini Kayseri'de siz değerli çocuklar için açıyor. Sahiplerinin kendilerine olan kötü tutumundan dolayı evden kaçan bir eşek, bir köpek, bir kedi ve bir horozun hikayesini konu alan bu oyunumuzda birliktelik, dostluk ön planda tutulmaktadır. Bu ünlü masal şehrimizin çocukları için sahnelendi.

Yetişkin Oyunları

Çanakkale Mahşeri, Kardeşlik Destanı

Şehir Tiyatrosu'nda izleyicileriyle buluşan tiyatro oyunlarından biri de "Çanakkale Mahşeri-Kardeşlik Destanı" adlı oyunu.

Büyükşehir Belediyesi kültür sanat etkinlikleri çerçevesinde Tiyatro Greyfurt

oyuncuları önemli bir oyunu sahneye koydu. Yönetmenliğini Mahmud Tahsin'in yaptığı "Çanakkale Mahşeri, Kardeşlik Destanı" isimli oyun büyük ilgi gördü.

İki Anzak askerinin üstlerine verdikleri rapordan uyarlanmış, gerçek bir hikayeden yola çıkılarak yazılan oyun, komedi ve dramı başarılı bir şekilde seyircilere aktardı. Cephe çarpışan askerlerin gözünden savaşın hikayesi, ölümün birkaç adım ötesinde beklerken yaşadıkları iç çatışmaları anlatan oyun duygu dolu anlar yaşattı.

Milli Mücadele'nin Cesur ve Kayıp Kadınları

"Milli Mücadele'nin Cesur ve Kayıp Kadınları" adlı oyun Şehir Tiyatrosu'nda izleyicilerle buluştu. Oyunda Anadolu'nun cesur kadınının başkaldırarak düşmana meydan okuyuşu ve milli mücadeleye katılımı anlatıldı. İzleyicilerden büyük ilgi gören oyunda, tarihe damga vuran "Kara Fatma", "Senem Ayşe", "Şerife Bacı", "Efe Ayşe" ve "Yirik Fatma"nın hikayelerinden kesitler sunuldu.

Gog

Gog, çok zengin, bunalımlı, buhranlar içinde, endişeli, cahil ve orta yaşlı bir adamdır. Ruhunu iyileştirecek keramet sahibi bir insan aramaktadır. Kendisiyle bir aynada karşılaştığında, gerçekte bencil benliğini ve yersiz gururunu görür. Hezeyanlarının biricik nedeni boş gururu ve bencil benliğidir. Parayla huzurun satın alınamayacağını anlar ve serüven başlar. Giovanni Papini'nin baş yapıtından alınan bu eşsiz ve doyumsuz oyun Şehir Tiyatrosunda izleyicileriyle buluştu.

En Büyük Haber

Ahmet Mercan'a ait hikaye Yunus Emre Obut tarafından tiyatroya uyarlandı ve yönetildi. Yunus Emre Obut, Osman Doğan, Fatih Akçin, İsmail Volkan Ceylan ve Taha dinler oyuncu olarak yer aldılar.

Oyunun konusu şöyle; Muhsin iflas etmiş bir fabrikatördür. Haciz ve davaların etki-

sinden uzaklaştırmak için kızı ve karısını memlekete yollar. Fakir bir semtte tek oda bir ofis tutup işlerine devam etmeye çalışır. Arkadaş bildikleri kişiler işleri bozulunca ondan uzaklaşır ve onu bir başına bırakırlar. Fabrika müdürü İlyas ve çaycı Hayri herşeye rağmen Muhsin'i yalnız bırakmazlar. Muhsin derin bunalımdan intihar ederek kurtulmayı planlar, tüm denemelere rağmen başaramaz.

Bir gün Muhsin'nin köylüsü olduklarını idda eden Sefer ve Rasim ofisi ziyaret ederler. Rasim ve Sefer bir gece ofiste bulunan kasayı soymak için harekete geçerler. Soygun esnasında etrafta bulunan kitaplara çarpan Rasim düşürdüğü Kur'an-ı Kerim'i okumaya başlar. Bu esnada Muhsin iki hırsız ansızın yakalar. Rasim ve Sefer Kur'an-ı Kerim'in kendileriyle konuştuğunu söylerler. Bu üç adam Kur'an ile tanışma sürecine gider ve değişim başlar. Şehir Tiyatrosunda sahnelenen oyun Kayseri'li tiyatro severler tarafından ilgi ile izlenen oyunlar arasında yer aldı.

Dünya Tiyatro Gününde NNY'de Tiyatro

Kayseri Büyükşehir Belediyesi Konservatuvarı Tiyatro Topluluğu "Haydi Evine Koş" adlı tiyatro oyununu NNYÜ'de sahneledi.

NNYÜ kültür sanat etkinlikleri kapsamında Dünya Tiyatro Günü sebebiyle organize

edilen ve Süleyman Çetinsaya Kültür Merkezi'nde sahnelenen "Haydi Evine Koş" adlı tiyatro oyunu büyük beğeni topladı. John adlı karakterin yaşadığı bir kazayı sır gibi sakladığı ve bu sırrı saklarken başından geçen olayları konu alan iki perdelik tiyatro oyununu Ray Cooney yazdı, Melih Cevdet Avşaroğlu yönetti. Kayseri Büyükşehir Belediyesi Konservatuvarı Tiyatro Topluluğunun büyük bir ustalıkla sahnelediği oyun öğretim elemanları, idari personel ve öğrenciler tarafından ilgiyle izlendi. NNYÜ Mütevelli Heyet Başkanı Mustafa Nevzat Özhamurkar, tiyatro oyunundan sonra sahneye çıkarak oyuncuları tek tek tebrik etti ve Yönetmen Melih Cevdet Avşaroğlu'na çiçek takdim etti.

Konser

"Dem Trio Konseri" Verildi

Erciyes Üniversitesi Bilim Kültür Sanat Komisyonu tarafından "Dem Trio Konseri" düzenlendi. Sabancı Kültür Sitesi'nde gerçekleştirilen etkinliğe; Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Karamehmet Yıldız, fakülte dekanları ile çok sayıda akademik personel ve öğrenci katıldı. Murat Salim Tokaç ney ile tambur, Derya Türkan klasik kemençe ve Cenk Güray divan sazı konseri ile dileycilere unutulmaz bir gece yaşattı.

Kayseri Elektrik Perakende Satış A.Ş.

KEPSAS

"1928'den beri elektrik veriyoruz"

Hayırlı Ramazanlar Diler

Hunat Camii / KAYSERİ

Serbest Tüketicici Operasyon Merkezi
444 3 875

ÇAĞRI MERKEZİ
444 7 186

TURKISH
AIRLINES

HAYIRLI RAMAZANLAR RAMADAN KAREEM

TURKISHAIRLINES.COM
A STAR ALLIANCE MEMBER